

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

Karin Karakaşlı

Başka Dillerin Şarkısı

Başka Dillerin Şarkısı

Karin Karakaşlı

1998 Yaşar Nabi Nayır Ödülü

♥ can
öykü

KARİN KARAKAŞLI
BAŞKA DİLLERİN
ŞARKISI

© 2017, Can Sanat Yayınları A.Ş.

Tüm hakları saklıdır. Tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

1. basım: Varlık Yayınları, 1999

Can Yayınları'nda gözden geçirilmiş 1. basım: Ağustos 2017, İstanbul

Bu kitabın 1. baskısı 1000 adet yapılmıştır.

Editör: Mustafa Çevikdoğan

Düzeltili: Aylin Samancı Elmasdağ

Mizanpaj: Atahan Sıralar

Kapak tasarımı: Utku Lomlu / Lom Creative (www.lom.com.tr)

Kapak baskı: Azra Matbaası

Litros Yolu 2. Matbaacılar Sitesi D Blok 3. Kat No: 3-2

Topkapı-Zeytinburnu, İstanbul

Sertifika No: 27857

İç baskı ve cilt: Arı Matbaası

Davutpaşa Cad. Emintaş Kâzım Dinçol San. Sit. No: 81/39,

Topkapı, İstanbul

Sertifika No: 31900

ISBN 978-975-07-3544-8

CAN SANAT YAYINLARI

YAPIM VE DAĞITIM TİCARET VE SANAYİ A.Ş.

Hayriye Caddesi No: 2, 34430 Galatasaray, İstanbul

Telefon: (0212) 252 56 75 / 252 59 88 / 252 59 89 Faks: (0212) 252 72 33

canyayinlari.com

yayinevi@canyayinlari.com

Sertifika No: 31730

KARİN KARAKAŞLI BAŞKA DİLLERİN ŞARKISI

ÖYKÜ

♥can

Karin Karakaşlı'nın Can Yayınları'ndaki diğer kitapları:

***Yetersiz Bakiye*, 2015**

***Asiye Kabahat'ten Şarkılar Dinlediniz*, 2016**

***Can Kırıkları*, 2017**

***Cumba*, 2017**

***Müsait Bir Yerde İnebilir miyim?*, 2017**

KARİN KARAKAŞLI, 1972'de İstanbul'da doğdu. Boğaziçi Üniversitesi Mütercim Tercümanlık Bölümü'nün ardından Yeditepe Üniversitesi Karşılaştırmalı Edebiyat Bölümü'nde yüksek lisans eğitimini tamamladı. 1998'de öykü dalında *Varlık* dergisinin Yaşar Nabi Nayır Gençlik Ödülü'nü kazandı. Agos gazetesi genel yayın yönetmen yardımcısı olan ve kapanana kadar *Radikal İki*'de düzenli olarak yazan Karakaşlı'nın eserleri şunlardır: *Başka Dillerin Şarkısı* (öykü, 1999), *Can Kırıkları* (öykü, 2002), *Müsait Bir Yerde İnebilir miyim?* (roman, 2005), *Ay Denizle Buluşunca* (gençlik romanı, 2008), *Cumba* (deneme, 2009), *Türkiye'de Ermeniler: Cemaat, Birey, Yurttaş* (inceleme, Günay Göksu Özdoğan, Füsun Üstel ve Ferhat Kentel ile, 2009), *Benim Gönlüm Gümüş* (şiir, 2009), *Gece Güneşi* (çocuk kitabı, 2011), *Her Kimsen Sana* (şiir, 2012), *Dört Kozalak* (gençlik romanı, 2014), *Yetersiz Bakiye* (öykü, 2015), *İrtifa Kaybı* (şiir, 2015), *Asiye Kabahat'ten Şarkılar Dinlediniz* (anlatı, 2016).

İçindekiler

“BÜYÜYÜNCE NE OLACAKSIN” (1991-1995)

Sen, Vapurlar ve Sis	17
Teğmen Ali İhsan Kalmaz’ın Hikâyesi.....	19
Fotoğraflar	22
Sis’in Ötesi	24
Öncesiz Sonrasız Ellerimiz	29
Söz’ün Ötesi	33
Ses’in Ötesi.....	37
Sahnedede	41
Tersi Yüzü / Nefesimiz Ses Verince (I)	44
Sesimiz Nefes Alınca (II)	47
Sen’in Halleri.....	50

ÇOK AZ PEK FAZLA (1996-1998)

Vardığım	55
Çarpı İki	65
Öğleden Önce Öğleden Sonra	70
Çöpkadın	78
Son Bir Bahar.....	87
Yol Monologları	92

Aynı	97
Rastlantılar Üçlemesi / Çiçekli Adam (I)	102
Beklenen Kadın (II)	105
Çiçeklenen Kadın (III)	108
AY-RI	111
Çok Uzak Fazla Yakın / Mecal (I)	116
Meram (II)	122

Giriş Serbest

“Büyüyünce Ne Olacaksın”

(1991-1995)

O güne gelene kadar iki küçük kız çocuğuydular. Birbirlerine yamru yumru yazılarıyla, yeni öğrenilmekte olan o bilmece dilde kopya veren iki sıra arkadaşı. Sonra o gün kısa, dalgalı saçlı olanı, o yeni dilde uyaklı iki-üç satır karaladı. Kısa düz saçlı olanı o satırlara baktı ve bir melodi mırıldandı. İzin almak için karşısına dikildikleri uzun boylu, sarışın öğretmenleri dev gibi gözüktü gözlerine. Terli elleri birbirlerinin avuçlarında, çift çift çocuk gözlerinin önünde şarkılarını sundular. Sınıf onları çok alkışladı.

O günden sonra birbirlerinin Ses'i ve Söz'ü oldular. Öyle de kaldılar. Daha Sis'in ortaya çıkmasına çok zaman vardı...

SEN, VAPURLAR VE SİS

“Kalakalmak nedir biliyorum. Suyun üstünde bir saman çöpünde yaşayacaksın bundan böyle. Elinde kalan suyun zenginliği kadar, senin bitmeyen sabrın.”

Gökhan Özcan

Her şey gibi yollar da değişti. Çok uzun zamandır, yalnızca Beşiktaş vapuruna biniyorum. Bazen yalnız başıma, bazen yılların getirdiği yeni insanlarla beraber iniyorum iskelede. Beşiktaş vapurunun çağrışımları esintisi gibi.

Bir günlüğüne eski rolüme bürünmeye kalkınca Karaköy vapurunun yaşamımdaki yerini bir kez daha anlamış oldum. O senin, okulun ilk günü bir türlü cesaret edip çıkamadığın üst kat var ya, ben işte orada oturdum. Kahkahaların, yanık tenlerin, çığlıkların, fısıltıların, fotoğrafların, uzun saçların, takıların, dar eteklerin, yırtmaçların, spor ayakkabıların ortasında durdum. Artık bizim olmayan sağ ilk direğe baktım. Sabah insanlar gazetelerin ardında uyuklarken Ses'in, tokasıyla üçümüzün de adının baş harfini direğe kazıyışını gördüm, alt alta.

Dört mevsimi de yaşadık biz bu vapurda. Bir sonraki günün nasıl geçeceğini hiç tahmin edemedik, tıpkı İstanbul'da havanın nasıl olacağını bilemediğimiz gibi.

Lodosta vapurun Haydarpaşa açıklarında nasıl sal-

landığını herhalde en iyi sen hatırlarsın. Gözlerini bir noktaya diker, sımsıkı tutardın direği. Susardık.

Eylülde çalıntı yaz günleri oldu. Kenarda ya da açıkta otururduk. O günlerin de rüzgârı kalmış aklımda, bir de martıları. Güldürdüğünde, Ses'le benim kahkahalarımız onların çığlıklarına eşlik ederdi. Hep şaşardın ikimizin de gülerken aynı anda aynı şeyleri yapmamıza. İkimiz de öne doğru savrulurduk; saçlarımız, ellerimiz, her şey birbirine geçerdi. Sen de bizi seyrederdin.

O yıl kış, yağmur ve kuru ayazla geçti. Sabah ve akşam karanlıkları, çamurlu ayakkabılar ve üçümüzün yünlü atkularıyla çizildi o ayların resmi. Kar aydınlığı görmediklerimiz arasında hâlâ. Oysa sisler; onlar sanki mevsimlerin hepsinin de üstünde koca yılı kapladı.

Vapur düdüklerinden başka bir şey duyulmuyordu. Ön taraf, iskelesi bir türlü verilmeyen vapurların yolcularıyla dopdoluydu. Aynı vapurdan yüz aşinalığı olanlar sohbeti koyultmuşlardı bile. Okullular zaten çoktan köşelerde kümelenmişti. Herkes bir belirip bir kayboluyordu. Sis soluyordum. Ses yoktu. Çantam çok ağırdı. Öylece herkesin ortasında dururken sis kokusunun saçlarıma sindiğini düşünüyordum.

Sonra birden sen belirdin. Demek bugünün insanı sendin. Birlikte geçecektik sisten, tıpkı sissiz günlerde olduğu gibi, geçen haftaki gibi, iki gün önceki gibi, dün geçtiğimiz gibi.

"Merhaba," dedim. Gülümsemek geldi içimden. Daha fazlası da geldi. Ama o kadar yeni bir insandın ki sen, ellerini tutamadım.

Sen de gülümsedin bana. Yüzünde, mahallenin "teyze"lerinden birine yaklaşan ve kaçışı olmayan küçük çocuk ifadenle. "Günaydın" bile dedin galiba ve gittin. Sis yuttu seni. Sen Sis oldun. Çantam ağırdı.

O zamanlar yaşları saklamak daha kolaydı. Sis gözleri yakar, bilirsin.

TEĞMEN ALİ İHSAN KALMAZ'IN HİKÂYESİ

“Yüzü karda erimiş
Deniz aşırı gözler
Yolumu gözler”

Oktay Rifat

Yerlerim soluk yeşil ve uçuk pembe karelerle kaplı. Soluk, uçuk ve tozlu. Her gün binlerce ayak çiğner içimi. Ne zamandır yollardayım, ben bile unuttum. Her şeyin içindeki o bitmez tükenmez tekdüzeliği keşfedecek kadar uzun zamandır sulara salınır dururum. Denizi kırm belledim gide gele. Kavgalarımız bile nakarat misali. Lodosu bahane eder, salları beni münasebetsiz, en olmadık zamanlarda. Ama dedim ya alıştım artık. Eskidendi o coşkulu halim. İnsanların gözlerine ve ellerine bakar, hayatlar kurardım onlara. Ne âşıklar gelip geçti. Direkleri-me dayanıp sigarasını tütüren dertliler. Kucaklardan kaçıp ille de denizi seyreden çocuklar. Yaşlı, damarlı ama hâlâ beyaz ve incecik ellerinde taşlı yüzüklerle eski zaman kadınları. Hepsini sırdaşım saydım. İçim canlıydı; her seferime, okyanusları aşan gemilerin gururuyla çıkardım. Martılar uçuşurdu çevremde. Minarelere, kulelere selam verirdim düdüğümlle.

Sonra ne oldu bilmem. Önce o insanlar kayboldu birer birer. Suratsız insan suretleri türedi. Gazetelerin ardına saklanan bir yığın boş yüz. Donuk gözlü, sabit bakışlı çaresizlerle doldum. İçim o zamanlarda paslanmaya başladı. Boyalarım döküldü ve bir gün bir de baktım ki aslında iki iskele arası gidip gelen bir ihtiyarım yalnızca. Kadıköy-Karaköy arası volta atan bir mahkûm. Eğer direklerimin birinden gıdıklanmasaydım onları da fark etmezdim. Eğilip üst salona göz attığımda elinde tokasıyla direğime bir şeyler kazıyan o kızı gördüm. Tokadan sıyrılan uzun, düz saçları yüzünü örtmüştü. Üç harf işaretledi direğime. Yanında kendisini merakla seyreden iki kişi daha vardı. Uzun, dalgalı saçlı bir kız ve açık kumral saçları alnına inen bir oğlan. İlk saçlarını sevdim onların. Kestaneler, kızzılar ve altın rengi oynaşırdı başlarında. Birbirleriyle şakalaşırken elleri hep saçlarına giderdi. Sonra gözlerini sevdim onların. Kocaman ve doluydu hepsinin de gözleri.

O günden sonra hep onları izler oldum. Gariptir ama, onlar ihanet etmedikçe o direk altı hep onların kaldı. Başka kimse dikilmedi orada. Kışı direğimin altında geçirdiler. Paltoları, gri etek-pantolon ve lacivert ceketleriyle öğrenci topluluğunun sıradan üyesiydiler aslında. Ama ben ayrıntılarını yakalamıştım ve yılın dört mevsimi onlarla kaldım. Tahminsiz duralardım karşılarında. Onca kaygısız kahkahanın sonunda susuverirlerdi bazı günler. Issızlıktan başlarını kaldırıp birbirlerine bakamazlardı bile. Oğlanın huzursuz günleri pek çoktu. En uçtaki köşelere sığınırdı. Denize bakışı korkuturdu beni. Gözleri boşalırdı köpüklere dalarken. Genç omuzları büzülürdü ama yükünü göremezdim. Tüm kırgın, kızgın günlerin sonunda aynı anda susup sonra da katılarak gülmeye başladıklarında ise rahat bir nefes alırdım.

Okul yılı bitmeden, birdenbire izlerini kaybettim. Terk edilmişliği ve deli merakımı bastırmak için ya-

lanlar söyledim kendime. Alt tarafı üç liseli pervasız. Aylak günler geçirip bitirdiler bir dönemi. Olmadı, yalanlarım tutunamadı içimde.

Ertesi yıl okulun ilk günü alt katta benim yılgın oğlanı gördüm; ama sevinemedim bu beklenmedik ziyarette. Üst kattaki direğimin yanı başında dalgalı saçlı kızımı kanırtılmış yarayı okşuyordu usulca. İkisinin de forması yoktu artık. Birbirlerini görmeden ayrıldılar böğrümünden. Bir daha da hiç binmediler bana, ne ayrı ne beraber.

Çok daha sonraları bir gün o iki kızı iskelede bana bakarlarken gördüm. Her yerime ayrı ayrı baktılar, gördükleri bugünüm değildi. En çok da can simitlerime takılı kaldı gözleri. Önce anlayamadım nedenini. Anladığımda ise çok geçti. Silemezdim sarı simitler boyu yinelenen o kara adımı. Okudular uzun uzun.

KALMAZ - İSTANBUL / KALMAZ - İSTANBUL /
KALMAZ - İSTANBUL.

FOTOĞRAFLAR

"Vapurun her bağırışında bir ihtar sezerdim.
Kısa sürecek bu anların bir tekini bile
kaybetmememi bana bildirir, kendi dilince
bir şeyler anlatırdı. Bizse neler konuşmazdık!"

Oktay Akbal

/1/ İkisi dikilmiş yine direğin altına, kıkırdıyor. Hem de benim yokluğumda. Ses yeni birilerini anlatıyordur, Allah bilir. Kızların o bildik şımarık muhabbetleri işte: "Bir de baktım bu çocuk... kalbim... nasıl komik... gözleri... bana... bariz... yok canım... çok şeker... resmen... inanamadım... değil mi?" Vesaire vesaire.

O zaman da bilirdim aslında saçmaladığımı. Senaryom, onları dışardan izlemenin özüydü. Bilirdim aralarına aldıkları ilk ve tek insan olduğumu. Ama bu zaten böyle olacaktı. Ben özeldim. Özelim. Bilirdim beklendiğimi, bilirdim bir daha görüldüğümde işiteceğim azarları. Ama bu bilmeler yetmezdi bazen. Ben her şeyi isterdim. İsterim. Dün yanlarındaydım ama şimdi seçilemeyen o tahmini karşı kıyılar kadar uzaktılar bana. Dışardaydım ve o rengi kaçmış sulara bakardım.

/2/ Üçümüz iskeleyi, meydanı, yolları geçmiştik.

Hâlâ konuşuyorlar. Birbirlerinin sözünü keserek azarlıyorlar beni. Final sahnesi: Öpüşüp barışıyoruz.

Affedilmeyi severdim. Severim. Şeytan tüyü var ya. Bazen herkes bana hayran olabilir gibi gelirdi. İyi günlerimde uzakları düşlerdim. Gidecektim dünya vatandaşı olmaya. Gittim de. Vatandaşa gösterdiler dünyanın kaç bucak olduğunu.

/3/ Kaçış günleri. Dönüş vapuru. Yanımda birkaç arkadaş, üst salonun kapısına gelmişiz. Karşımda Ses ve Söz, yanlarında iriyarı bir tip. Kalakalıyoruz.

Caddede ışıkları geçince yanımdakilerden ayrılmıştım. Onların yanındaki de kaybolmuştu. Bunlar karşıya geçti ve Ses ikisinin adına buz gibi bir sesle şöyle dedi: "Biz şu yoldan gidiyoruz." O yoldan gittiler. Baktım.

O yıl tek bir fotoğraf bile çekmedik. Ama beynimde bir yığın an resmi taşıyorum. Ne zaman ortaya çıkacakları hiç belli olmuyor resimlerin; otobüs camından akan ağaçlar boyu, denizde ufuk çizgisi boyu, laf olsun diye sürdürülen bir konuşma boyu, boş bir yüzün ifadesizliği boyu, rüyalar boyu.

Sonraları, Ses'e o günlere dönmek istediğimi söylediğimde, "Yok Mösyö, artık çok geç," dedi, haklıydı da. O formalara ne dışımız ne içimiz sığar artık.

O yıl Söz'le ilk tanıştığım ve onu ilk üzdüğüm yıldır. Sonraları, "Seni üzdüm mü?" diye sormuştum. "Evet," demişti. O zamandan bu yana olanların ardından o soruyu soramıyorum bile. "Seni üzdüm," diyorum. O da yalnızca bakıyor.

Ben mi? Yorgundum. Yorgunum.

SİS'İN ÖTESİ

“Suskun bir tutkuyum ben.
Evde ocaksızım, savaşta kılıcsız.
Ve de hastayım kendi gücümden.”

Hermann Hesse

Yine o uğultuyu hissediyorum kulaklarımda. Beynim susmuyor. Sesim çıkmıyor. Kimse gelmesin yanıma. Neyin var diye soran tüm sesler yavşak kaçacak. Gerçekte nelerimin olduğunu bilen, bu soruyu soramaz çünkü; bakar ve başını eğer yalnızca. Elleri yakındaki herhangi bir yüzeyi okşar bilinçsizce. Başka da hiçbir şey yapamaz.

Kulaklarım uğulduyor desem, “Hani o, uçaklarda olduğu gibi,” diyecekler. Gülmemeliyim. Kahkaha niyetine çıkardığım seslerin genel geçer sevinç çınlamalarından farklı olduğunu o uğultusuz kulakları fark edecek. Uçaklardaki uğultuymuş! Sade bir kulak tıkanıklığıdır bahsettikleri. Ben zaten uçakta da onlar gibi algılamam dünyayı. Boşluğun uğultusu olur kulaklarımda; üzerine, her dili aynı tekdüze vurgularla yeniden yorumlayan uçak mürettebatının bitmez tükenmez anonsları. Yorumlama sözü buraya uymadı. Yeniden yaratmadır yorum, caz gibi örneğin. O da ayrı bir konu. İlle de ortak nokta bulacak-

lar ya, hemen birkaç pop caz ünlüsü sayıverirler. Festival listesinde rasgele okunmuş, bir yerlerde öylesine dinlenmiş topluluklar. Eğitmeye kalksan bir şey değişmeyecek. Açıklamalarımın orta yerinde bıkaçağım o baygın ve boş gözlerden. Cazla bütün yaşamı yorumlarsın, salak. Tüm süreçlerde hep o aynı üç aşama vardır. Başlangıçta soğuksundur, alışmaya çalışırsın. Çaldığın aleti kavradığın ve diğer seslerle uyum sağladığın andır bu. Ya da çalışmaya başlamak üzere kitapları evirip çevirdiğin, kalemini oynatmaya başladığın, sandalyende ileri geri gittiğin andır. Ya da kaçınılmaz bir sevişme öncesinde dudakların ve ellerin merhabalaştığı andır.

Sonra ısınma aşaması gelir. Her şeyini verirsın çalarken. Müzik çığırından çıkar, sen yokuş yukarı izlersin notaları. Herkes birbirini ve müziğin bütününe kıskırtır. Ortalık savaş yerine döner, duramazsın. Ya da çalışırken o oluşturacağın yazının orta yerinde, bir problemin çözüm eşliğindedir. Kitabın parçalarını beyninde yenden kurarsın. Sıcak basar, ceketini çıkarırsın. Ya da sevişirken çılgınlıklar ve kesik nefesler dürüstçe yükselirse, gerçekse, kayıyorsa her şey, zorluyorsan ve zorlanıyorsan sonuna kadar, o zaman ısındın, hatta buharlaştın demektir, iliklerine varıncaya değin hem de.

Sonunda yorgunluk gelir, üçüncü aşama. Çaldığın aleti bırakırsın, elin kasılı kalır. Alnındaki teri silersin, kulaklarında son notalar bir süre daha yankılanır. Okuduğun kitapları güm diye kapatırsın, kalemi de masanın bir köşesine fırlatırsın. Sırtın tutulmuştur, yatağa uzanırsın. Gerekeni tamamlamış olmanın huzuru çöker üstüne ve doyasıya sarılacağın, yanında uyuyabileceğin bir kadını özlersin. Tıpkı o sevişmenin sonunda da gülümseyeceğin ve sarılacağın kadın gibi.

Demek istediğim, uçakta o boşluk uğultusuyla birlikte duyulan tüm sözler, o kişiliksizleştirme işlemi son-

rasında anlaşılmamaya mahkûmdur. Tıpkı biletlerin üzerinde yazan adlara, soyadlara rağmen; havaalanlarındaki tüm levhalara, reklam panolarına, ışıklara, işaretlere rağmen insanın kişi kalamaması gibi. Pasaport kontrollerinde memur, camların ardından yüzüme bakıp yeniden resmime döndüğünde, "Ama bu siz değilsiniz," diyecek gibi gelir. Ben değilim. Ben o anda bir hiçim. O resim benlerden biri, biri. Tak, bir damga daha. Sonrasında bavulumun gelmeyeceğini düşünürüm, telaşla ya da kaygıyla değil. Bir olasılık olarak. En garip olasılık bile beklentiden daha kesindir.

Beklemekten hoşlanmam. Her şey istediğim anda olmalı, çünkü bu en doğru andır. Yalnızca planladığım için değil. Ben içgüdüleri de planlı bir adamım, yapım bu. Tek başına şu an değil benim yaşadığım. Karşımda, ağırlığını verdiği bacağını değiştirerek bavulların atıldığı deliğe bakan gri tayyörlü kadının eteğinde bir okul yılı boyunca vapurun direğini paylaştığım Ses'i ve Söz'ü görürüm. Gri eteklerini, gözlerini ve saçlarını. Kendi liseli halimi hatırlarım. Kazak giymek marifetmiş gibi herkes ne bulursa üzerine geçirirdi. Ben hep farklıydım, özentiye gerek duymadım. Üzerimde hep lacivert ceketim ve gri pantolonum oldu ama okulda hocaların üstüne de üzerimde formam, bir tek ben yürüdüm. Kuralları severim. Başkaları uymalı, bense onları hep zorlamalıyım. Kuralları severim, çünkü kural ayrıcalık ve öncelik yaratır. Tüm ayrıcalık ve öncelikler banadır. Öyle olmalıdır.

O gittiğim uzaklarda da öyle olacak sandım. Gençtim. Kastettiğim yaş değil. Görünüşte hâlâ gencim. Gerçi o da tartışılır ya. Bazen aynalar çok geliyor ve üzerime geliyor o adam. Gözlerine baktığımda bana değil de ötelere bakıyor sanki. Bakışından korkuyorum. Korkum onun yüzüne yansımıyor. Elimini yanağına götürüyorum. Sakalları batıyor derime. Kimse seni öpmek istemez, di-

yorum. O ise huzursuzca gömleğinin yakasını çekiştiriyor, boynu kızarmış. Daha bir yaklaşıyorum ona. Saçlarını elliyorum, tepesine tokat atar gibi vuruyor. Eli durmadan saçında, gözleri bana bakmıyor. Aynasın, diyorum. Alt tarafı bir ayna. Kırabilirim ben seni, kırarım. Gerçek değilsin.

Fotoğraflar bile gerçek değildir. Poz verir insan, doğal durmak bile pozdur. O ânı yapay bir biçimde durdurursun. Poz vermekten hoşlanırım. O insanların dönüp yeniden bakacakları fotoğraf olmak isterim hep ama bilirim bir yandan da, her şey pozdur. Yaşanan anların resimlerini ancak beyin çeker ve bir insan ömrü kadar ölümsüz olur o resimler. Çekilmiş bütün fotoğrafları bir yere kaldırılabir insan. Ama ben yerdeki o resmimi hiçbir yere kaldıramadım.

Gençtim. Kastettiğim yaş değil. Yaşam yaşı gençti. Ben oralarda dünyamı sınırlarından arındıracaktım. Her şeyi yapabildim, her şeyi yapmaya gelmişim. Üniversitenin her gün ortalıkta gözükmeyen ama gözüktüğünde varlığı, o ilk sırada oturan ve hiç devamsızlık yapmayan avanaklarınkinden çok daha fazla hissedilen öğrencisi olacaktım. Öğle saatlerinde meydandaki masada kahvesini yudumlayan ve kitaplara dalan, düşüncelerini yaşayan, yaşadıklarını düşünen genç adam olacaktım. İkindileri gitar elimde, pencerenin karşısında çalışacaktım. Akşam pardösüm rüzgârda salınırken ara sokakları arşınlayacaktım ve sahnedeiken herkes bende kilitlenecekti. Tüm bu yerlerde oldum, her şeyi de yaptım ama asla beynimden geçirdiklerim olmadı yaşadıklarım. Oysa beklenti değil, plandı bunlar. Tasarlamıştım ama o, yerde gördüğüm resmim olasılık değildi benim için. Garip bir olasılık bile değildi. Olanaksızdı.

Yerdeki fayanslara o paçavrayı sürttükçe benim yüzüm belirdi. Üniformalı ben. Emre amade temizlik gö-

revlisi. Çok kibar değil mi? Frisch'in romanındaki Faber benmişim, bozkırdaki o kurtmuşum kimin umurunda? Cazı da hicazı da bilmem; ne ifade eder, şu durmadan koşuşturan yabancı piçlere ve onların aptal ailelerine? Nefes almadan ağızlarına sokuşturdukları o hamburgerlerin nasıl hazırlandığını bilseler onlar bile kusardı herhalde. Sayısız hamburgerin, binlerce kızarmış patatesin yenilişini seyrettim. Tepsiler devrildi. Dökülen dondurmaların, ketçaplı etlerin, kolalı balçıkların üstüne bastılar.

Ben hep temizledim. Tüm pisliklerin altından benim yüzüm belirinceye kadar temizledim. Parlak çocuk! Öyle derlerdi bana, parlayana kadar temizledim. Onlar hep bastılar, hep üstüme. İnsan, ayağının altındaki kendisine hiçbir şey yapamaz ama ben şu karşımdaki herifi öldürebilirim. Ellerim titrese de yapabilirim. Ben şu kahrolası aynayı... İşte bu kadar.

ÖNCESİZ SONRASIZ ELLERİMİZ

“Sen uyanır
harfleri örtünürsün:
Uyanınca çünkü yazılmalı düşler.”

Tuna Kiremitçi

Rüyaların kurgusuyla aktı her şey. Zamana göre bölümlere ayırmadım; ay, mevsim, yıl hesapları bir yere vardırmadı. Hele senli ve sensiz zamanlar diye bir ayırma girmek nasıl da gülünç olur, hatta ayıp olur; sana değil, bana da değil. İkimizden bağımsız dediğim şeye; toprak gibi, su gibi, hayatın öncesinde ve sonrasında olan o şeye. Hep, hiç bilmediğim bir dilde sanki derdime deva o tek büyülü sözcük varmış gibi gelir. Aslında sözcük değil. Bilinmezliğin içinde bulduğum anlam. Dilin akışında yakaladığım ezgi. Sözün sesi ya da sesin sözü. Örneğin Lehçe bir şarkının sözlerinin sesi anlatabilirmiş gibi geldi bana ne demek istediğimi. *Kajniv, çisva, zbiwye, nigdişe*, anlamını bilmediğim bu sözlerde o hep var olanı; toprağa, suya benzeyeni bulur gibi oluyorum. Bir an ifadedeli yüzlerin, dokunabilen gözlerin gücüne erişiyor sanki dil. Bir el olabiliyor.

Ellerin vapur sallandıkça direği tutardı. Sallanmadık-

ça başına götürürdün, saçını düzeltmeye ya da görünmeyen tozları silkelerdin ceketinden. Karşımda bir coğrafya kitabının sayfalarını çevirirdi parmakların. Dünyanın güneş ekseninde dönüşü, 22 Haziran'da, 22 Aralık'ta, 21 Mart'ta ve 23 Eylül'de dünyanın hali nice olur, onu çalışır gibi gözlerini dikerdin o sayfalara. Benim elimde de biyoloji kitabı bulunurdu.

Elimin teri tek hücreli bir hayvanın büyütölmüş resmini kabartırdı. Elimi sayfanın üzerinden çekip kitabı kapağından tutmaya kalkışınca da kap kâğıdı kayıverirdi. Düşerdi kitap. Sonra bir gün kafama vapurdaki çaycının tepsisi düştü. Adamcağız yanıımızdan geçerken tepsi bir an için kafamda mola verdi, sonra yoluna devam etti. Ses'in ve senin yüzündeki o kahkaha öncesi ifadeyi unutamam. Birkaç gün sonra başka bir çaycı ve tepsisi belirdiğinde başımın üzerine koymuştun – ellerini.

Ellerine hep bir şeyler verdim o yıl; küçük paketler, mektuplar, şiirler. Sen de bizim ellerimize sümböller tutuşturmuştun bir gün, mor sümböller. Sarılırdık.

Sonra yine olmazdın. Ellerin de, sen de olmazdınız. Nerede olduğunuzu bilme hakkını bile vermezdim kendime. Zaman hesabına göre yeni tanımıştım çünkü seni. Ellerim kalem kırardı, sıraları duvara iterdi. Lise sondaydık, üniversite sınavı sıkıntısı – denirdi.

Vapurda yanında otururken sol bileğine ağırlı saplandığında elini tutar, acını hisseder ve hissettiğim için de onu dindirirdim. Bu, rüyam olurdu, uyanırdım. Karşımda oturmuş, kahve fincanını kaldırmaya çalışan ve deliler gibi titreyen ellerine bakardım. Tutamadığım ellerine. Bu da gerçeğim olurdu, uyanırdım.

Seninle bir sıraya otururduk. Elimizde şiir kitapları, aynı dizelerinde durakladığımız şiirler. Sonra bir şarkı mırıldanırdın devamını benim getirdiğim. "Sen bu şarkıyı biliyor muydun?" diye sorardın yüzünde şaşkın bir

ifadeyle. "Bu aralar ondan başka bir şey dinlemiyorum," derdim. Gülümserdin bana sarılırken. Bu, rüyam olurdu, uyanırdım.

Ellerin, gittiğin uzaklarda yaptıklarını anlatmak üzere karşıma geçtiğinde rüyamdaki yerdeydik. Kitap yoktu, şarkı yoktu. Gerçeklerin vardı ve gerçeklerin sana çoktu. Ellerin yine üzerindikileri çekiştiriyordu ve saçlarını ve titriyordu. Çaresizliğim rüya değildi. Güneş tepemizdeydi, inşaatlar vardı. Her şey, sana oralarda başkasının günleriymiş gibi yaşadığın dönemi hatırlatıyordu. "Uzun zamandan beri ilk kez birinin yanında güvenle yürüyorum," dedin. Sözün el olabildiği andı bu. Rüya değildi.

Gün geldi, el olan sözlerin de sonuna gelindi. Sayıklar gibi anlattın tüm sustuklarını, tek bir şaklabanlığa kalkışmadan. O zaman da yakalamıştım sözlerinin sesini. Kanepenin örtüsünü okşadı elim, "Sen niye böyle üzül-dün?" diye sordun. Baktım sana. Elimi tuttu.

İkisi de olacaktı. Hem sözler el hem eller söz olacaktı. Çünkü kitaplarımız da yoktu artık, vapurda da değildik üstelik.

Arkamda duruyordun. Yüzünü saçlarımda hissediyordum. İkimiz de aynı anda aynı şeyi yapıyorduk birbirimize. Sesini beynimde duyuyordum. Sesin çıkmadan konuşuyordun benimle. Bu, rüyamdı, uyandım. Ama sözlerimle ve her şeyimle beni tükettiğin hayatımızın "es" dönemlerinin sonunda yine ellerim vardı; öptüğün ve benden bağımsızmış gibi uzun uzun seyrettiğin, kemiklerini, damarlarını ortaya çıkardığın, hep sana verdiğim ellerim. Tavanların alçaldığı, masaların beni köşeye sıkıştırdığı an gelince birden ayağa kalkardım. Aynadaki aksimmişsin gibi sen de yerinden fırlamış olurdun ve aynı anda aynı özlemle sarılırdık birbirimize. Rüya değildi.

Elimi tuttu. Uçmaya başladık dolmuşların ve dükânların üzerinden. Fazla havalanmadan uçtuk. İçim çe-

kildi, korktum ama elini bırakmadım. Uçmaya devam ettik. Bu, rüyamdı.

“İkimiz de hava grubundanız,” dedin sen. O yüzden mi karada boğuluyoruz, denizde kasılıyoruz bazen? O yüzden mi aynı yerde duramıyoruz birbirimizden ve kendimizden sıkılarak? O yüzden mi ben titreyince aklı-na kaloriferi yakmak geldi? Ellerin hep doluydu; direksiyon, çatal bıçak, fincan. Boş olduğunda da cebindeydi saatler boyu. Zamanı yalnız o gün hissettim. Çünkü rüya değildi ama gerçeğimiz de değildi.

Ben Söz’düm. Yittiğimde, özümü yitirdiğimde nasıl Z kaldığımı bilirdim, sivrisinek vızıltısı ve kendimin son noktası olurdum. Çok korktum kendimden. Sana gelecek kadar korktum. Kovuğundan çıktığında, anılarımın dekorunu seyrediyordum. İnsan aynalardaki ikili görüntüleri unutamaz, fotoğrafları bile unuttur ama paylaşılan bir ayna kalır, çünkü o da öncesiz ve sonrasızdır. “Teftişe mi çıktın benden sıkılıp?” dedi sesin. Döndüm. Karşımdaydın. Bir göz kırpışlık zamanda her şey aynı kaldı: vapurlar, sümbüller, kaptanlar, tüp gaz kamyonları, mobilyalar, aynalar. Bir göz kırpışlık zamanda ben sana aktım, su gibi. Sen beni örttün, toprak gibi.

“Ellerin ne kadar sıcak,” dedin. Rüya değildi.

SÖZ'ÜN ÖTESİ

"Sarhoştum Kasımpaşa'daydım
Vapuru onlar vurdu ben vurmadım
Cinayeti kör bir kayıkçı gördü
Ben vursam kendimi vuracaktım"

Attilâ İlhan

Pusu yeri hep aynıydı. O hiç kurbanlarının peşinden koşmadı. Onlar katilin ayağına geldi. İskele meydanını bile bile seçmişti. Ben orada demirliydim. Seferime daha çok vardı. Çaresiz seyredecektim cinayetlerini. Kararlıydı, ölümlerini öldürecekti.

Önce o küçük kız geldi meydana koşarak. Az kalsın çiçekçi kadını devirecekti. Z, onu tam meydanın karşıma düşen yerinde yakaladı. Omuzlarından tuttu çocuğu. "Nereye gidiyorsun küçüğüm?" Alaycı sesi meydanı yaladı, boş salonlarımda yankılandı. Kız çırpına çırpına ağlıyordu. Kocaman gözlerinde ela benekler birikti, topraktan biten filiz gibi. "Bırak beni. Kardeşime gidiyorum!" diye bağırdı. "Senin kardeşin yok. Ben seni başka bir yere yollayacağım," dedi Z ve onu bir tokatla denize fırlattı. Denizime. Kızın çığlıklarını duydum. Demirliydim. Hiçbir şey yapamadım. Direklerime kadar sızladım.

Sonra sis bastı ortalığı. Uzaklardan, elinde okul çantası, bir genç kız belirdi. Bana binecekti. Sis düdüklüklerinin arasından Z'nin sesini duydum.

"Nereye gittiğini sanıyorsun salak? Görmüyor musun sis var."

"Ama okula gitmeliyim," dedi genç kız.

"Yalan, vapura onu görmek için gidiyorsun. Aklın sıra onunla konuşacaksın, öyle mi? Coğrafya kitabını açacak karşında. Sen de nereye koyacağını bilemeyeceksin o gözlerini."

Z'yi duymamak için düdüğümü öttürmek istedim. Uzak kıyılara varıncaya değin yalnız benim düdüğüm duyulsun istedim. Öttüremedim.

"Nereden biliyorsun?" diye ağlıyordu genç kız. Çantası onu gittikçe yere doğru çeker gibiydi.

"Senden daha ileri gittim, oradan biliyorum. İstediğin kadar sula toprak gözlerini, bir şey değişmeyecek. İyisi mi sen okula doğru yola koyul. Yüzerek ancak varırsın," dedi Z ve kızı denize attı. Çantasıyla birlikte yok oldu genç kız. Aynı anda sis de kayboldu.

Derken güneşte parıldayan beyaz telleriyle bir baş gördüm. Saçları topuz bir kadın başı. Geçkince. Gözlerinin ve dudaklarının çevresi yılların iziyle; alnı, yılların yollarıyla dolu.

"Aman efendim, kimleri görüyorum? Valide hanımefendi de teşrif etmişler," dedi Z ve saygıyla eğildi. "Nereye gittiğinizi sorabilir miyim hanımefendi?"

"Oğluma gidiyorum." Kadının sözleri açık güvertemde esti uzun uzun.

"Duydun mu?" dedi Z kahkahalarla bana dönerek, "Bunak karı oğluna gidiyormuş. Yok senin oğlun falan hanım teyze. Sen al o nadasa bırakılmış gözlerini, denize git. Göğsüne, kucağına balıkları alıp seversin."

Kadın ne olduğunu anlayamadan suları boyladı. De-

niz onu bir taş atılmışçasına aldı içine. Bense suda gitgide büyüyen halkalarla titredim durdum.

“Sabret, az kaldı,” dedi Z bana, “bilirsin assolistler hep son olarak çıkar sahneye.”

Genç bir kadın meydana doğru yaklaşıyordu. Siyah, uzun etekleri savruluyordu yürürken. Upuzun saçları sırtına değil de rüzgârla meydana yayılıyordu. Göğsünün inip kalktığını gördüm ama gözlerinin rengini ayıramadım. Pırıl pırıl birer noktaydı gözleri. Pırıltı beni, Z’yi, tüm meydana sıyırmış, çok daha ötelere bakıyordu. Elinde beyaz sümbülleri ve garip bir cesareti vardı bu kadının. Deli cesareti. Z’yi deli eden bir cesareti. Ama biliyordum, zafer Z’nin olacaktı. Z çaresizce güçlüydü. Dikildi kadının karşısına.

“Yerinde olsam oraya gitmeden önce bir telefon ederdim. Ev biraz kalabalık olabilir,” dedi. Kadın, yüzünde aptal bir şaşkınlıkla durakladı. Z’nin kahkahası meydana cınladı yeniden. “Ne o, saçların uzun diye kendini Rapunzel mi sandın?” Gözlerine baktım kadının. O iki yıldız gitmiş, yerini kurak topraklar almıştı. Ağlayamadı, “Nereden biliyorsun?” diyebilirdi ancak.

“Senden sonrakileri de gördüm,” dedi Z ve elindeki makas camlarımda parıldadı. Makas, direklerime harfler, isimler, kalpler kazıyan o bıçaklardan, çakılardan daha da korkunçtu. Kadının saçları bir anda yerlere yayıldı. Bir kısmı da bukle bukle uçtu. Ellerini ensesine götürdü kadın, sümbüller yerdeki saçların üzerine düştü. Z eğildi, sümbülleri aldı yerden. “Biliyor musun bu yıl bordo sümbüller moda,” dedi. Makası kadının kalbine sapladı, sümbülleri de göğsüne bastırdı. İtmesine bile gerek kalmadı onu. Kadın o anda suya aktı.

Z uzun süre hızını alamadı. Saçları, dağılmış çiçekleri tekmeledi denize doğru. Denizime. Boyalarım soldu acıdan, hiçbir şey yapamadım. Martılar sardı dört bir ya-

nımı. Çığlık çığlığa denizi deldiler. Z meydana bağırıyor, bağırıldıkça silikleşiyordu. "Tiz," dedi, "Tiz", "Biz / Çiz / Giz / Siz / Tiz / İz" güldü. "Haz," dedi, "Kaz", "Çöz," dedi; "Göz / Köz / Söz." "Sez," dedi, "Süz / Yüz" yok oluyordu. "Boz," diye bağırdı. "Poz / Toz / Yoz" siliniverdi. Hiçbir şey diyemedim. Yalnızca bunca sesi, bunca canı hissetmesini diledim o kardeş / dost / oğul / sevgilinin.

Bir süre sonra evinin kapısına çıktığını görünce de şaşırmadım. İzlemeye koyuldum onu. Önce çevresine bakındı. Kimse yok. Yine de orada durmaya devam etti. Denize baktı sonra. Hiçbir şey göremedi. Deniz durgundu. Hiçbir şey duyamadı da. Deniz suskundu. İçinde cansız canlar ve yığın yığın toprak taşıyordu deniz. Rengi biraz koyulaşmıştı bu yüzden. Bir de beni ve diğer vapurları sallıyordu derinden. "Lodos çıkmış," dedi o. Elini alnına götürdü. "Kapat şu kapıyı, gel artık," dedi içerden bir ses. Herhangi bir ses. O sırada martıları fark etti. "Martılar çok tiz," dedi. Elini kulağına götürdü.

Birden soluk, çamurlu zeminimden, aşınmış merdivenlerimden, paslanmış demirlerimden, sönük can simitlerimden, sıralarımdan ve camlarımdan bir böğürtü koptu. "Keriz," diye böğürdüm. "Keriz, keriz." O hâlâ "Martılar," diyordu, "Martılar bugün çok tiz." Ben de duyuramadım sesimi. İçeri girdi.

SES'İN ÖTESİ

"Birdenbire çıkıverip gel
Şaşırsın kalbim sesimden önce"

Aysel Gürel, "Gözlerin Su Yeşili"

Bazı eşyaların kaderi ne komiktir. Şu mutfak masasının çevresinde neler neler yaşandı. Hani insan bir davete gittiğinde mutlaka birinin çevresi özellikle kalabalık olur ya, onun gibi. Herkes şu masada yerini aldı, ben de sanki hiç yerimden kalkmadım.

Masanın benden çok ayrı bir geçmişi var. İkinci Dünya Savaşı'nı görmüş, evdeki korkuyu solumuş. Üzerine kim bilir neler konmuş yemek niyetine o dönemde. Akşam oluyor ve bulunduğum kente, evime, özellikle de masaya kasvet çöküyor.

Kalemi alıyorum elime. Elmamdan da bir ısırık. Suyu, boş kâğıdın üzerine sıcıyor. Söz'e yazmak istiyorum, kusayım içimi. Çıkmıyor, yazacak söz bulamıyorum.

Karanlık. Zaten ışık istemiyorum. Bir mum yakıyorum. Söz buradayken bırakmıştı. Kalemim kâğıda garip şekiller çiziyor. Ne anlama gelir bilmiyorum.

Kendimi verip çalışmadım. Yeterli değil. Boğulana kadar nefes egzersizi yaptım, kaburgalarımı hissedece-

ğim derken elim uyuştı sabah. Nasıl geriliyor bazen her şey. Zinde olmalıyım dedikçe, vücuduma daha çok acı çektiyorum. Ters tepiyor.

Derste sahneden indiğimde kendimi iğrenç hissettim. Soyunma odasına gittim. Beni izlemiş olanlar yanımdan geçip gitti. Kimse hiçbir şey söylemedi. N'olur konuşun. Duymadılar. Ağzımdan tek söz çıkmadı.

Telefona koşuyorum. Söz'ü aramalıyım. O hep oradadır. Herkes gider o kalır. Uzun, upuzun bir numara, sonunda ise o lanet kadının mekanik sesi tüyler ürpertici vurgularla, yabancı bir dilde hatların dolu olduğunu söylüyor. Yine masaya dönüyorum.

İnsanlara uzağım. Verebilecek bir şeyim yokmuş gibi. Otur, diyorum kendime, çalış salak, değerini bil sana sunulan olanakların. Dans derslerine git, konserleri izle. Sonra şeytan geliyor. At bütün notaları camdan aşağı, kır piyanoyu, vur ev sahibini, koy bombayı konservatuvara, git toprakla uğraş, diyor. Derken Söz'ün hayali beliriyor avluya bakan camımda. "Ben seni nasıl zapt ederim? Her konsere gidişinde, izlediğin her dans gösterisinde kahrolursun," diyor. Haklı, gülümsüyorum.

Eski okulumuzun sahnesini özlüyorum. Küçüktük. Bir yıl sonu gösterisi günü insanlar alıştıkları türden yapmacık, sıkıcı bir tören izleyeceklerini sandılar. "Şimdi görürsünüz siz," dedi yanımda Söz ve başladık şarkımıza. Sustuğumuzda bize yeni dilimizi veren kadının o sert, mavi gözlerinde yaşlar gördük. Birbirimizin elini sıktık Söz'le, hınzırca gülümsedik.

Doğduğum yere her dönüşümde bir şeyleri değişmiş buluyorum. Bazen hiçbir yere ait değilmişim gibi hissediyorum. Sonra kardeşim geliyor yanıma. Bir çocuğun saflığına sarılıyorum ve Söz geliyor. Kovuğumuza çekiliyoruz. Konuşmaya nereden başlanır bilemiyoruz. Öylesine dolu ki bir yerler ayrı geçen, anı biriktirilen ay-

lardan, susuyoruz. O, benim hatırıma, hiç yemediği halde meyve yiyor, ben de onun hatırına hiç içmediğim halde çay ve kahve içiyorum.

Ona özendiğimi söylediğimde gülüyor. "Tam buldun," diyor. Çalışmasına, iradesine hayranım. Bir dönem çaresizlikten çalışmayı abarttığını anlatıyor ve bana kendi gözünden tüm geçmişimi sıralıyor; irili ufaklı sahneleri, birlikte dikkatle, zevkle dinlediğimiz dersleri, okula karşın ve okulun yanı sıra yürüttüğüm bütün o özel şan, dans ve daha bilmem ne derslerini, sonrasında uzak ülkelerdeki arayışlarımı, çırpınışlarımı. Böyle sayılınca çok görülüyor. Oysa ben yaptıklarımı, an geliyor, hiç hissediyorum.

Hep uyumak istiyorum bazen, güzel rüyalara dalmak. Biraz rüzgâr, güneş, deniz, belki vapur, belki yeşillik. Sevdiklerimi rüyama yollamasını istiyorum tepedenkinden çünkü ağlayamıyorum bile. Gülmeyi de özledim şöyle doyasıya. Orta üçte bütün sınıfın bana güldüğü günkü gibi kahkahalar atmak istiyorum. Sıkıcı bir ders saatinde elden ele dolaşmaktan yumuşamış mandalinayı kenara atayım derken gidip sınıfın en sinirli kızlarından birinin kafasına isabet ettirmiştim. Daha doğrusu mandalina gidip gelip o kızı bulmuştu. Saçlarından damlayan mandalina sularını ve öfkeli çılgınlığını hiç unutamam. Teneffüste ağlamıştım. O gün gerçi olay olmuştu ama sonradan hep tatlı bir anı olarak kaldı yaşananlar yine de.

Lise sondayken de çok gülerdik vapurda. Ben, Söz ve Sis. Ama sonra herkes durulurdu. Başkaları da bizimle beraber gitti geldi ama biz hep üçümüz kaldık. Zor günlerimiz olurdu. Atıştırdım bazen Sis'le; Söz bizi seyrededi. Sonra kaybolurdu hayırsız. Değiştim diye yine ortaya çıkardı. Özlerdim onu. O yıl çok da sis oldu. Atkım ağzımın içinde, aklım sıra gırtlığımı korumaya çalıştım. Söz daha bir durgunlaşırdı. Onun susması hiçbir zaman

hayra alamet olmamıştır zaten. Ben yine kendimi hiçbir işe yaramaz hissederdim. Okulum artık benim okulum değildi; seslerin, müziğin dünyasına dalmalıyım.

Orası da bana uzaktı. Hepimiz bir şeylere uzak, birbirimize yakındık.

Birileri beni üzdüğünde, bir şeyler beni kızdırdığında ve içimde biriktiğinde avazım çıktığı kadar şarkı söyledim. Güya şarkı söyledim, her şeyi bağıırdım gırtlığımı mahvettiğimi bile bile.

İçim yanıyor şimdi. Hiç sesim çıkmıyor. Sözüm de yok söyleyecek. Geriye de ne kalıyor ki zaten?

SAHNEDE

“Kurtarılmış zamanların
sonsuz çay içilen
oturma yerlerinde onlar
dayanıklı ve yaklaşılmazdır.

Hele çocukluk dönemi dostluklarını
güncel tutmayı bilen
yaşlı kadınlar!”

Cemal Süreya

Ses'in kovuğunda akşam oldu. Karanlığın sesleri geldi. Boşaltılan çöp tenekeleri, dalaşan mahalle köpekleri ve televizyon. Benim odam, küçük, tek çocuk odam bir ağaca bakar. Elimi uzatsam komşu apartmanları tutabilirim sanki. Yabancılar iç içe, en yakınlarsa uzakta olmak zorundadır kuralının kanıtı. O ağaç da olmasa camdan hiç bakmam herhalde. Loş olur odam ve loşluğu da bana uygun olur. En beklenmedik bir anda da öyle bir aydınlanır ki dallar arasından sızan kaçak ışınlarla, gün olur, gündüz olur odam ferahlıklarda. Ruhumu yansıtır odam, birbirimizi bütünleriz. Dostumun kovuğu da en az kendi odam kadar tanıdık bana. Trenler geçer o kovuğun

önünden sık sık. Her an çok uzaklara gidebilirmişim gibi gelir. Ama burada olduğumda da olmak istediğim tek yer burasıdır.

Sonra kapısı açılır o odanın. İçeri küçük bir insan girer, bir kardeş, boynuma atlar. Evin kapısında bir anah-tar sesi duyulur. Bir kadın, “Üçüncü kızım nerede?” diye bağırır bakır saçlarını savurarak. Bir yerlerden Ses’in şar-kılarını işitirim. Yalnızca istediği için söylediğinden su gibi akar söyledikleri. Onu ne kadar özlediğimi hatırla-rım. Eskiği hatırlarım.

Bir eli tamamlanmış kâğıt oyunu gibiydi okulu bitir-mek. Hepimiz hayata yeniden dağıtıldık. Sınıfta pencere kenarındaki sıram, ötelerden gördüğüm Kule, sağımda, önümde, arkamda oturan, saçlarının kırıklarına, yüzük-lerine ve kalem kutularına kadar tanıdık insanlar, vapu-rum, Ses, Sis, herkes, her şey geride kaldı. Oysa tek bir adım atmamıştım ileriye.

Her gün şehirlerarası gidermiş gibi hissettiğim, var-dırmayan yollara koyuldum. Günlük karayolu seferleri-nin sonunda şehrin tepelerinde oluyordum. Rüzgârı ilk orada tanıdım. Taş binaların üstünde uğuldadı, borular-da tangırdadı ve yokuşlar boyu omurgamı yaladı. Bir in-sanın içine nasıl işleneceğini en iyi rüzgârın bildiğini dü-şündüm. Rüzgârdan başka duyulacak bir şey yoktu çev-remde. Ne vapur düdükları ne martılar ne de çaycılar. Sanki aynı kentte bile değildim artık. Ses’le yaşamları-mız iki arkadaşın öyküsünü anlatan o filmin izdüşümü-ne dönüştü. Mektuplar, yollar, özlem, yine ayrılık.

Mevsimler döndü. Bahar oldu. Rüzgâr kendini affet-tirmek ister gibiydi. Okşadı durdu saçlarımı. Yeni yüzler geldi, kitaplar, diller. Dünyanın boyutları arttı ama bir köşe hep boş kaldı.

Sonra bir baktım, bu eldeki kâğıtlar bana hiç uygun değil. “Pas,” dedim ve yeniden başladım her şeye ama sı-

fırdan değil. Ses de, ben de haksızlık denen şeyi ilerledigimiz yollarda öğrendik. “Pes,” dedik ama pes etmedik çünkü ben kısa, dalgalı saçlı bir çocukken ve o kısa, düz saçlı bir çocukken ve ikimiz de Japon çizgi filmlerinin kahramanları gibi kocaman gözlerle birbirimize bakarken benim karaladığım iki-üç uyaklı dizeye o bir melodi mırıldanmıştı. O zamanki boyumuzla bize dev gibi görünen o sarışın kadından izin almış, sınıfın önünde el ele tutuşup sunmuştuk şarkımızı. Sınıf çok alkışlamıştı...

... Nasıl da alkışladılar Ses’i sahnede. Yaz gecesinde rüzgâr hafifçe eteklerini uçurdu. O içini haykırdıkça ve fısıldadıkça, tarihî yapının taşlarından da yanıt geldi sanki. Gözlerimi yumdum, başımı önüme eğdim. Alkışlayamadım. Bakamadım bir süre.

Bazen bakamazdım ona. Sıraya kapanırdı. Ne yapacağımı bilemezdim. Ne üzmüştür onu, tahmin bile edemezdim. Mektuplar yazardım sıra arkadaşım olan o insana. Yıllar sonra yazılarımı birlikte okumuş, nasıl da gülmüştük çırpınışlarıma. Kâğıtlar ve şarkılar üzerine kurduk birbirimizi. Bir de küpelerimiz oldu. Küpelerimiz ve kulağa küpe deneyimlerimiz.

Gün geldi, konuşulamayacak kadar ağır oldu seçimlerimiz ve yazgımız. Hayat, seçim ve yazgılarımızdan oluşmuştu. Bir kurguydu hayat. O yüzden rastlantıya inanmadık. Rollerimizin bizi zorladığı oldu. O zaman yine el ele tutuştuk eski bir oyun gibi. Dünyanın önünde el ele tutuşup sunduk gösterimizi. Gösterimiz tüm benliğimizdi. Yararak içimizden çıkardıklarımızdı. Kimsenin alkışını da beklemedik bu sefer. Birbirimize gülümsedik; tıpkı okulumuzun sahnesinde Ses, bir aryanın “Dostum” sözünde gözlerimle buluştuğunda birbirimize gülümsediğimiz gibi.

Perde.

TERSİ YÜZÜ

NEFESİMİZ SES VERİNCE (I)

“Kapı aralığında öptüm
soluğundan öptüm seni.”

Cemal Süreya

Arnavutkaldırımı yokuşları vardır kentimin. Taşların arasından hınzır otlar boy verir. Her köşe başını bir çiçekçi tutar. Bir demet bahar sallar elinde. Kış kaçağı fulyalar, sümbüller göz kırpar buram buram. İçime dolarsın. Güneş cesaretlenir çiçeklerden. Kuru ayaza inat parıldar saçlarımda ve ille de deniz belirir her yokuşun ucunda. Koştukça yokuş aşağı, yükselir alçalır deniz. Kokusu soluğum olur.

Beraber soluk aldıktan sonra insan hangi dilde konuşabilir? Beraber solunan her an, yazılmamış bir şiir dizesidir. Ağızdan çıkan söz de, hayatın akan sesleri de mahrum hissettirir insanı o soluktaki her şeylikten. Hem de tartışmasız her şeylikten. “Anlıyorum”lar, “Biliyorum”lar, “Ben de öyle”ler gülünç duruma düşer. Söylediklerimi beyninde değiştirebilirsin, söylemediklerimi işine geldiği gibi kurgulayabilirsin. Güzelliği, doğruluğu ya da başka bir özelliği seni rahatsız eden sözlerimi unutmayı, unutmuş gibi yapmayı tercih edebilirsin. Sözümün teknesin-

den inip o yükselen alçalan kendi anlam denizinin sularına dalabilirsin. Ben sana sardunya çiçeklerinin bende uyandırdığı aidiyet duygusunu anlatırken belki de sen sardunya saksısını kırdığın Hatice Teyze'nin, yanağına yaklaşan kocaman elini görürsün. Durduramam o eli.

Hatırlanmaya değer ya da istendiği halde unutulmayan sözler ancak nefesin dili paylaşılmışsa söylenebilir. Nefes bu ortak anlamları yüklenir ve biraz daha hacimlenir. İç çekişini duyarım, *istemediklerim buldu beni*. Nefesimi tutar, büküveririm Hatice Teyze'nin elini.

Kentim nefes alır rüzgârla. Yaprakları sürükler kaldırım boyu. Bazen yağmur, bazen deniz serper yüzümüze. Nefesimiz kakhaha olur. *Geçmiş gülüşlerimiz vardı sahi*. Çınlar aynı anda.

Aynı anda aynı şeyi söylemeye davranır nefesimiz. Sen beni... yok yok sen başla. Rastlantı olur. Aynı anda aynı şeyi susar nefesimiz. *Buradayız işte eskisinden de acemi. Korkumuz olur*. Ayı ayrı solunan dönemlerde tıkanır bazen nefesimiz. *Burda olmadığımızda ayrı mıydık sanki?* Habercimiz olur.

Sonra yine, "Ne haber?" dersin. "Ne olsun?" derim ben de. Nefesimiz saklambaç oynamaya gitmiştir. Ama iki kişinin belirsizliğe ebe olduğu yerde kimse koşamaz o deli gibi özlenen nefesin peşinden. Nefesimizin sıkılacağı kadar uzun bir süre geçer aramızdan. Yeni tanışmışız gibi bile davranamayız. Çok fazla tanıdığımızdır. Bir türlü çekilmeyen fotoğrafın öncesindeki yılğın sabırsızlıkla flaşın patlamasını bekleriz. Nefesimiz küçük küçük sıçrar dilimizin ucuna. *Bir söz vardı başlatan her şeyi*. Flaş gözümüzü kamaştırır. *Bulduran birbirimizi*. "Bir şey mi dedin?" diye sorarız karşılıklı. "Sobe!" diye bağırır nefesimiz, kakhahalarda erimeden önce. "Sobe!"

Sana bir türlü okuyamadığım şiirler olur nefesim. Bildiğim bütün diller olur ve unutulur nefes nefese.

Gözlerim olur, inkâr edemeyeceğin bir bakış. Kendi nefesin boş durur mu hiç, gözlerindeki çocuk/adam olur. *Gözlerime dolanır hayalinin bukleleri*. Sesler çarpıp kayar parmaklarımızın arasından. Parmaklarımıza neler neler yapmayız. Karşılıklı durup ceplere tıkar, bükür, sıkarsız onları. Saçlarımızı, üstümüzü başımızı çekiştirir parmaklarımız. Soğur, terler, masaya yapışır, kitap karıştırır. Bir çay fincanının ekseninde döner, dünyanın dönüşüne nispet edercesine. Can çekişir kaskatı parmaklarımız. *Ne kadar uzun olabilir iki elin mesafesi?* Bize rağmen bulurlar birbirlerini. Ancak o zaman nefes alırsız.

Şakalarımız olur nefesimiz. Oyunlarımızı, kuşkularımızı, yanlış anlamalarımızı kuşanır. Paylaşıldığı anda evrilir ağırlık. Hep bırakıldığı yerden başlayabilmenin sırrı olur. Tüy tüy uçuşur zaman çevremizde. Koşarsız peşi sıra. *Hiç geçemezdik ki birbirimizi*. Nefesimiz kesilir.

Motorları vardır kentimin. Siste vapurlar işleyemezken Eminönü'nü vaat eder cengâver yolculara. Tıklım tıklım dolar ve yoklara karışır, ne deniz ne gök olan o boşlukta. Midyecileri, balıkçıları, tartı başındaki çocuğu, "Hadi vapura ceton cetonlar"ı, "Boyayalım ablalar"ı geçirim. Bir simit lokması çıtırdar ağzımda, çayla dalgalanıp akıverir boğazıma. İçime dolarsın. Gün, köşeye çekilir usulca. Yerini aya bırakır. Rüzgâr; reklam afişlerini, bildirileri, otobüs biletlerini, fişleri, şeker kâğıtlarını, teneke bir kutuyu, kedilerin devirdiği çöpleri, saçları, atkıları, etekleri savurur. Adımlar hızlanır. Bir damla su çarpar alnıma. Geliyorum diyen yağmura inat yavaşlarım ve ille de seni yürürüm parmaklarımin ucunda. Yürüdükçe seni, yollar boyu kalkar iner göğsüm. Nefesim olursun.

SESİMİZ NEFES ALINCA (II)

“Sesinde ne var biliyor musun
söyleyemediğin sözcükler var”

Cemal Süreya

Kazılmış, kapatılmış, yeniden açılmış çukurlarla dolu asfalt yolları vardır kentimin. Üzerinde yeni tükürülmüş balgamlar kümelenir. Dört yanı kömür kokusu sarar. Kömür, is olup binaların sıvalarına, kiremitlerine ve üstüne yağar. İçimi boşaltırsın. Rüzgâr arkadan vurur ve ille de birileri çarpar omzuma. Yürüdükçe omuz omuza, savrulan, saklanan küfürler basar ortalığı. Küfürler sesin olur.

Sesin en saf hali, ilk duyulduğu andır. Başı kendine çevirten ve geri kalan her şeyi uğultuya döndüren an. Sonradan sözcükleri kuşanır ses. Sözün vurgusu, sesin ezgisini bastırır. Söze karşın duyulan her ses yazılmamış bir şiir dizesidir.

Asıl anlatmak istediklerin beyninin تنها sokaklarında gezinirken sen dilinin cadde trafiğine dalarsın. Önceleri ben de kaybolurum yığın yığın kopuk ayrıntı ve zorlama söz oyunlarının arasında. Sonra o kargaşada sesini duyarım. Sesin küskün bir adamdır. *Kusurlarımız bile tasarlayan yaradılıştayım.* Dinlerim.

Tam da İstanbul gibidir beynin. Her şeyi ve karşısını içerir. Söz konusu olan ancak belirli alanların, sayılı alanların bütünlüğüdür. Parçalar birleştğinde bir yerler hep uyumsuz kalır. Dilin, beynine uyduğundaysa ortalık toz duman olur. Sözlerin dört koldan eser. Eğer başarabilirsem, kendimi korumak için sesine sığınırım. Elimi gözüme siper ederim. Sen kum taneleriyle çarparsın yüzüme. Ben sesini izlerim. Sesin gözüne kaçmıştır. *Gözlerimin sözü mü olur, başoyuncusu bütün filmlerimin. Bakarım.*

Sesin, gözünde bir fısıltıya kısılr, dilini uyarır. Sesin, gözünde bir haykırışa açılır, diline bağırır. Gözünü dinlerim, dilin laftan anlamaz. Sözlerin savurur beni. Susmazsın. Sanki bu son konuşmandır. Benim sesim nerelere gitmiştir bilemem ama sözlerimde değildir. Kabarcıklara açılır ağzım. Konuşuyor oluruz. Sesimi bulamadığım için duyuramam kendimi. Sen de zaten kendi kuru gü-rültünün içinde kaybolursun. O kadar ki sonunda gözünü de kaçırsın. Sesin eline düşer.

Dilin, "Çok mutluyum ben," der. Elin huzursuzluğa sıkılıdır. Sesin parmaklarının arasından bana uzanır. *Yine de bilirsin sen beni. Kenetleriniz. Hesapsız kurgularımda gözlerim / ellerim eline teslim.* Bütün bir haftayı anlatır sesin ellerinde: pazartesi; gerginliğini, kornaya basarken / salı; kayıtsızlığını, kalem elde rasgele çiziktirirken / çarşamba; isyanını, gitarını fırlatırken / perşembe; sıkıntını, tamamlanacak bir iş öncesi / cuma; tükenmişliğini, artık hiçbir şeye veremezken kendini / cumartesi; kırılğanlığını, güneşin tozlarda oynaşmasını seyrederken / pazar; tembelliğini, elin çarşaflarda gezinirken. Sesini dinler ve hak veririm onun yakın, dürüst itiraflarına. Dilin ise hâlâ bıkıp usanmadan maceralarını anlatır. Yaşadıkların, sözlerinde "dişi" karşılaştırmalarına dönüşür, beni bulur. *Seni bilmek yorgunuyum. Ellerime bakarım. Aşındı artık sözlerine karşı koruyucu siperim.* Sesim titrer parmaklarımda.

Ben titredikçe yıkılıverecekmiş gibi görünür kenti-
min eski zaman evleri kış akşamında. Evler sahiplerinin
aynasıdır. Şu, kapısı meyve sandığı tahtalarıyla yamanmış
olan evin hanımefendisi belirir gözümde. Miras kavgaları
yorgunu, kır saçlarında kuş yuvası topuzlu, kısa mantolu
bir kadın. Havlanmış eteğinde evinin kapısındaki gibi ko-
ca bir delik. Karşı kaldırımdaki panjurları devrilmiş evin
sahibi de bir beyefendi. Önce bastonu düştü elinden,
sonra da çok sevdiği beresi. Çok odalı köşkü gibi çok oda-
lı bir yerde bütün gün yatar adam. Beyninde çarpar durur
onartamadığı panjurlar. Dertlenir. Ne de olsa "husumeti
malumdur rutubetin". Bir anda sözlerindeki sesin uyu-
munu duyar. Çocuk gibi sevinir. Kireç beyazı tavanda
kuzguni saçlı bir kadın döner durur. O döndükçe ahşap
möbleler, Çekoslovak porselenleri, bir pencereye sıkışmış
Boğaz belirir kaybolur...

Karşı kıyının ışıkları gözümde birikir, taşar yaş olur.
İstanbul'u ıslatırım, bir de seni. Olduğun yerde ve anda
yağarım üstüne üstüne. Yaşlarım sesim olur hiç duyma-
dığın kadar. *Korunağımı yıktığımda arkasında olanı gör-
meye dayanabilir misin?* Ancak sustuğunda dinerim. *Bak
işte bu benim. Sen beni, böyle bilir misin?* Başını eğer, su-
sarsın. Sırılsıklam susarsınız İstanbul'la. Suskunluğun se-
sim olur.

SEN'İN HALLERİ

“İçim güvercinleri okşamış kadar rahat”

Turgut Uyar

Aralık, 1995

Bu mektubu senin bütün hallerine yazıyorum.

SEN bana çocukluğumun yeşil çini sobası, büyük duvar saati kadar tanıdık ve onlar kadar uzaksın. Modern zaman gaz kaçağı sinsiliğinde evlere yerleşirken, eski düzenin üyelerini ya gereksiz kıldı ya da geçersiz. Bu durumda çini sobalar ve duvar saatleri ya yerlerinden söküldüler ya da antika oluverdiler. Oysa eşyanın anısı vardır. O anı, sobayı içimde çıtırdatmaya devam eder. Saatin sarkacı gölge olup duvarlarda gezinir.

Sen asla tek bir döneme ait olmayı sindiremedin içine ama bugünler ve öbür günler de fazla gerçek bir dekor olurdu senin büründüğün kurgusal kişilikler için. Hiçbir fiil çekiminde rahat edemedin / edememiştin / edemiyorsun / edemezsin... Sonuçta asla unutulamayacak kadar kanırtıcı, hatırlanamayacak kadar iğreti kaldın.

SENİ hatırlamıyorum. Hatırlamak için unutmak gerekir. Seni düşündüğümdeyse televizyon seyrederek gibi

oluyorum. Düğme: En yakınımız dediğimiz insanlardan bile daha sık gördüğümüz bir ekran yüzü, haberleri sunar. Biraz kriz, bolca ceset, bir-iki tane de felaket. Düğme: Yakışıklı sevgilisini başkasıyla öpüşürken gören kadın kumsalda koşmaya başlar. Üzüntüsü göğüslerinden ve bacaklarından rahatlıkla okunmaktadır. Bu yüzden kamera bu bölgelere yönelir. Düğme: Şov zamanı, çarklar, toplar ve alkış. Düğme: Yetkili görüşleri. Birileri bir şeylerin düzeltilmesi için başkalarına seslenir. Seslenişler genellikle soldan ya da cepheden yakın çekimle verilir. Düğme: Işıl ışıl yüzleriyle reklam erkekleri, kadınları ve çocukları. Mutlu melodiler, parlak saçlar ve kokusuz aydınlık mutfaklar. Seni her düşündüğümde beynimde parçalanıveriyorsun. Repliklerin karışıyor, zaman dilimleri dağılıyor ve ben çekimi durduruyorum. Konuşmalar susuyor.

SANA çok konuştum, sana çok sustum. Her iki durumda da her şeyimle bendim, fazlasıyla bendim. O yüzden gün geldi konuştuklarımı, savunma ifadesine dönüştürdün, sustuklarım da aleyhimde delil oldu. Vicdanını beraat ettirebildin mi, bilemiyorum. Sana çok inandım, oysa sen çelişkilerinde ve çıkmazlarında kendini kurtarmak için farklı doğrulara yöneldin. Benliğinin her bir parçası yere düşen boncuklar gibi dağıldı. Kaybolanları bulamadın.

SENDE bulduklarımı sende kaybettim; çünkü yitmiş insanı oynamak ve ardından yere basmak hoşuna gider. Sana dürüstçe yaklaşıldığında anlatılanları kendine uyduğu gibi algılar/yargıyorsun. İçindeki çocuk gözüne zıpladığındaysa bakamazsın kimseye. Kısa devreni hemen onarır, yeniden parıldarsın. Ortaya çiğ bir ışık yayılır. Başımı çeviririm. En azından mum ışığının çocuğu saklı kalabilsin diye içimde.

SENDEN hep o kendinden bile sakındığın çocuğu istedim. Ama senden bir şey beklemenin, güzel bir filmi

televizyonda izlemeye yeltenmekten bir farkı yoktu. Reklamlar, gelecek program tanıtımları derken filmin büyüğü, bütünlüğü yok olurdu. Öyle oldu.

... Sana bir şeyler yazdığım sırada aramıştın. "Neden yazıyorsun? Konuş, ben buradayım," demiştin. O gün konuşulmayan konuşmalardan çekindiğim için, sonralarıysa yıldıığım için yazdım. Ne de olsa yazı büyük bir güçtür. Tekin olmayan rüyalarından sonra iki kaşık, piyonlar gibi karşılıklı kalakaldığımız rastlaşmalardan sonra bir bardak yazı içerim. Bulantım diner.

Mektuplar sabırsızdır. Hep o yazılan kişiye yönelir, varmak ister. Mektuplar seçicidir, tek hedef bilir. Yollanmayan mektuplarsa tıkıldıkları çekmecelerde, onları yazan ve sonrasında onları tutacak ellerden ve okuyacak gözlerden yoksun bırakanları suçlar. Mektubu yazan kişinin bir harften diğerine çektiği sıkıntı ve kararsızlık önemsizdir. Mektupların dünyasında korkak kalemlere yer yoktur.

Bu mektubu senin bütün hallerine yazdım. Onu senin hiçbir haline yollamıyorum. Salıveriyorum.

Salıverdiğim sensin. Sensizliğin huzurunu soluyorum. Seni bıraktığım noktadan gönlümün meçhul eşine doğru yola koyuluyorum usul usul. Bilmecelerde sorulur ya hani, aşkın tam ortasına, "ev"e varacağım, biliyorum.

Çok Az Pek Fazla
(1996-1998)

VARDIĞIM

“Yatacağım yine senin koynuna akarak,
başlayacak lodos ikindisini gözlerim örtük bekleyerek.
Aramızda saat farkları falan filan,
ülke farkları falan filan,
ömür farkları falan filan...”

Füruzan

“Nasıldı oralar?” diye sorulur hep bir yerlerden dönene. İzlenim anketi sorularının ardı arkası kesilmez: “Oralarda havalar nasıl?”, “Hayat pahalı mı?”, “Sokaklar temiz mi?” Bildik bir oyunun parçasıdır soru sormayan bu sorular. Ben de istenen, beklenen yanıtları yinelerim: “Çok soğuktu hiç sormayın. Pahalılık buradaki kadar değil. Pek düzenli bir kent. Otobüsler bile dakikası dakikasına kalkıyor.” Oysa bu basmakalıp sözler ne benim oralarda yaşadıklarımı özetler ne de karşımdakine o yerlerin gerçeğini aktarır. En çok kolaycı yalanları yurt belleriz kendimize, o zaman gurbetler de tanıdıklaşır sanki.

Sözlere sığmayan ayrıntılarda gizlidir yaşananlar. Bazen eksikliğini duyana kadar fark etmeyiz bile var olanları. Kentimin yollarını bir cambaz edasıyla adımlayan sokak kedilerini ve çığlıkları yeri göğü çınlatan martıları

uzaklardaki yoksunlukta fark ettim ilk olarak. Trafik gürültüsü aynıydı ama kazara tıkanan yollarda, “Çiçek vereyim abla,” diyen güleç gözlü kızı göremedim. Mısırcıların, kestanecilerin, simitçilerin, kokoreççilerin, ayakkabı boyacılarının, çiklet ve selpak çocuklarının coğrafyası değildi oralar. Gecelerin ıssızlığını ise hiçbir bozacı bölmedi.

Ötede olanın farklı olması gerektiği yanılsaması vardı herkeste, bende de. Oysa bütün farklılıklar görünümünden ibaret kaldı. Kentlerin kılık kıyafetleri değişikti. Kimi tarihî binalarıyla daha asil, kimi lokantaları, parklarıyla daha bir salkım saçaktı. İnsanların da iklimlere bağlı olarak daha sıcakkanlı ya da soğuk olacağı genellemesi işlenmişti bir yerden beynime. Ama bu genel geçer yargıların sırf işleri kolaylaştırmak, iletişimsizliğe bahane bulmak üzere kullanıldığını anladım zamanla. Yüzeyden teğet geçiyorduk birbirimize. Hepimiz çok meşguldük, zamanımız yoktu derinlerde eşelenmeye. Hem sonra “özel hayat” denen bir şey vardı; ilgisizliğimizin, korkaklığımızın adını saygı koyabiliyorduk. Birbirimizin gözünde kendimizi yansır görmemek için sehpalara bakıyor, hasta olduğunu bildiğimiz insanın karşısında kanalizasyon sorunundan bahsetmeyi daha saygılı buluyorduk.

Önceki bol oyunlu, özünü bir bana borçlu aşk yanılsamasına benzemiyordu bu seferki. En bereketlisinden bir hamura dönüşen ortak bir mayaydı. Korktum. Kola-yına kaçtım. İçim bedenime sığmayınca yüzölçümü daha geniş, metrekareye düşen insan sayısı daha az olan bir yer seçtim kendime. “Kaçıyorum” dememek için “eğitim” dedim soranlara. Ufkum genişleyecek, bakış açım zenginleşecekti.

Yalanlarımı ona da sıraladım. Değişik bir dil duyacak, yeni bir dilde her şeyi farklı yaşayacaktım. Tüy gibi hafif salınacaktım yabancı sokaklarda. “Hem bambaşka insanlar tanıyacağım,” dedi sesim. O, baktı yalnızca. “Doğayı

sevişim bu yüzden,” dedi, “sevdiğin gittiğinde bilirsin ki aynı güneşe uyanıp aynı dolunayı seyredeceksin. Sonra gözyaşı niyetine aynı yağmurlarla ıslanacaksın, aynı bulutların altında taş gibi kalakalacaksın.” Bakışı bunları dedi. Daha fazla konuşmasın diye gözümü önümdeki gazeteye diktim. Ülkemin ünlü kadınlarından birinin sahnede kazara açılmış göğüslerine baktım. Sanki hayatımın amacı sahte bir utanca ve bolca boyaya bulanmış, elleriyle göğüslerini daha görünür kılacak şekilde örten o kadının fotoğrafında gizliydi. Sessizliği bozmayı ona bıraktım. Bakışını susturduğum adam çaresiz bir balık gibi ağzını açtı, söyledikçe kendinden nefret ettiği o sözleri saldı havaya. “Güle güle,” dedi, “yolun açık olsun. Kendine iyi bak.”

Kendime değişik kentlerin aynalarında, vitrin camlarında, suların titrek yüzeylelerinde baktım durdum. Önce dilini bildiğim topraklardaydım. Ama onun yanında sözsüzlükte yaşamaya o denli alışmıştım ki yeniden kendimi sözcüklere akıtmak çok zor geldi. Tartışmaların, kargaşanın, kuru gevezeliğin, dedikodunun, yanlış anlamaların ortasına düşüyor, sonunda yine susuveriyordum. “Tabii yabancı dilde anlaşmak zordur,” dediler her dönüşümde bana dildaşlarım. “Bunun yabancı dille ilgisi yok. Bakın işte yaşadığım şeyi size de anlatamadım, oysa sizin hesabınızla aynı dili konuşuyorduk,” diyemedim. Bunu da anlamayacaklardı.

Suskunluğumun dilinde saçıyla, gözümle, ellerimle, bütün bedenimle konuşmayı öğrenmiştim. Ruhları öz dostların paylaştığı bir dildi bu. Sevdiğimin yanındaysa benim dilime bir de onun gözünün, elinin, kalbinin suskun sözcükleri katıldı. Sevdalı yalnızlığımızın diliydi bu. Söylenen sözlerin üzerinden su gibi akar, onlara gerçek anlamlarını verirdi. Özlemin bizim dilimizdeki karşılığı birbirimizi koklayışımızdı. Atasözüne inat biz konuşa konuşa değil, koklaşa koklaşa anlaşırdık en çok.

Oradan oraya sürüklenirken suskun dilimin bana ait olan kısmını da beraberimde taşıdım. Konuşulan dili bilmediğim ülkelere gidiyordum hep; yalnızca dilin ezgilerini dinliyor, sözcükler tanıdıklaşmaya başlar başlamaz başka bir yere doğru yola çıkıyordum. Kendi dilimi ancak sözcüklerini kullanabildiğim dillerin uzağında var edebiliyordum.

Dilimi uzaktan uzağa duyanlar oldu, konuşabileceğimiz kadar konuştuk. Birbirimizden sözcükler çalıp yenilerini yarattık. Gördüm ki İngilizceden daha geçerli bir dildi benimki, yalnızca kullanımı cesaret istiyordu. Yapıştırılan bütün kimliklerin, milliyetlerin, dinlerin, dillerin, cinsiyetin, gençliğin, yaşlılığın, görece farklılıkların ötesine geçmeyi, çırılçıplak kalmayı gerektiriyordu. Birbirimize rastladığımızda bir gülüşten tanıyorduk türdeşimizi. Dudaklarımızla değil, gözlerimizle gülüyorduk.

Tilkinin dönüp geleceği yer misali belli aralıklarla yine beni doğuran topraklara geri dönüyordum. Onca zaman sonra dostlarla yan yana gelince ayrı ayrı akan hayatı yığıntılar halinde birbirinin üzerine boca ediyordu herkes. Zamanın değiştirici izlerini en kesif haliyle ben fark ediyordum. Hep anı anlatıyorduk birbirimize, bir şeyleri de ortak yaşayıp paylaşma telaşına düştüğümüzde hep biraz çaresiz kalıyorduk; çünkü günlük hayatın seyri, uzun ayrılıkların gözünün yaşına bakmıyordu. Herkesin “kendi düzeni” diye adlandırılan bir tutsaklığı vardı. “İşten çıkamıyorum canım. Kaçına kadar burdasın daha?”, “Bizim kızlar hep birlikte toplanalım. Eski günleri anarız biraz...” Paylaşılamayan bugünler yüzünden hiç olmadığı kadar sıcak olarak anımsanmaya muhtaç olunan bir yalan-geçmiş yaratma oyunuydu bu, şu bildik eski çaresizlik. Oysa beni tanıyanlar daha buradayken bile zorlama kümeleşmelerden nasıl rahatsız olduğumu bilirlerdi. Karşımdakinin gözleriyle baş başa kalmak isterdim hep, bir

de sokakta adına “tesadüf” denen o mucizelerden birinin yaşanmasını ve birbirine borcu olmayan, sitemlerin öte-sinde bir avuç insanın bir araya gelmesini. “şerefe” sesle-rini ve içten bir kakhahayı...

Oysa işte buradaydım. Görev ifa etme duygusunun h kim olduğu bir masanın kenarına dizilmiş,  n m z-deki börek ve keklerle boğuşuyorduk. Herkes sohbet et-me telaşıyla söze atılıyor, derken bilgi eksikliğinden do-layı pot kırıyor, sonra da sıkıntılı bir sessizliğe gömülüyor-du. Stoktaki bütün anılarımızı t ketmiştik. Birlikte yaşa-madığımız bir hayatı neden birbirimize rapor etme gere-ėi duyduğumuzu bilemiyordum. Sonra çaresizliğin do-ruk noktasına çıktığı bir anda gözler bana, “uzaklardaki nankör kedi”ye çevriliyordu pat diye. “Onu gördün mü?” diye soruyordu “ortak bir dost”. Kalakalıyordum.

Neden ille de bu kentin ve onun uzağında yaşamayı denediğimi anlatamıyordum. “Eğitim” bahanesinin yet-mediği hallerde işi şakaya vuruyordum: “Biraz da başka yerlerde saçlarımı uçurmayı, ayakkabılarımı aşındırmayı istedim,” diyordum. Beni bilenler gülmüyordu bu sözlere.

Her şeyin kalıbı vardı; büyüdükçe fark ettiğim, ana-yasadan bile daha güçlü, daha etkin, yazılı olmayan ka-nunlar, oybirliğiyle kabul edilmişçesine takınılan o kalıp gibi tavırlar. Bu kanunlar evrenseldi üstelik; sınırlar öte-sinde kavgasız, çatışmasız benimsenen yeg ne ortak de-ėerlerdi. Yeni zaman değerleriydi, hani şu “yükselen de-ėerler” dedikleri cinsten ama bir yandan da tarih kadar eskiydiler. “Hop hop hop, değiş Tonton” misali günümü-ze uyarlanmışlardı. Buna göre örneğin, komedi dizileri-nin neresinde g leceğimiz konserve kakhaha efektleriyle belirlenmişti. Sonra insan denen canlı üzüldüğünde aė-lardı, ağlamaklı gülmeler ise yasadışıydı.

“İlişkiler”in boyutu ve süreci de adım adım saptan-mıştı. Oyunun kurallarına göre nazlanılır, duygular –ta-

bii eğer varsa— asla belli edilmezdi. Deneyimlere dayanarak hazırlanan bu kurallara uymayan mızıkçılar, genel gidişatı tehdit ettikleri gerekçesiyle zorla ithal ettirilen bir yalnızlığa mahkûm edilirlerdi. Oyun dışı kalanların ortak diliydi suskunluğun dili. O duyulmayan sözlerin içi tıka basa yaşanmışlıkla dolu olduğundan, bütün dillerden daha zengindi. Hiçbir dilbilimcinin çözemediği bir içyapısı vardı bu dilin: Konuşulmuyor, yaşanıyordu. Görmeyene renk, resim; duymana ses, ezgi; yerinden kılmıdayamayana hareket ve dans oluyordu. Biliminsanları da etkisinden ürktükleri bu dili sağır-dilsizlerin diline benzetmekle ve kökeninde hayvanlar âleminden esintiler bulmakla yetinmişlerdi.

İlişkileri belirleyen kurallar açık ve kesindi. Kim kiminle beraber olabilir, ilişki hangi aşamalardan geçip nasıl bir sonuca varmalıdır, hatta nasıl, neden ve ne zaman ayrılmalıdır; her şey, karşı koyamayacağınız bir belirlenlikle sunulmuştu. Aşırılıklar ve uyumsuzluklara hiç yer yoktu. Sevdiğimin bu kadar yakınında olmak zarar verdiği için uzaklara gittiğimi nasıl anlatacaktım? “Ne gerek var canım o kadar yol tepmeye, ayrılırsın biter,” diyenlere ondan hiç ayrılmadığımı; çünkü ayrılabilmek için iki ayrı varlık olmak gerektiğini, oysa bizimilmek birbirimize dokunup iç içe geçtiğimizi nasıl anlatacaktım? Karşılıklı karasevdalar da yaşanabileceğini ve benim o zamanlar uzakların, sevdanın zift karasını aklayabilecek güçte olduğuna inanacak kadar saf ve çaresiz olduğumu nasıl ifade edecektim? “Yağmurun yeniden yağışını, ayın ısrarla belirmesini, güneşin doğuşunu nasıl bitirebilirsiniz?” diye sorsam, deli diye, istemediğim kapalı mekânlara doğru bir yolculuğa çıkarılmayacağımın güvencesini kim verebilirdi?

Ben de kendi seçimim olan yerlere doğru yola koyuldum. Gittiğim yerlerde suskunluğumun dilini inkâr

etmedim çünkü dilim, varlığını belirliyordu. Ama bu dili konuştukça onun diğer yaratıcısını da beraberimde sürüklüyordum ister istemez. Dönüşlerimde onu görmemeyi marifet sayıyor, kendime “kazanılmış özgürlük” başlıklı ne yalanlar söylüyordum. Oysa yaşadığımız ve yarattığımız her anda birbirimizi karşılıklı olarak var etmiş, canımıza bir can daha katmıştık.

Kendi kendime, “Yörüngesinde uydu misali dönmüyorum artık,” dediğim günün akşamında rüyamda ikimizi birbirimizin ekseninde dönüp dans ederken görüyordum. Kollarımız semah tutuyordu, bedenimiz tango kıvrımındaydı, ayaklarımız ise ayrı ayrı da çekilebilen bir halayın uyumundaydı. Her şeyin ötesindeydim rüyamda. Bir dağ vardı, oradan bayır aşağı koşuyordum, üzerimdeki entari uçuşuyordu. Saçlarım, ben rüzgâr oluyorduk. Yalnız başıma koşuyordum ama artık bunu yapabildiğim için özümün mıknatısı beliriveriyordu, sanki yoktan gelmiş gibi.

Onun elini tutup koşuyordum, gözlerine bakıyordum ve sanki yanı başımda değilmişçesine özlüyordum onu. Ağzımı bile açmıyordum. O, “Ben de seni özlüyorum,” diyordu. Gülererek koşuyorduk bayır aşağı, nedense hep daha yükseliyorduk, hep daha... Uyandığımda rüyam tokat gibi indi yüzüme; çünkü biliyordum ki rüyaların ve hataların yalanı yoktur.

Kendi kendimi kovmakla her yerden sürgün olmuştum. Sokak kedileri ve martılar da teselli olmuyordu bana. Yatağımı yurt bellemiştim kendime en çok, rüyalar onu bana geri getiriyordu. Rüyalarda da hiç konuşmuyorduk gerçi ama neler neler anlatıyorduk birbirimize. “Doğu Avrupa’nın dilleri birbirini andırıyor,” diyordu sesim, “Dillerin ezgisinde sana ait tınların izini sürdüm,” diye çevirisini yapıyordu gözlerim ona. “Çok insan geldi gitti yanıma,” diye, yanıt olmayan bir karşılık veriyordu

o. Bakışları ise, "Hiçbirinin sesinde senin suskun çılgınlığını bulamadım," diyordu bana.

Derken yine bir gün, ne zamandır görüşmediğimiz bir dostla kahvaltı ederken bir dil sürçmesi içimi dışıma çıkardı olanca çıplaklığıyla. Bir başınalığın etkisiyle ortaya çıkan o zorlama kendine güveni vurguluyordum sohbet sırasında; çünkü dönüş zamanı yaklaşmaktaydı yine. Rahatı görünce kalkanlarından silkiniveren ruhumu toparlamam gerekiyordu. "Varlığım her şeyin çözümüdür," demeye yeltenecek oldum, ağzımdan, "Vardığım her şeyin özüdür," sözcükleri dökülüverdi. Kalkmak için izin istedim.

"Vardığım..." Bütün gün bu söz beynimde dolaştı durdu, geceleyin de sevdiğimin yüzü olup bana huzur vermedi rüyalarda. O gecenin alacakaranlığında uyandım ve bildim ki artık yatağımdan da sürgündüm. Varmak zamanı gelmişti. Gecenin gündüzle can çektiği saatlerde oturdum, onu yaşadım. Anıların yalnızca hatırlandığı söylenir oysa. Ben her şeyi yeniden yaşadım; pencerenin kenarında oturmuş, gözleri uzaklara dalmış bir kadın görünümündeydim ama ruhum ezbere bildiği sokaklara inmiş, ona koşuyordu. Saate baktım; yola koyulmaya yeltenemeyeceğim kadar erken, vazgeçemeyeceğim kadar geçti. Bekler görünmeye devam ettim.

Neden sonra bedenim yola çıktığında ruhum onun kapısına varmış, geciktiğim için suratını asmış, beni bekliyordu. Yine de son anda caymamdan endişelenerek bana gülümsedi ve içime girdi. Ruhum, yüzümde bir gülümseyiş, saçlarımda yakamoz, gözlerimde derin bir kuyu oldu. Titreyen elimi yumruk yapıp kapıya vurdurdu. Yumruğumun isyanı yankılandı merdiven boşluğunda.

Önce kulağım buluştu onunla, tanıdık ayak sesleriyle beynimde yürüdü sevdiğim. Sonra o kapının eşliğinde gözlerimiz merhabalaştı uzun uzun. Zaman gözlerimize

bir şey yapamamıştı; gözlerimiz birbirinde kalmış, birbirini yansıtmıştı gözbebeklerimiz ayrı geçen o uzun dönemde. Geçen sürenin uzunluğunu onun gözlerindeki kuytulara kendime rastlayınca anladım. Onun bakışları da benim göz topraklarımda kendi gözlerinin ardından koşuyordu dörtnala. Yalnızca bakıyorduk birbirimize hesapta. Kokulara karşı da silahsız ve savunmasızdı zaman. Kaç kereler dünyanın bir bucağındaki o yerlerde gezerken onun teninin kokusuyla irkilmiş, rüzgârın peşi sıra iz sürmüştüm. Bile bile yanılısamanın oyununa alet olmuşum. Parfümlerin azizliğine uğramak bir yere kadar anlaşılırdı da, orada olmayan bir varlığın yalnızca ona ait kokusunu duymak neyin nesiydi? Olsa olsa fazla gelişkin bir düş gücünün anlık bir armağanı; isyankâr bir özlemin yan etkisiydi. Bulduğumu sanıp yitirdiğim o koku onca zaman sonra büzüşüp burun deliklerimden içeri girmeyi bekleyemedi. Kokularımız onun durduğu kapının eşiğinden benim durduğum köşeye akıp gitti. Aynı anda derin bir nefes alıp içimize çektik birbirimizi.

Paylaşılan nefes, gülüş olup dudaklarımıza yerleşti, gülümsedik hasretimizi. Ne de olsa kedere gülmek, sevince ağlamak eski âdetimizdi. Gülüşler göze yerleştiğinde başıboş kalan ağızları kim zapt edebilir? Sevdiğimin kuyu ağzında yol aldıkça bağrım yontulmaya başladı. Ayrılık ânında bastırıp kendimden esirgediğim her şey benden intikam alıyordu. Sanki asıl şimdi vedalaşıyordum onunla, tam da bu kavuşma ânında. O kanırtıcılığı dindirsin diye en derinine uzattım dilden ipimi. Sonra birden, ne zamandır gözlerine bakmadığım geldi aklıma. Ya onu değil de başkasını yansıtırsa kör sular, en dibe ulaştığımda? Hızla başımı çektim. Ellerimi onun boynuna dolayıp şaşkın gözlerine baktım sonsuzluk boyu. Oydu, hâlâ oydu, göğsünü yeniden sığınak bildim başıma. Parmakları saçıma aktı, saçlarım çağıladı. O gürültünün

ortasında neden sonra sesini işittim ama söyledikleri kulağımın sarp vadileri boyu yankılandığından anlayamadım. Sesler nazlana nazlana birleşti, hece oldu, “Be...de...ça...ta...ko...mu...tu...be...ci...le...di...mu...ze.” Kulağımı sevdiğimin deniz kabuğu göğsüne iyice bir dayayıp sözlerin oluşmasını bekledim. “Ben de tam çay koymuştum beklediğim mucizeye,” dedi o ses. Gülümsedim, başımı hiç kaldırmadan onun göğsüne seslendim. “Ama her zamanki gibi buz kesecek o çay yine.” Tok kahkahası kulağımda patladı. O en güzel bombaydı.

ÇARPI İKİ

“size bakmanın tarihi! siz
bir keteni köpürten yaz
ve inanılmaz
yalnızlıklarsınız; sadece
sizin olan o vahim o beyaz
ve kuytu gurbet sesleriyle
işlenmiş yazdıklarınız
ve yanık, kavrulmuş dizelersiniz
kim bilir hangi sevdalara dolanmış”

Hilmi Yavuz

Talin'im, Çortan'ıma

Abi bunlar var ya, öyle gelirler. Biz bunlar geldiğinde hah işte, diyoruz, bitirimler geldi. Bunca yıldır şu Ocak-başı'ndayım, hani tabir caizse ömrüm şu koca ocağın önünde tükendi, valla bunlar gibisini hiç görmedim.

Onların gelişi, garsonların, “Hasan Usta, ocağa patlıcan at,” demeleriyle belli olur. Öğlen bir civarıdır, mutfaktan çıkar ocağın başına giderim. Bunlar köşedeki masada oturmuşlar karşılıklı, Allahları var, erkek gibi ikisi

de. Ya kardeşim, başınızı kaldırın, bi bakın size kim servis yapıyor? Rakıyı dolduran kim, eti kim pişiriyor? Yok, kafaları önde konuşup dururlar. Ne bulurlar o kadar saat konuşacak, anlamam. Hani bunlar dedikodu yapan kokonalarından da değil ki, kadın kısmının Ocakbaşı'na gelip de ellerinde rakı kadehleri böyle harbi muhabbetlere girdiğine ilk kez şahit oluyorum. Valla imreniyorum, Allah çarpsın ki hoşuma gidiyor. Nedensiz yere Hüseyin geliyor aklıma, ağlamaklı oluyorum.

Köyün Hasan ile Hüseyin'iydik. Kan kardeşim, can yoldaşımdı. Bu ikisi gibi karşılıklı kadeh kaldırırdık; neşemiz, kahrımız birdi. Yolda birimizi gören, öbürümüzü sorardı. Dar gelirdi köyün sınırları bazen. Sıcak yaz gecelerinde döşeklerimizi açığa serer, öteki yıldızlar kadar uzak İstanbul'un hayalini kurardık. Koca şehir ne de olsa, şu bizim iki adımda sonuna geline köyümüze benzemez. Yıldızların altında hayat kolaydı. Hayalimizde, ufak işler buluyorduk o sihirli şehirde. Sonra kendi lokantamızı kuruyorduk. Çok paramız oluyordu, gönlümüzce de harcıyıp eğleniyorduk. Yaşıyorduk anlayacağın. Razi gelmiyorduk kadere.

Tam da yıldızlara inat güneşli bir günde yıktı dünyayı başıma Hüseyin. Zaten nicedir fark etmiştim, bir haller olmuştu bizimkine. O eski şen kahkahalarının yerinde yeller esiyordu. Ağzını bıçak açmaz olmuştu. Açtığında da öyle şeyler söyledi ki elimde bıçak olsa yeminle birkaç delik açardım orasında burasında. Bizim köyün kızlarından birine abayı yakmış salak. Bana, "İstanbul, sonu karanlık bir maceradır gözümde. Elif'ime sözüm var. Burada onunla bir ocak kuracağım," dedi. Taş kesildim, başladım verip veriştirmeye. "Ulan dönecek," dedim. "Kardeşini yarı yolda koymak yaraşır mı yiğitliğin şanına?" Hüseyin de hiddetlendi, "Asıl yiğitlik sana bunları söylemekten geçer Hasan," dedi. "O hayaller, bir başına Hüseyin'in kal-

binden geçenlerdi ama şimdi sevdalandım. Hayallerimde Elif'in de bir köşesi olmalı. Artık iki kişi için düşünüyorum her şeyi, beni anla, dostluğunsuz koyma."

Hıyanete uğramıştım kendi gözümde. "Bir karı için beni satan adama ben dost demem," dedim. Hüseyin'in ela gözleri koyulaştı. "Sevdalıma karı diyen adama ben de dost demem," dedi, döndü gitti. Upuzun boyu yamacın kıyısında kısılp kısılp yok olana kadar arkasından baktım.

O hışımla geldim bu şehre, neyi anlatayım ağbi, eski konaklardan bozma izbe bekâr odalarının sefaletini mi? Her türküye ağlardım, sanki iki gibi duran o kol ve bacağımın birer tanesi köyümde kalmıştı. Kanardım, koskoca herif ağlardım. Eş dost kıyağıyla Ocakbaşı'na kapağı attım. Bakmayın şimdi Hasan Usta demelerine. Önceleri gel git işlerinin "Pire Hasan"ıydım. İt gibi çalıştım, şimdi şu ocağı bana emanet ettilerse, ondandır. Ocağın dilini bana Osman Ağbi öğretti. "Kömürün ateşi seni ısıtmaz olursa, gitme zamanı gelmiş demektir oğul," derdi bana. Yılların yorgunuydu, bir ömür tüketmişti közlenen etlerin, sebzelerin arasında.

Bana sanatını öğretti uzun uzun, bir de nasihat etti, "Ateş sana hıyanet etmeden, ısınacak başka bir ocak bul kendine," dedi. Toydum, heyecanlıydım. Fazlaca durmadım o sözlerin üstünde. Bir heves kuruldum tahtıma. Gelsin rakı, gitsin fasıl, Ocakbaşı'nda duran adam öyle kös kös yemek pişirmez, hoşsohbet olacak. İnsan çekecek yanına, oturtacak kıyıcığına, muhabbet koyacak. Kimler geldi, kimler geçti şu masalardan, şu ocağın kıyısından. Garsonlar değişti; bir ben eskidim, bir de başgarson Mahmut. İçli çocuktur, işini bitirirse yanıma gelir, birer kadeh bir şey içeriz. Bir kız sevmiş, vermemişler. Boynu büküktür. Endamı da Hüseyin'i andırır hani ama nerde bizimkinin muhabbeti, nerde bu garibin suspusluğu. Hep ben

konuşurum, dellenince türkü bile söylerim. Türkülerim içimi konuşturur. “Tutunacak dalım mı var? / Sığınacak kapım mı var? / Hayatıma kastın mı var? / Yapma böyle gözün sevem...”

Şu iki bitirim bacımı fark edişim bu yüzden. Bir baktım, keyifle türkü çığırıyorlar birbirlerinin gözüne baka baka. Hani bir konuşmaya başladılar mıydı, dünyayı unutuyorlar. Geçen geldiklerinde artık dayanamadım, şöyle biraz küçük soğanlardan közledim, masalarına yolladım da nereden geldi bu tabak diye kafalarını kaldırıp bana baktılar. Şerefime kadeh kaldırdılar. Bunların yedikleri içtikleri de hiç değişmez. Patlıcan köz, kaburga, dürüm beyti, bir de küçük rakı. Genelde öğlenleri gelirler. “Ocaktan kahve yaptırayım mı?” diye sordum bir-iki kere. “Teşekkür ederiz, işe dönelim, kahveyi orada içeriz artık. Bu gidişle kovulacağız,” dediler. Bir kez de akşam vakti geldiler. Sahip çıktım onlara, ocağın yanına oturttum. Ezme verdim; elma, incir közledim. Yine şarkılara eşlik ettiler; muhabbetle, keyifle yediler içtiler.

Hüseyin’le ben de böyleydik. Kurduk mu çilingir sofrasını, gecenin lezzetine doyum olmazdı. Şu ocağın kıyısında dost geçinen ne adamlar geldi oturdu, ben Hüseyin’le kendimi şu iki bacımın yaşadıklarında gördüm. Bir sefer ağladılar bilir misin, ikisi de gözyaşı döktü karşılıklı. Birbirine ağlayan kaç kişiye rastlanır bu zamanda? Tipleri de nasıl zıt bir görsen; biri mini etek, ceket, modern giyimli, rujlu, kesimli saçlı; öbürü upuzun saçlı, salkım etekli, makyajsız. Hüseyin’le ben de öyle alakasız dururduk. O, fidan gibi delikanlıydı, afili de giyinirdi hem. Ben desen, bodur bir şey, gömleğim bir yanda, pantolonum öte yanda. Gel gör ki kanımız kaynadı bir kez birbirimize. Başka kimselerin yanında bulamadık o ikili lezzeti.

Bacıların ağlaştıkları gün tam çıkarlarken vardım yanlarına, “Amma hüznün yaptınız bugün,” dedim. Modern

olanı döndü, gözümün ta içine baktı, “Ne yaparsın Hasan Usta, biz her şeyi çarpı iki yaşarız,” dedi. Sonra uzun saçlısı döndü, gözümün ta içine baktı, “Sevincimiz de kederimiz de ikiye katlanır, katmerlenir. İçimizde iki can var bizim, iki ve daha da fazlası,” dedi. Arkalarından bakakaldım, bakışları öyle de bir aynıydı ki.

Gece uyku tutmadı. Hüseyin’in gözleri belirdi gecenin karanlığında. Aynı sıcaklıktı gözlerimizden akan, görürverdim bir anda. Pencereden yıldızlara baktım, hayal kurdum. Hüseyin’in ocağına kurulmuşum, Elif Yengem de beni ağırlıyor. Hüseyin’imin bebeleri koşuşuyor etrafımda. Birikmiş sevinçlere gülüyor, ayrı kahırlarımıza ya- nıyoruz dostumla. “Pek özlemişim seni Hasan,” diyor benim o ikinci canım, sarılıyoruz...

Sabahı zor ettim, bizim ocağa haber ulaştırdım, “Memlekete gidiyorum,” diye. Trende düşündüm, Hüseyin’e onca yıl sonra ilk ne derim. Aklıma şöylesi geldi. Uzanır sarılıyorum ona. “Hüseyin,” derim, “sen çarpı ikinin hikâyesini bilir misin? Gel hele sana bir anlatayım...”

ÖĞLEDEN ÖNCE ÖĞLEDEN SONRA

“Demek bir önce ile
bir sonra gerek”

Celal Sılay

Küçük bir çocukken yaşadığım her an ayrı bir mace-raydı benim için. Bilyelerimiz toprak zeminde yuvarlanırken sanki arkadaşım Ali’yi bir daha hiç göremeyecekmişim gibi yüzünü seyredirdim. İlkokuldayken her sabah aynı karatahtaya, havada uçuşan tebeşir tozlarına, hatta o lime lime olmuş yeşil süngerimize bile sanki ilk kez görmüş gibi bakardım. Teneffüslerin kralıydım. Nasıl bulurdum onca oyunu bilmem, arkadaşlarım peşimden ayrılmazdı. Bütün bunları şimdi, torununun koşuşturmasını izlerken kendi küçüklük anılarına dalan bir dede misali hatırlıyorum. Oysa önünden geçtiğim vitrin camı, bir paltonun siyah fonunda bana o genç yüzü gösteriyor. Daha sabah baktım yüzüme. Her tıraş öncesinde olduğu gibi yine yanaklarımı hafifçe tokatlayıp, “Ne bu surat be oğlum,” dedim kendime. Karşımdaki de bana gülmüştü. Kendimi oldum olası çok zor beğenirim zaten. Ama şu vitrin camına bakarken bambaşka bir şeye takıldım yüzümde: toyluğuma. Hâlâ böyle bir bakışımın ola-

bileceğini düşünmüyordum doğrusu. Bazı insanlar çocukluklarındaki yüzleriyle büyür. Çizgiler eklenir, hatlar belirginleşir ama çocuğun bakışı saklı kalır yüzlerinde. Ben o insanlardan değilim. Kabul günlerinde komşu kadınların en büyük eğlencesi resimlere bakıp, "Ay Sevim ne kadar değişti şu senin oğlan!" diye çığlıklar atmaktır. Akşam annem odama gelip "teyzelerim" in beni ne kadar büyümüş gördüğünü anlatır. Sevineceğimi sanır, oysa ben incelendiğimi hisseder ve tedirgin olurum. Tatillerde eve döndüğümde, ilk bir-iki günden sonra hep bir huzursuzluk kaplar içimi. Oyun oynadığım sokaklar, pazar-yeri, meydan, sanki kentin her köşesi çocukluk kıyafetlerim gibi çekmiştir ve ben boş yere içine girmeye çalışıyorumdur, artık benim olmayan bir şeylerin.

Belki de insan zamanla bütün heyecanları tüketiyor. İlk başta bu koca kentin keşfedilecek köşeleri, tadına varılacak bir yurt hayatı ve üniversite dönemiyle gelen denenecek insanları vardı. Denemenin karşı kıyısı da yanılmak, genelde pek hesap edilmez, birden başa gelir. Belki artık yanılmaları da tükettim. Geriye kendi kendime konuşma alışkanlığı kaldı. Bir de böyle düşüncelere dalınca yolun ortasında duruveriyorum. Oysa filmlerde kahramanlar dünyanın gelmişini geçmişini geçirir aklından da, neler neler yapmaz. Ben öyle olamadım. Kalıveriyorum bir anda vitrin camlarının önünde. Paltonun etiketi tam alnıma geliyor aksimde. Bilmem kaç milyon. "İşte bu kadar milyonluk bir adamsın," deyip gülererek yoluma devam ediyorum.

Hemen hemen her gün uğradığım bir kır kahvesi var. Oradan içeri girip doğruca pencere kenarındaki masama yöneliyorum. Yurtta en büyük sıkıntı ders çalışacak, daha da önemlisi ders çalışır gibi yapıp yalnızlığın keyfine varacak bir köşenin olmamasıydı. Eve çıkınca artık rahat ederim diye umuyordum. Ama malum, paha-

lı yer burası. Sonuçta zorunlulukların belirlediği oda arkadaşları oluyor insanın. Gerçi, günü paylaşıp iyi kötü bir düzen oturttuk Mustafa'yla ama orada da rahat değilim. İki-üç arkadaşın, her bölümde birbirinden ilginç maceralar yaşadığı dizilere benzemiyor benim yaşadıklarım. Kim bilir belki bunların da filmi yapılır bir gün.

Şu sıralar kendimi bir tek şu pencere önündeki masaya ait hissediyorum. Öğle saatlerine doğru geliyorum hep. Yarım günüm dosya işlerine baktığım büroda geçiyor. Patronum "Hamdi Amca", babamın arkadaşı. "Sen hiç üzülme Orhancığım. Esat benim yeğenim sayılır. Ona göz kulak olurum ben," deyip ünlü kahkahalarından birini savurmuştu bizim evde. Başım kâğıtlara doğru eğik kaldığı sürece sorun çıkmıyor. Hamdi Amca işveren kimliğine bürünmüş oluyor, selamlaşıp işimize dönüyoruz. Ama çıkışlarda, özellikle de acelem varsa, "Esatçığım, biraz otur karşıma da seninle erkek erkeğe konuşalım," di-yiveriyor. Bir sorumluluk hissiyle, aklı sıra da fazla çaktırmadan sorgulamaya girişiyor hayatımı. Seninle ne konuşabiliriz ki erkek erkeğe Hamdi Amca, diye düşünüyorum içimden. Senin karşında ellerimi bacaklarımın üzerine koymuş otururken deliler gibi çalıştığım halde bana, "Hemen çarçur etme ha," diye sanki borç verir gibi uzattığın zarfı alırken kendimi erkek gibi hissetmiyorum ki. Tabii, senin erkeklikten anladığın belden aşağı bir muhabbet; böylece sen de kendi gençlik hovardalıklarını -bugünküleri, yaşlılarınla oturacağın rakı sofralarına saklarsın- itiraf edebileceğin, hatta "nasihat" diye sunabileceğin bir ortam bulmuş olacaksın. Ama benim için önemli olan insanın kendini dolu dolu yaşıyor hissetmesi. Ben senin yanında kendimi öyle hissedemiyorum. Yine de bunun için seni suçlayamam. Eğer ben senin karşında geçirdiğim anlar dışında günlerini hakkıyla yaşayan bir insan gibi görseydim, sana ve çevreme karşı, özellikle de kendime

karşı bu denli öfke duymazdım. İnançsızlık, hayatı dayatılmaz kılıyor. Yalnızca bakıyorum. Sana bakıyorum; kitaplara, yollara, arabalara, ışıklara bakıyorum. Yine akşam oluyor. Bütün bunları düşünüp yine de istediğin hikâyeleri anlatıyorum sana, çünkü eve kız atma maceralarından bende bolca var. Keşke biraz da hasetle dinlediğin anların sonrasını da anlatabilsem sana. Günübirlik yaşanan ve tüketilen insanların ardından leşe dönen bedenimi ve ruhumu anlatabilsem. Beynimde uçuşan, birbirine karışan sesleri, yüzleri sana kussam da hafiflesem biraz. Ama en çok istediğini aldın işte benden. Ayağa kalkıyorsun. “Az değilsin ha Esat,” diyorsun. Hamdi Amca ben bir zerre bile değilim artık, sana anlattığım her şeyle biraz daha yok oluyorum.

Bu masada otururken kimsenin gözüne bakıp konuşmak zorunda değilim. Eğer yakınlarda bir sınavım yoksa önüme rasgele bir kitap açıp etrafı seyrediyorum. Benim gibi bir-iki müdavimi daha var kahvenin: hep karşı masama oturan ve kıkırdayan bir çift, büyük olasılıkla yakınlardaki bir işyerinden çıkıp öğle tatilini tost ve çayla geçiştiren ve bahçedeki ağacı seyreden genç bir kız, “Merhabalar,” deyip doğruca çay ocağına ilerleyen, kahvenin sahibi Selami Amca’nın arkadaşı Hulusi Bey. Selami Amca bu kentteki tek gerçek yakınım. İlk günden ısındım ona. “Hoş geldin oğlum,” deyip gülümsediğinde, kendi evime girmiş gibi hissediyorum. Keşke babamın askerlik arkadaşı bu adam olsaydı da elime bir paket baklava alıp evlerine akşam yemeğine gitseydim. Bana o gün görmüş gözleriyle bakıp hayatı daha anlaşılır kılan bir şeyler anlatsaydı. “Yak oğlum bir sigara, kahveyle iyi gider,” deseydi...

“Ateşiniz var mı diye sormayacağım,” dedi yakınlardan bir kadın sesi. Başımı kaldırıncı sesin sahibini tepemde dikilir buldum: tanımadığım, muzipçe gülümseyen, otuzlarında bir kadın. O ânın şaşkınlığıyla ancak, “Efen-

dim?" diyebildim. "Masanıza oturup sizinle konuşmak istiyorum. Ama bazen doğallık rahatsız edici olarak algılanıyor. O yüzden şöyle bir senaryo kurmam gerekirdi. Birinci gün: Kadın, çantasından bir sigara çıkarıp çekingen bir ifadeyle, 'Affedersiniz, ateşiniz var mı?' diye sordu."

Bu sahne bana da çok tanıdıktı ama kadının tavrına o kadar ters düşüyordu ki gülmeye başladım. O da güldü. "İkinci gün artık sigaramı yakmış olmanızın verdiği güvenle size gülümseyeceğim ve ondan sonraki günlerden birinde de sonunda sizinle belki tanışabileceğiz," dedi. Sonra birden duruldu ve, "Bugünün doğru gün olduğunu seziyorum. O yüzden bekleyemedim," diye ekledi. Gözlerine baktım. Ela içinde oynayan altın hareleri fark edecek kadar baktım gözlerine. "Buyrun," dedim sonra da ve kitabımı kapattım.

Kadın karşıma oturup, "Adım Hümeysra," dedi. Ama elini uzatmadı. Buna çok sevindim çünkü ellerim terlemişti ve bir yabancıyla ıslak bir tokalaşma hiç de iç açıcı bir şey değil doğrusu. "Uzun uzun kendimden bahsetmek istemiyorum. Beni biraz garip, hatta deli olarak görmenez o kadar önemli değil ama şu masadan kalktıgımda anlattıklarımı en azından üzerinde düşünölmeye değer bulmanızı dilerim, çünkü ben buraya rasgele gelmedim," dedi. Çantasına uzanıp bir nüfus cüzdanı çıkardı ve bana doğru tuttu. Gözlerim resme takıldı. Sonra kadına döndüm. "Yüzünüz çok değişmemiş ama bakışlarınız farklı," dedim. Gülümsedi. "O da hayatın gel gitinin yansıması," dedi. Bunu o kadar doğal bir şekilde söyledi ki sözlerinin farklılığını algılamam uzun sürdü. "Ama bu resimdeki insana asla ihanet etmedim." O konuştuğça sanki daha önce bahsettiğı şeyler yankılanarak anlamını buluyordu. "İşimden, hayatımdaki insanlardan, dostlardan, düşmanlardan ve sevgililerden bahsetmek istemiyorum. Kuru kalabalık olur," dedi.

Kuru kalabalık sözü bir süre dönendi içimde. Gözlerini resimden kaldırıp bana çevirdi. "Sizinle konuşmak istedim çünkü bir süredir sizi izliyorum." Tepkimi görmek için sustu. Başka zaman olsa belki çoktan rahatsız olurdum ama bir karşılaştırmaya yeltenmek bile çok gülünç olurdu. Başka zaman diye bir şey yoktu. Böyle bir insana hiç rastlamamıştım. "Lütfen devam edin," dedim. Rahatladı. "Bir karar verip sizi takip etmeye başladığımı sanmayın. Ben insanları gözlemeyi çok severim. Mesleğimin de bir parçası aslında bu yaptığım, her neyse. Sizinle birkaç kez bu civarda karşılaştık ama siz beni fark etmediniz. Fark etmem mi gerekiyordu, diye sorabilirsiniz. Tabii ki hayır ama benim sizi fark etme nedenim bu noktada gizli. Siz hiçbir şeyi fark etmiyorsunuz," "Ama ben..." diye atıldım. "Lütfen sözümü kesmeyin," dedi, "sizi suçlamıyorum. Ne hakkım var zaten. O yüzden kendinizi savunmak zorunda hissetmemelisiniz. Bu istediğim son şey. Beni dinlemeniz bile büyük bir nezaket. Lütfen izin verin, devam edeyim ve düşüncelerimi derli toplu aktarabileyim size." Sustum.

Derin bir nefes aldı, ellerini birbirine kenetledi ve devam etti. "Bahsettiğim şey dalgınlık değil. Hepimiz kendi dünyamıza dalıyoruz zaman zaman ve eğer hiçbir şeye aldırmayan bir insan olduğunuza inansaydım, o zaman hiç boşuna konuşmazdım sizinle. Aldırışsızlardan bu dünyada sürüyle var. Sizi tanımıyorum ve hayatımızla ilgili bir şey bilmiyorum. Ama benim için önemli olan bunlar değil. Sizi ilk gördüğümde bir işhanından çıkıyordunuz. Yüzünüz sıkıntıdan kıpkırmızıydı. Önce gökyüzüne bakıp derin bir nefes aldınız, sonra başınızı önünüze eğip hızlı adımlarla sokağa saptınız. Bir öğle vakti sizi bu kahvede gördüm. Önünüzde kitabınız açıktı ama siz hiçbir şey okumadan öylece bakıyordunuz. Bu sabah bir vitrinin önünde camdaki aksinize güldüğünüzü görünce ar-

tık sizinle konuşmam gerektiğine karar verdim.” Dayanamayıp bir kahkaha attım. “Yoksa tedaviye gerek olduğuna mı karar verdiniz?” O da güldü. “Rica ederim, tam tersine. Siz kendi doğanıza ihanet etmek üzeresiniz, ben bu konuda sizi uyarmak istiyorum yalnızca.” “Ne doğası?” diye sordum. Gözlerime baktı ve, “Siz bir öğle zamanı insanısınız,” dedi. Yeniden sözünü kesmek üzere olduğumu görünce de parmağını dudaklarına götürdü. Sözlerimi yuttum. “Bu benim terimim. O yüzden daha açık konuşmalıyım. Öğle zamanı insanı, hayat keşmekeşinin en egemen olduğu zaman diliminde bile, tam da öğle saatlerinde bir an durup hayata dışardan bakan ve kaçınılmaz olarak da yalnızlık duyan insandır,” dedi. Başımı önüme eğdim.

Kadın beni unutmuş gibi ama tamamen bana yönelik olarak konuşmasına devam etti. “Size bu insanlardan birkaçını tarif etmeye çalışacağım. Umarım gözünüzde canlandırabilir ve ne demek istediğimi daha iyi anlarsınız.” Gözlerimi kapattım ve dinledim. “Resim bir: bir basamağa tünemiş, arkadaşlarının oyununu izleyen çocuk. Resim iki: eğlenceli bir iş yemeğinde türlü maskaralıklarla herkesi kahkahaya boğan ama ilerleyen saatlerde birden durulan genç kız. Resim üç: bir sınavın ortasında başını kâğıttan kaldırıp pencereden öteye, kentin ta karşı kıyılarına dalan öğrenci. Resim dört: tek başına...”

“Anladım,” dedi sesim.

Kadın bir süre sustu. Gözlerimi açtım ve ona baktım. Bakışındaki sıcaklık yanaklarımı yaktı. “Niyetim sizi üzmemek değil. Sahip olduğunuz özelliğin çok değerli olduğunu düşünüyorum, çok da evrensel. Belki de insanların her türlü farklılıklarının ötesinde birleşebildikleri tek nokta. Önemli olan sizin bu gücü nasıl algıladığınız,” dedi ve birden elimi tuttu. Elinin soğukluğu ta içime geçti. “Lütfen bunu bir lanet gibi görmeyin. O zaman kendinize ve çevrenize çok büyük zarar verirsiniz. Yalnızlık, içi-

nizi ve elinizin değdiği her şeyi boşaltır. Öğle zamanı insanı olmayan ama sizi seven insanlar hep bir noktada size ulaşamadıklarını hisseder ve acı çekerler. İçinizdeki uğultuyu susturacağına inanarak durmadan insan tüketirsiniz.” Tüketirsiniz sözü içimde gitti geldi. O ise devam etti. “Ya da sizin gibi biriyle karşılaşır ve sevginizi güç gösterisine dönüştürürsünüz. Anlar ve anlaşılır ama kemikleşmiş inançsızlığınızdan dolayı acımasız ve tatminsiz kalırsınız. Öldürürsünüz,” dedi. Yüzü soldu ve parçalandı sanki. Tekrar bana baktığında soru sormaya bile gerek duymadım. O bir kere ölmüştü.

“Başka katil görmek istemiyorsunuz değil mi?” dedim. Konuşmadı. Elini tuttum. “Artık istesem de olamam,” dedim.

“Her seferinde yüzünüzdeki bu ifadeyi göreceğim, bütün sözlerinizi unutsam bile o kalacak.” Yaşlarının arasından gülümsedi ve zorlukla doğruldu. “O zaman hayal edebileceğimden de fazlasına ulaştım demektir. Size son bir uyarım daha olacak. Lütfen bugünden başlayarak siz de öğle zamanı insanlarına bakın. Onlar sandığınızdan daha fazla ve umduğunuzdan daha yakındalar,” dedi ve elini uzattı. Serin ellerimle tuttum avuçlarını. “Hemen gidiyor musunuz?” diye sordum. “Evet, zaman kaybetmemeliyim. Daha uyarılacak çok insan var. Ama şimdi çok güvenilir bir ortağım oldu. Buraları ona emanet ediyorum. Hoşça kalın Esat,” dedi ve ellerini yavaşça çekip kahveden çıktı. Adımı nereden bildiğini bile sormadım.

Sandalyede öylece oturmuş, kitabın kapağına ne kadar baktım bilmiyorum. Bir esinti oldu. Kapı açıldı. Kahvenin müdavimi genç kız, elinde dosyasıyla içeri girdi. Dalgın gözlerle etrafına baktı. Bir ara gezinen bakışları bana takıldı. Göz göze geldik. Gülümsedim.

ÇÖPKADIN

“sabahları açıklarda bulurlardı leşimi
öyle sıcaktı ki çöpçülerin elleri
çöpçülerin elleriyle severdim seni
yalnızlığım benim süpürge saçlım
ne kadar kötü kokarsak o kadar iyi.”

Can Yücel

Kumru Yunuskan. Otuz sekiz yaşında. Rahatsızlanana kadar büyük bir reklam ajansında metin yazarı olarak çalışıyordu. Bekâr, İstanbul doğumlu, halen bu kentte yaşıyor. Muayeneye iki arkadaşı tarafından getirildi.

Sokaktan kaptılar beni. Çöplerimden ayırdılar. Kedilere bile veda edemedim. Elimde ne var ne yoksa aldılar. Alsınlar. Çöpler kimsenin tapulu malı değil ki. Beyaz sabunlarla yıkadılar, beyazlar giydirdiler. Gelin gibi oldum. Beyaz çarşafıara yatırdılar. Bunca beyaz israf sayılır. Yaşasın deterjanlar. Beyazmatikle ânında kar gibi çamaşırlar. En temiz kabul edildiği için en kolay kirlenen renktir beyaz. Bir şey demedim.

Hastayı konuşturmak mümkün olmadı. Ağır çökkünlük nedeniyle ilk aşamada mutizm hâkimdi. Bu nedenle şikâyetlerini kendi ağızından alamadık. Hastayı kliniğe geti-

ren iki arkadaşı durumu şöyle özetledi: Altı ay kadar önce Kumru Yunuskan, işyerinde bir deterjan üzerindeki Almanca yazıları okurken sinir nöbeti geçirerek aynı anda gülüp ağlamaya başladı. Çevredeki çöp sepetlerini deviren ve çöpleri karıştıran hasta, güçlkle teskin edildi. O günden itibaren durumu hızla kötüleşen hasta sabahları uyanamamaya, geç geldiği işte de dalgınlık nedeniyle verimli olamamaya başladı. Bir gün öğle tatilinde dışarı çıkan ve geri dönmeyen hasta evinde de bulunamadı. Arkadaşları onu uzun aramalardan sonra tesadüfen evinin yakınındaki parkta buldular. Hasta üç gün boyunca bir çöplükte kalmış. Muayeneye gelene kadar herhangi bir tedaviye tabi tutulmayan hastayı bulunduğu yerin bir klinik olduğu konusunda ikna etmekte hayli zorlandık.

Komik bir yer burası. Hep arkamdan gelen birileri var ve hiç çöp yok. Özlüyorum onları. Çürümüşlük kokusunu, yağmur çamur altında hamura dönmüş mukavva kutularını arıyorum. İlaç kokusu var sadece. Eski günlerden bir tek o deterjan kutusu var yanımda. Doktorlar getirdi onu. "Neden bu kadar tepki verdiniz bu kutuya?" diye sordular. O cümleyi gösterdim. "Sie ist unschädlich vernichtbar." "Ben çevreye zarar vermeden yok edilecek bir şey değilim," dedim. Anlamış göründüler.

Hastayı ilk olarak o kutuyu göstererek konuşturabildik. Almancada dişi artikele sahip "die Packung" (kutu) yerine, dişi zamiri "sie" (kadın cinsi için üçüncü tekil şahıs "o" anlamına gelen zamir) kullanılmış. Cümle, kutunun çevreye zarar vermeden yok edilebileceğini ifade ediyor. Hasta, kendi dişi konumundan yola çıkarak, "Ben çevreye zarar vermeden yok edilebilecek bir şey değilim," dedi. Bu özdeşleştirme, hastanın obsesif-kompulsif bozukluğuna işaret eden örneklerden bir tanesi. Gelişimi boyunca çöpe pek çok anlam yükleyen hasta, sonunda çöp odaklı bir hayat sürmeye başlamış.

Çocukken çelimsiz olmak hayatı zorlaştırır. Hem çelimsiz hem turuncu kafalı bir çocuk olmaksızın lanetin ta kendisidir. Turuncu saçlı cadıları yakmak için ateşe ne hacet, sözler yeterli. Aşağılayıcı kor bakışlarla, köz küfürlerle yakıyorlar. O günlerin anıları hiç küllenmiyor. Sesler yankılanıp duruyor beynimde. “Ne kadar kara kuru, çöp gibi bir kız böyle... Üstün başın pislik içinde. Yine o çocuklarla dolaştın değil mi? Ne zaman ablan gibi uslu bir kız olmayı öğreneceksin! Vallahi ben de şaşıyorum bu kızın havuç rengi saçlarına. Bizim sülalede herkes kuzguni siyah saçlıdır. Büyük kızım Sumru’nun saçlarını görüyorsunuz. Hint güzeli gibi mübarek. Herhalde baba tarafından uzak akrabaların birine çekti bizim bu küçük. Büyüyünce boyatır artık, ne yapalım...” Hiçbir şey yapmayın. Yaptınız zaten yapacağınızı. Aynalara, vitrin camlarına küs geçen onca yılın sonunda turuncu saçlarıma “rağmen” beni beğenen ilk erkeğe âşık oldum. Karı kız halletmek için kendisine “ressam” diye kılıf biçen akademisyen bir serseriydi. Bana “modelleri” olarak tanıştırdığı ve becerdiği bütün kadınların gelip geçici, benimse demirbaşı olduğuma inandırmaya çalışırdım kendimi. Her yer parfüm ve kadın teni kokardı. Yerdeki uzunlu kısalı renk renk saçları süpürür; banyoda unutulmuş küpeleri, ruj kapaklarını, pedleri toplar çöpe atardım. Bir gün onu bizimkilerle tanışmaya eve çağırdım. Bol kahkahalı gecenin sonuna doğru kulağıma eğilip yavaşça, “Ne güzel bir ablan varmış senin,” dedi. Ağzına kadar sigara izmariti, kuruyemiş ve mandalina kabuğuyla dolu kül tablalarını alıp mutfığa gittim. Pencereyi açıp başımı serin cama dayadım ve bütün o çöpü gecenin karanlığında arka bahçeye boşalttım. Küller boşlukta uçuşurken sokak lambasının ışığında bir an balık sırtı gibi ışıldadı. Külün kokusunu içime çektim. O gün bugündür ne zaman kül tablasını boşaltsam, küller hep o geceyi kokar.

Hastanın özgeçmişine ilişkin en belirgin noktayı ablasıyla olan ilişkisi oluşturuyor. Aile tarafından "mükemmel model" olarak sunulan abla, çocuk yaşta hastanın pek çok konuda aşağılık kompleksi geliştirmesine yol açmış. Ablaya karşı duyulan bastırılmış öfke ve nefret duyguları zamanla özyıkım eğilimlerine dönüşmüş. Arkadaşları hastanın kollarında sigara yanıklarına, parmaklarında kesiklere rastladıklarını ama onu, kendisine yaptıkları konusunda konuşturamadıklarını ifade ettiler. Hasta, bu yara izlerinin kaza sonucu oluştuğunu ileri sürmüş hep. Arkadaşları Kumru Yunuskan'ın özellikle ilk aşkının, ablasına yakınlaşma girişimleri sonucu aile içinde patlak veren olaylar sonrasında aynanın karşısına geçip saatlerce kendisini tokatladığını da anlattı.

Al sana geri zekâlı, iradesiz sümüklüböcek. Başına gelen her şey sana müstahak, al sana. Bak yine Sumru kazandı. Sen kim, onunla aşık atmak kim? Ne diye getirdin sanki o herifi eve? İçin için bilmiyor muydun olacakları? Kaltak karı bir de erdemli ablayı oynadı karşımda. Gözümün önünde sevgilimle fingirdeşip arkasından da iç burkan gözyaşları eşliğinde ellerime yapıştı. "Kumrucuğum, bu söyleyeceklerim seni çok üzecek ama inan bütün bunları ilerde daha da fazla üzülmeysin, yol yakinken her şeyi bilesin diye anlatıyorum," dedi, sonra da zaten hiç susmadı. "Adam bana resmen asıldı. Bugün bunu sevgili halinizle, hem de ablanla düşünen erkek, ilerde evlenirseniz neler yapmaz. Ne kadar dil döktü, nasıl sırnaştı sana anlatamam. 'Biz yetişkin insanlarız. Aramızdaki tensel çekimi görmezden gelemeyiz. Böylesi zor bulunur,' dedi. Daha da neler dedi ama tekrarlayıp kalbini kırmak istemiyorum. Sizin yaşadıklarınızdan da bahsetti biraz. Aklı sıra beni tavlasın diye seninle olan cinsel ilişkisinde tatmin olamadığı noktalardan dert yandı. Ona susmasını, bunun sizin özel hayatınız olduğunu

söyledim. Hiç merak etme canım, duyduklarım bende sır olarak kalacak. Şimdi ailemizin şerefi ve senin kendi kadınlık gururun adına yapman gereken, bu serseriye hayatından bir an önce defetmen. Böyle olduğu için inan çok üzgünüm ama zararın neresinden dönülürse kârdır.” Başımda abla kisvesi altında böyle bir kuyruklu bela varken zararın dönülebilecek bir yeri yok. Benim hayatım bir kez daha onların kararlarıyla şekillendi. Bir taşla kaç kumru vuruldu. Ablam, iffet-şirret dengelerini layığıyla dengeleyip düşünceli, olgun insan konumundan hiçbir şey kaybetmeksizin dişi cazibesini test edip onaylattı. Üzülmeye bile hakkım yoktu. Foyası meydana çıkmış böyle bir serseri için üzülmek zayıflık sayılırdı. İçimdeki sancılı bunaltı dayanılmaz olunca keskin acılara ihtiyaç duydum. Bir izmarit ya da bıçak hallediyordu sorunu. İçim diniyordu anlık da olsa. Başına gelen her şeyi hak ettin Kumru diyordum, aynanın karşısında. Al sana, kızarsın yanakların her bir şaplakta. Nasıl olsa fondöten kullanmayı da hiç beceremedin sen.

Hasta, rahatsızlığının, Amerika'da yaşayan ailesine bildirilmesine şiddetle karşı çıktı. Aile bundan beş yıl önce, evlenerek Amerika'ya yerleşen büyük kızlarının yanına gitmiş. O zamandan beri Kumru Yunuskan, ailesiyle ilişkilerini son derece mesafeli tutuyor. Ayrı bir eve taşınan hasta, rahatsızlanana kadar yüksek gelirli işini başarıyla yürütüyor ve kendi hayatını idame ettirebiliyordu. Son derece hareketli bir sosyal hayata sahip olan Yunuskan, sık sık değişik kişilerle kısa süreli flörtler yaşamış. Farklı kaynaklardan aldığımız bilgiler kendisinin hastalık öncesi kişiliğinin, çökkünlük geçirmeye yatkın kişilerde görülen belirli kişilik özellikleri ile örtüştüğünü göstermektedir. Buna göre Kumru Yunuskan kimseyi incitmemeye, herkesi hoşnut etmeye çalışan, aşırı duyarlı, sorumluluk duygusu güçlü, öfke duygusunu dışa vurmayan bir kişilik sergiliyordu. Rahatsızlığı art-

tıkça çevreye karşı apatiye varan bir kayıtsızlık sergileyen hasta, aile çevresinde tatmin edemediği bağıllık duygusunu saplanıya dönüştürerek çöplere aktarmış. Hastanın evini terk ederek sokaklarda çöplerin arasında yaşamasına neden olan fişekleyici son olayı bilmememize karşın hastanın bilinçaltındaki kin ve nefreti, katı üstbenliğinin etkisiyle tamamen kendisine yönelttiği açıkça anlaşılıyor.

Ögle tatilinde kendimi ofisten dışarı attım. Gece bir iş kokteyli olacakmış. Kıyafet arıyordum. Kıyafetim olmadığından da değil, ama bir anıyla yüklenmeyince hiçbir eşya vazgeçilmez olmuyor. Son moda kıyafetlerle dolu vitrin camından başımı kaldırdığım anda onu gördüm. Aradan geçen onca yıla rağmen onu bir anda tanıyivermemi, onun hiç değişmeyen yönlerine borçluyum. Küçük adımlı, mahcup genç kız yürüyüşü ve “rahmetli beyimin armağanı” diyerek üzerinden çıkarmadığı mantosuyla o benim Behice öğretmenimdi. Kendi deyimiyle “müfredattan kaçamak yapıp” bana ne çok şair, yazar tanıtmış, hiç bilmesede buhranlı nice genç kız geceme derman olmuştu. Boyu biraz küçülmüştü sanki ama mavi gözlerinde o eskilerin cin bakışını görüverdim. Öyle heyecanlanmıştım ki ışıklara aldırmayıp kendimi karşı kaldırıma attım. “Öğretmenim” diye ellerine atıldım. Behice öğretmen hiç şaşırmadı. Onca yıllık eğitim hayatında birtakım yetişkin insanların, “Öğretmenim, öğretmenim,” diye kendisine doğru koşuşturması en sık yaşadığı sahnelerden biri olsa gerek. Yüzünde bir gülücük ışıldadı. Gözlerini bir an için kısıp dikkatle yüzüme baktı. “Kumru yavrum nasılsın?” dedi.

Bu darbeyi beklemiyordum, tanımıştı beni. Sonra içimdeki ses beni neden tanımış olabileceğini fısıldadı. Ağzıma acı bir tat yayıldı. “İyiym öğretmenim. İsmimi hemen çıkarmanıza çok şaşırdım. Herhalde turuncu saçlarımdan olsa gerek,” dedim. Karşımdaki bilge yüzlü kü-

çük kadın içten bir kahkaha attı. “İlahi Kumru kızım, hâlâ mı şu saçlarınla uğraşıyorsun? Olduğun halinle çok değişik bir güzelliğin olduğunu kabullenemedin mi daha? Demek biraz daha ilerleyecek yolun var. Sen benim en istidatlı edebiyat talebelerimden biriydin, nasıl unutturum seni?” İki elimin arasına hapsettiğim avucundan bir sıcaklık yayıldı içime. Derken o soru geldi. “Yazmaya devam ediyor musun Kumru?”

Bir şeye devam edebilmek için başlamış olmak gerekir. Belleğimde yazıya başladığım zamana ilişkin bir anı bulamadım. Reklam sloganları, basın bültenleri ve taslaklar dışında ben kâğıt ve kalemle ne zaman özel bir bağ kurmuştum ki? Beynim uyuştı. “Hayır,” diyebilirdim, “Yazmıyorum.” Behice öğretmenin yüzü gölgelendi. Telaşla ona işimden bahsettim; ne kadar zorlu, rekabetli projelerin üstesinden geldiğimden. “Yaratıcı bir çocuktun, eminim çok başarılı olmuşsundur,” dedi. Telefon numarasını yazdırdı bana, ben de şirketim tarafından daha havalı olsun diye İngilizce basılan kartımı verdim. Baktı, bir şey demedi öğretmenim. Sarıldı bana, “İşinden fırsat bulursan bir gün uğra, çayımı içersin kızım,” dedi. Arkasından bakakaldım.

O günün geri kalanına ilişkin anılarım hep kopuk kopuk an görüntülerinden oluşuyor. İşe dönmedim, vitrinlere bakmadım. Eve gelmişim. Yıllardan sonra ilk kez hıçkıra hıçkıra ağladığımı, bütün aynaları kırdığımı ve deliler gibi arandığımı biliyorum. Lise zamanıma ait bir defter bulayım diye evi öyle bir dağıtmışım ki sonradan arkadaşlarım evi savaş alanı halinde bulduklarını anlattılar bana. O savaştan, istediğim ganimeti ele geçiremeden yenik ayrıldım. Defter bulmak, bir parça kendime dair bir şey bulmak ümidiyle başladığım arayış bir şişe şarapta noktalandı. Şarap da bitince üzerime mantomu geçirip evden çıktım.

Kent ışıkları vardı, ölgün sokak lambaları, göz alan araba farları. Cart renkli tabelalar, yaklaşıp uzaklaşan gölge yüzler, ne söylediklerini anlayamadığım sesler, kı-zartma kokuları, yürüdüğüm yerlere göre tarzı değişen müzik. Kaldırım kenarlarındaki ıvır zıvırın uçuşmasına bakılırsa rüzgâr vardı. Onlara bakarken, herkesin, “Nasıl olsa benden önceki atmış,” diyerek oracığa bıraktığı çöp torbalarıyla tam bir çöplüğe dönüşen boş arsayı gördüm.

Elimde şarap şişesinin tıpasıyla oraya gittim. Gün oldu, gece oldu, ben hep o çöplerin yanında kaldım. Arada kediler geldi. Balık artıklarını kemirdiler. Bir de turunculu adamlar geldi, erzakımı azalttılar. Sonra ellerinde torbalarla kadınlar vardı yanıma. Çöpü bırakıp vah vah dediler. Çocuklar ürkek ürkek eksenimde dolandı. Biri yanıma ekmek bıraktı, onu yedim ve avucumdaki tıpa sayısını çoğalttım.

Sonra yine yollara düştüm. Benim evin yakınındaki parkta bulmuşlar beni. Tesadüf tanrısının küçük oyunları. Kayıp olma sürenin bitmesini arzuladığını bildirince evrene, buluyorlar insanı.

Hasta, evinin yakınındaki parkta bulunup arkadaşlarını tarafından buraya getirileli beri büyük iyileşme kaydetti. Antidepresan ilaç tedavisinin yanı sıra psikoterapi çalışmalarına da katılan hasta, geçen gün arkadaşlarının bulup getirdiği lise dönemindeki kompozisyonları bize göstere-rek ilk kez doğrudan iletişime geçti. Kumru Yunuskan bu gelişmeden üç gün sonra taburcu oldu.

“Al,” dedi arkadaşım, “benim yanımdaki yazıların bu kadar. En azından bir-iki tanesini görmüş olursun.” Sağa sola hesapsızca kâğıtlar verecek kadar yazıyla haşır neşir bir liseli Kumru... Anısı hâlâ uzak ama işte yazı benim el-yazım. Yaşadığım yerleri, hayallerimi anlatmışım bir so-lukta. Hiç silgi izi yok. Kesintisiz akmış içimde ne varsa. O sayfaları başucuma koydum. Artık benim de kaybo-

lursa diye endişelendiğim eşyalarım oluyor yavaş yavaş. Bugün Behice öğretmenimi aradım sabah. Çayını içmeye gideceğim. “Size bir de öykü getiriyorum öğretmenim,” dedim, “yeni yazdım.” Sesi titredi mutluluktan. “Çok sevindim kızım,” dedi. “Adı ne öykünün?” “Çöpkadın,” dedim, “umarım beğenirsiniz.”

SON BİR BAHAR

“Ah, kimselerin vakti yok
Durup ince şeyleri anlamaya”

Gülten Akın

Demek gazetecisiniz hanım kızım. Sizden önce de birtakım muhabirler geldi, benimle mülakatta bulundular. Bu alakadan çok müteessir oldum. Odanın kusuruna bakmayınız lütfen, malum, hastane şartları misafirleri layığıyla ağırlamama müsaade etmiyor. Buyrun, buyrun. Dilediğiniz gibi fotoğraf çekebilirsiniz. Evet, o tabloların hepsi benim. Elimde bu kadar kaldı. Bir kısmı müzelerde, bir kısmı şahsi koleksiyonlarda bu ilk dönem çalışmalarının. Ee dosta da çok dağıttım zamanında. O günlerde kıymete binmemitim henüz.

Krikor efendim, ismim Krikor Mirkoyan. Nüfus dairesinde yanlışlıkla ismimin sonundaki r harfini unutmular. Senelerce latife geçtiler benimle Kriko diye. Hayatın umumuna tesir edecek bir hata bilmem ki ne derece affedilir. Çok da vardır misali aynı hatanın. Telaffuzu zor olunca ismin, yeniden vaftiz olunur insan.

Resimle mnasebetimi soruyorsunuz. Belli bir başlangıç tarihi veremem. Geriye dönüp bir aka baktığınız-

da da anılar bulanıklaşır, lezzeti kalır bir tek damakta. Resim öyle yer etmiş içime, dışından bakamıyorum. Çocuk parmaklarım hep boyalarla haşır neşirdi. Kurşunkalemle nice duvara şekiller çiziktirdim. Okuduğum masalları resmettim, hatta rüyalarımı bile. Gecem gündüzüm resimdi anlayacağınız. Resim bazen kıyak da geçerdi hem. İlk aşkım da saman kâğıdı müsvedde defterde ebedileşti, öyle ki sonunda suretini aslından daha çok sever oldum.

Kendi dünyamı yaratabiliyordum, en cazibeli özelliği buydu benim için resim sanatının. Derken Paris'e, Akademi'ye yolculuk. Calvados konyakla, gerçek aşkla ve sanatla orada tanıştım. Her yanı el emeğiyle yontulmuş, kartpostal gibi bir şehirde insan istemese bile sanata bulaşır zaten. Hakikat olamayacak kadar muhteşemdi her şey. Sanat soluyordu insan, parçası olmak kalıyordu geriye bir tek. Lameli, doreli ince topuklar, mis gibi boya kokusu, yağmur, yağmurun ardından taze toprak kokusu, konyak, ten, tuval. Her şey birbirine karışır, hiç çizemediğim o dünyanın en harikulade tablosu olurdu. Kabiliyetim çıkmıştı ortaya çünkü bana inanılıyordu, dolayısıyla ben de hayatımın sonraki hiçbir döneminde olmadığı kadar kuvvetli bir şekilde kendime itimat ediyordum. Perimasallarına sadece çocukken inanılır.

Ah, yine mi aynı hikâyeyi anlattıracaksınız bana? Oysa ben tablolarımdan bahsetmeyi tercih ederim. Sonuçta o dünyaya ihanet eden benim, mazlumları oynayamam. Varlık Vergisi'nin ardına saklanmak korkaklık olur. Evet, geldi o vergi. Geldiği gibi de kalmadı. 150 bin takdir olunmuş. Ne konak kaldı geriye ne han. Daha da fecisi mesut aile tablom pul pul döküldü. Babam vakur bir işadımı olarak gittiği Aşkale'den boynu bükük bir işsiz olarak döndü. Servetini, daha da kötüsü itibarını kaybetmişti. Yeniden iş hayatına atılacak şevki asla bulamadı. Küçüklüğümün masal okuyan annesi de, her an babamı hor gören şirret bir kadına dönüşmüştü. Paris'ten

apar topar İstanbul'a çağrıldığımda karşımdaki manzara buydu. Kendimi aldatılmış hissettim. Sanki biri benim yaptığım boyaları kazımış, benim çizgilerimi karalayarak tablomu yerle bir etmişti. Tahsilim yarım kaldı, bir ucundan tutup aileyi toparlama mücadelesine giriştim. Ama dediğim gibi, bunlar bahane değil. Bıraktığım ve bulduğum hayat tabloları o denli zıttı ki resme ihanet ettim. Para lazımdı, çok para, yeniden insan yerine konmak için pek çok para. Devir fırsatçıların devriydi hem; ben de kendimin ve başkalarının enkazından hırsıyla koca bir bina inşa ettim yeniden. Binanın temeli çürük çıktı. Şaşırmamak lazım, ihanetler bağışlanmaz.

Artık resme dönebilir miyiz, küçükhanım. Bir devrin sembolü olarak telakki olunmak ve öyle neşredilmek istemiyorum. Rica ederim, bu hususa ihtimam gösteriniz. Sizden öncekiler beni hani neredeyse Varlık meselesinin bir kurbanı olarak tanıttılar. Oysa ben hep tablolarımı anlatmıştım kendilerine. Bu şekilde vicdanımla hesaplaşıyordum, bırakmadılar.

Eve dönünce Paris, Fransız sevgili ve resim uzak bir hayal oldu. Sanki benim hayatıma, geçmişime bile ait değillerdi. Ticarete atıldım, babamın dostları mücadelem, çalışkanlığımı takdir etti. Kısa sürede toparlandık. Eski servetin ve konağın yerinde yeller esiyordu elbet. Yok pahasına elden çıkarılan porselen sofrakların dan da hiç bahis olunmuyordu. Ama en azından belimizi doğrultmuştuk. Babam, kiraya düştüğümüz evde ve dükkânda çekingen bir misafir gibi oturuyordu. Çok suskundu, benimle konuştuğunda ise mevzuyu ille Paris'teki resim tahsilime getiriyor, bir an önce para biriktirip yeniden bıraktığım yerden devam etmemi telkin ediyordu. Onu artık bu bahsin kapandığına ikna etmeye çalıştım, lakin bana hiç inanmadı. Sadece artık bundan bahsetmemesini sağlamış oldum, hepsi o kadar. Dalgındı hep babam, önüne bakıyordu sürekli. Bir gün öyle önüne ba-

karken de yorgun kalbi duruverdi, oturduğu sandalyeden yere yığıldı.

Anneme ve küçük kardeşime iyi baktım. Babam için tek yapabildiğim ise eski şanına yaraşır bir cenaze merasimi tertip etmek oldu. Sanatçı enkazımı, vefakâr evlat, genç erkek suretlerimin içine hapsetmiştim. Senelerce en koyu zindanlarda kilitli kaldı yarım kalmış heveslerim. Arsine'yle evlendim. Evimin erkeği olmak, zedelenmiş onurumu kuvvetlendirecekti hesapta. İki çocuk da baba yaptı beni. Arsine'ye iyi bir koca, Sona ile Hagop'a iyi bir baba oldum. Bohemlik elime yüzüme bulaşınca hayatımı orta halli, klasik aile kalıbına döktüm. Taşan bir yerlerimin olduğuna hiç ihtimal vermemiştim. Karım ölünce mutlu aile tablomuz darmadağın oldu. Yapmadığım küskün tablolar bir kez daha intikam alıyordu benden.

Sığınacak yalan kalmayınca insan hangi hakikate tutunur? Miladi günlerimden geriye bir içki baki kalmıştı. Calvados konyaktan Tekel'e, ondan rakıya doğru seyrüsefer ettim. Son durak ucuz şaraplar oldu. Yemek sofralarında göze batmayan meblağ, karımın ölümüyle arttı. Çocuklar evlenmiş, yurtdışına gitmiş, sana, "Çok içme canım, dokunur," diyen bir Allah'ın kulu da yok. En acısı kendi gözümde kıymetim, hayat gailim yok ki kadehleri doldurup boşaltmayayım. Dostlar koştı imdada, bu hastaneye getirdiler beni. Şimdi iyiyim çok şükür. İhtiyacım da kalmadı şişelere. "Bana tuval ile boya getirin," dedim, hevestir oyalanırım diye kırmadılar, getirdiler istediklerimi. İşte şu gördüğünüz tabloların bir kısmını da burada yaptım. Odaya sığmayanları hastanenin duvarlarına astılar. Daha da olmadı, bizim kahveye götürdüler. Bu yaştan sonra nedir bu resim aşkı diye pek şaşılar. Hiçbir aşk yaşanmak ve kabul görmek için bu kadar beklememiştir.

Gidiyor musunuz? Biraz daha otursaydınız. Tam da tablolarımı anlatmaya başlayacaktım. Bir kahvem de içerdiniz hem. Doğru siz de haklısınız, pek çok meşguli-

yetiniz vardır daha. Yalnız ne olur mülakatı kaleme alırken resimlerimden söz edin, olur mu? Bir de bana o gazetenin bir nüshasını yollarsanız pek makbule geçer. Güle güle küçükhanım. Kolay gelsin, elinize ayağınıza sağlık.

Kalsaydınız bir de şunları diyecektim. Tablolarımın hepsinde iki dünya üst üste biner. Fırçamdan çıkan gerçekler nihayet kendime yaşattığım yalanlarla ödeşir. Babam çaresiz bir güvercin olur, çocuklarım göç edecekleri yönü şaşırmış birer leylek. Kendi yüzüm pul pul dökülür tablolarımda, vücudumun içinden Paris sokakları geçer. Yüreğimin bir kenarına ittiğim aşkı, saçlarını yolan bir periye dönüştürürüm. Resmî evrak bir konağın üzerine düşer. Konağın katları domino taşları şeklinde birbirinin üzerine devrilir. Bir devrin sokakları yanar alev alev. Gözlerim yanar.

Gözlerim yanar, kızımın bana gönderdiği son kartı her okuyuşumda. Alelacele karalanmış gibi duran o kargacık burgacık satırlar birbirine geçer. Gözümü kısar, tekrar tekrar okurum:

Cher Papa, havalar çok güzel, çocuklar iyi. Bu yıl yine gelemedik *malheureusement*. Seneye sonbaharda *peut-être* okullar açılmadan İstanbul'a bir uğrarız. Sen iyisin inşallah. Huzurevinin parasını peşin yatırdık. Senden para isterlerse sakın verme. Hepimizden *baçık*.

Sona

Sevgili babacığım... ne yazık ki gelemedik... belki uğrarız... Unutmuşlar mı bu güzelim kelimeleri benim evlatlarım? Eskilerden bir tanıdık o Ermenicenin sıcacık busesi kalmış, *baçık*... Sonra gülümsemeye başlarım. Geldiklerinde onlara göstereceğim ne çok tablo olacak. Bir senede neler çizmem ki ben? Demek bir sonbahar daha yaşayacağıma inanıyorlar. Seneye sonbahara kadar ölmem ben de...

YOL MONOLOGLARI

“yeni yollara çıkılamazmış sanki
durup geçmiş bir kavşakla ödeşmeden”

Murathan Mungan

Günün akşama döndüğü, ışığın can çekiştiği saatlerde genç bir kadın yolun kenarında, bir türlü gelmeyen bir taksiyi bekliyordu. Saatinin uzun kolu sinsi hamlelerle ilerledikçe, kendisine aldırmadan geçen bu sarı arabalar daha bir insafsız görünüyordu gözüne. Saatin bu zalim oyunlarına alıştı. Son dakika koşuşturmaları, kalbi hızlı hızlı çarparken çantasında ele gelmeyi reddeden anahtarın kulağında uğuldayan şakırtısı, bütün bu ayrıntılar sıkça tekrarlanan, kanıksanmış sahnelerdi. İki türlü son bulurdu böyle geceler; şanslıysa evinden içeri girer, canhıraş soyunur, ev kadını kimliğini geçirirdi üzerine. Şanssızsa, yüzü ve kolları kısa bir süre sonra morarır, sokak kadını olarak damgalanırdı.

Meçhul taksinin gelişine kadarki ara zamanı değerlendirmek için ellerini başına götürüp bir heves fön çektiği saçlarını dağıtmaya başladı. Hayatının geceleri kocasına aitti, gezmeye gittiğini asla bilmemesi gereken kocasına. Bir yerlerden “hayat arkadaşı” sözü geldi aklına,

komik bir fıkra dinlemişçesine güldü uzun uzun. “Benimkimden olsa olsa hayat canavarı olur,” dedi kendi kendine. Daldı gitti geçmişe, o yüzden de taksinin biri önünde duruverince pek şaşırdı. Taksi, ev? Dünyanın gerçekleri geri döndü. Alelacele arabaya binmeye çalışırken dizini çarptı. Kemiğini acıyla ovuşturarak arka koltuğa yerleşme çabalarını sürdürürken tez canlı şoför çoktan hışımla gaza basmıştı bile. Savruldu tanıdıkça... “Nereye abla?”

“Bağlarbaşı’na şoför bey.”

Bir süre arabada sessizlik hüküm sürdü. Kadın, saatine bakmaktan vazgeçmişti. Zaman, geri dönüşümsüz ve tesellisizdi çoktandır. Çaresizliğin akışına saldı kendini, bir kaçamak heyecanı ile yaşadığı o sınıf toplantısının taze anılarına ve kentin parlak ışıklarına bıraktı benliğini. Hepsi küçük birer kız çocuğuyken üniformaları içinde nasıl da aynıydılar. Tam da amaçlandığı gibi bir örnektiler. Okul yılları bitince o küçük dünyanın en yüce güçleri olan müdür ve öğretmenler yıllarla silikleşen birer anıya dönüştü. Mutlak güç, hayatın kendisiydi; yapılan ya da yapılamayan seçimler, dayatılan tercihler, çözülmemeyen ikilemlerdi. O bir zamanların silik sıra arkadaşını, kendi geçimini kendi sağlayan, araba kullanan güvenli bir kadına dönüştüren esrarengiz güçtü hayat. Ya da kendisini resmî olarak evli ve iki çocuk annesi kılan ama ne kadın ne insan hissettiren, yıllara yayılmış yönlendirici rastlantılar silsilesiydi. Ani bir frenle öne doğru fırlayınca gitmekte olduğu yere keskin bir dönüş yaptı. Ama şoförün öfkesi, yuvası olmayan o evi düşünmesine de fırsat vermedi. Adam, tali yoldan çıkıp anayoldan ilerleyen taksinin önüne çıkan özel arabanın kadın sürücüsüne verip veriştiyordu:

“Drafik hortladı diyiler, aha bunlar hortlağ! Valla bacım, bizim zamanımızda eyleydi? Şimdik parayı bastırıler, aliler arabayı, aliler ehliyeti.”

Kadın bütün kargaşanın içinde kendi hassas noktası olan “direksiyondaki kadın” ayrıntısına takılmıştı. “Nasıl da güvenle kurulmuş, salınıyor yollarda. Helal olsun,” dedi buğulu camını çocuk heyecanıyla silip. Şoför kendi monologunu sürdürmekle meşgul olduğu için kadının mırıltılarına aldırmadı. “Allah seni inandırsın. Ben iki dosya yağmışam ehliyet alabilmek için. On üç yaşımdan beri araba kullanırem, daha çocuğdum... Ağbeyim arkada uyurdi, ben Mersin’e gidip gelirdim. Ayağım frene yetmedi de aha böyle ayağa galgıp basıdim.” Kadın, şoförün çocukluk anısına ve uygulamalı gösterisine pek rağbet etmedi. Pencereyi araladı, biraz hava, biraz rüzgâr.

Koşarlardı sahi okul gezilerinde bütün arkadaşlar. En çok da İpek’le kendisi. Tam da adı gibi, ipek gibi kızdı o en yakın arkadaşı. Siyah saçları uçuşurdu rüzgârla. Hayatını da o rüzgârla uçuşarak yaşamıştı hep, tutkularına göre göze almıştı bedelleri. Henüz hepsi yalnızca aynı dönem filmlerini beğenip yıldızlara âşık olan genç kızlarken o başka bir şeylerin daha farkındaydı sanki. Herkesten önce fark ettiklerinin dehşetiyle evliliği konusunda da çok uyarmıştı kendisini. Ama o günlerde başka çare yoktu evlenmekten öte, eğer doğulan ev bir yuva değilse. “Kaçma, yüzleş. Yoksa evlendiğinle de yuvan olmaz,” demişti İpek, o her zamanki dürüstlüğüyle. Kızmıştı o zamanlar dostuna, dürüstlüğünü patavatsızlık olarak görmeyi yeğlemişti. Kızmak, müstakbel eşine ilişkin daha o zamandan mide bulandıran pek çok ayrıntının, küçük küçük filizlenen kuşkuların üzerini örtmeye yarıyordu. “Mutluluğumu kıskandığın için böyle konuşuyorsun, fetsatsın sen,” demişti. Sözler ağızdan çıktığında onarmak için çok geçti. İpekli kumaş dikiş tutmaz ki, izi kalır o yerin, yaralı bir yüz gibi. O andan sonra bir daha İpek’in ağzından ne evliliğiyle ilgili bir söz çıkmıştı ne de başka bir konuyla ilgili. Kozasına çekilmiş, susmuştu İpek. Son-

ra da mezun oluvermişlerdi. İpek, yurtdışına gitmişti, kendisi de dişi kuş olup yuvasını kurmuştu. O gün bugündür kanatları yolunuyordu ama hiç sesini çıkarmıyordu çünkü bir güvercinin yüreğini dinleyecek insan bulmak zordu. İpek kendisine hep "güvercin" derdi. Şimdi anlıyordu ki dostuna "güvercin" diyen bir can yoldaşı bulmak daha da zordu. Yitirince anlamıştı.

"Şimdi bunlar tecrübe işidir bacım. Mesela sabah galgtın, ortalıhta gar var, yerler buz tutmuş, zencir de yoğ. De bağım ne yapacan?"

"Bilmiyorum," dedi kadın dalgın dalgın.

"Çözüm ayağının altında! Alırsın baspası sürersin tekerin altına, tümeeem."

Şoförün pratik hayat derslerinin son bölümü havada asılı kalınca, adam aynadan kadının yılgın yüzüne, çökük omuzlarına doğru şöyle bir bakıp, "Gusura bağma bacım. Şindi diyecen bu adam da nerden çıkttı ağşam ağşam, gafamı patlatı," dedi.

Kadın bu sözlere de bir yorumda bulunmadı. Aklı fikri İpek'te kalmıştı. Nasıl da solgundu bugünkü toplantıda. Onca yıl sonra karşılaşmanın heyecanıyla kucaklaşmışlardı uzun uzun. "Seni çok iyi gördüm, mutlu musun kocanla?" diye sormuştu İpek, ayrı geçen yılların acısını çıkarmak için gelişigüzel ayrıntıları makineli tüfek gibi bir solukta sıraladıkları saatlerin bir ânında. Yalan söyleyemeyecek, soruyu geçiştiremeyecek kadar yakındı o anda geç bulunmuş dostuna. "Hayır, evliliğim hiç umduğum gibi olmadı," dedi kendi söyleyebildiklerine kendi de şaşarak, "seni gördüğüm için çok sevindim, o yüzden iyi görmüşsündür beni." İpek'in yüzü daha da bir soldu. "Ne oldu?" diye sordu. Durumunu anlatacak bir sözcük bulamadı kadın. Gömleğinin kolunu sıyırdı yalnızca. İpek de söyleyecek söz bulamadı. Sarıldılar. "Sen niye bu kadar soluksun?" diye sordu dayanamayıp. "Kanserim,"

dedi İpek kısaca. "Benim hayatım da hiç umduğum gibi olmadı." Başkaca da bir şey konuşmadılar gün boyu. Sessizliklerinde anlaştılar.

Birden tanıdık mahallelere yaklaştığını fark etti kadın. Üstünü başını çekiştirdi, müşteri repliğini tekrarladı telaşla. "Ben müsait bir yerde ineyim." Adama uzattığı paranın üstünü bekleyemedi. Şoförse kadının acelesini cömertlik olarak değerlendirip bin bir teşekkür etti. Kadın telaşlı adımlarla yokuşu tırmanırken o hâlâ ardından bağıırıyordu. "Tuttuğın altın olsun. Kal sağlıcakla bacım."

Topuklu ayakkabılarının sesi ara sokakların ıssızlığında yankılandı. Yakınından geçtiği çöplükte yere yatmış bir kadının karartısını seçti güçlkle. Bir an durup kadına baktı. Elinde şarap şişesi tıparları, başının yanında bir poşette ekmeklerle uyuyup kalmıştı. Bir yandan acele etmesi gerektiğini biliyordu, bir yandan da çöplükteki kadına bakmaktan alıkoyamıyordu kendini. Sokak, yaklaşmakta olan bir arabanın farıyla aydınlandı. Kadının gözleri ışığın kamaşmasına alışınca, gelen arabanın biraz önce indiği taksi olduğunu gördü. Besbelli caddeye çıkmaya çalışıyordu. Taksinin açık camından sızan şarkı, yeniden koşuşturmaya başlamış kadını bir kez daha olduğu yere çaktı. "Bekledim de gelmedin / Sevdiğimi bilmedin..." İpek'le birlikte, çamaşır makinesi hortumlarını mikrofona yapıp söyledikleri şarkı, şaka gibi peşinden geliyordu adımlar boyu. Ani bir hareketle döndü. Yüzünde kendisinin bile hissettiği kocaman, aydınlık bir gülümsemeyle indiği taksiye el etti. "Buyir bacım, bir şey mi unuttun?" diye sordu şoför şaşkınlıkla. "Hayır," dedi kadın, "bir şey hatırladım. Arkadaşım bekliyor beni." Cebinden İpek'in yazdığı adresi çıkardı. "Buraya gidiyoruz."

Taksiye binmek için attığı adım, aya giden ilk insanın adımına eşti. Bunu bir tek kendisi bildi.

AYNI

“gidilebilecek her yeri zaten biliyorum
bütün değişiklikler aynı
bütün başarılar gizlemek için bir yenilgimi
–bir tek benim bildiğim ve kimsenin
önemsemeyeceği–”

Tanık Günersel

Çarkı kırmak için girmiştim bu mesleğe. Her gün bilgiye, doğruya, yeniliğe doğru yelken açacaktım aklım sıra. Ya da kalbim sıra demek daha doğru olur çünkü bu saydıklarımın olanaksızlığını kavrayamayacak kadar aptal olduğuma inanmak istemiyorum. Öte yandan yaşadığım düş kırıklığının zekâ eksikliğiyle bir ilgisi olmadığını da biliyorum. Umut ve zekâ farklı yörüngelerde gezinir.

Üstbaşlık, başlık, spot odaklı bir yaşamda insanın kendi gerçeğiyle, en inanılası yalanıyla karşılaşması hayli zaman alıyor, ne de olsa hep “çok yoğun”uz. Çarkın gıcirtılarını duymamı ilk sağlayan, en büyük araç gerecim olan sözcükler oldu. Bir de baktım, tüylerimi ürperten ne kadar moda terim varsa, hepsi bir olmuş, kendi yazılarımda kahkahalar atarak dehşetimi seyrediyor. Geçici bir bellek yitimi mi oldu da ben bu özentî, içi boş kalıp-

lardan ne denli tiksindiğimi unuttum diyeceğim; onun da imkânı yok, her şeyi anımsıyorum. Yalnızca bu sözcükleri nasıl hiçbir rahatsızlık duymadan kendi ellerimle kullanmaya başlamışım, onu hiç anımsamıyorum. Anlaşılan bellek dışında bir şeyleri yitirmişim de hiç haberim olmamış.

Bilgisayarın titrek ekranının karşısına geçmiş, benim olduğuna imzam olmasa inanamayacağım rezillikte bir yazıyı okurken kafama dank etti bazı şeyler. Acele içinde, savrukça ve ruhsuzca yazdığım satırlar, “Sen çarkın ta kendisisin,” der gibiydi. Kanımı dondurduğunu öne sürdüğüm sözcükleri bu denli kendimden geçmiş bir halde ve farkında bile olmadan kullanmış olduğum gerçeği, o sözcüklerin toplamından daha korkunçtu. “Endekslenmek”, “şok olmak”, “gündeme bomba gibi düşen haber”, “siyasi gözlemcilere göre”, “insan manzaraları” gibi nice güzellik cirit atıyordu yazımda. Bu kadar başıboş laf kalabalığının sonunda da yazıdan hiçbir şey anlaşılmıyordu. Lastik bir toptu sanki yazım; tutanın elinde kalıyor, nereye atsan oraya gidiyordu. Çarkın gıcirtısı kulaklarımda uğuldadı, dişlileri beynimi ezdi. Arkadaşlarım başımın ağrıdığını sandı. Yararı olmayacağını bile bile bolca ağrı kesici yuttum.

O ağrı kesicilerden beynim bulanmış bir halde, kendimden geçmiş otururken beni röportaja yolladılar. Şu an huzurevinde olan yaşlı Ermeni bir ressam. Açıkçası adamcağızın söylediklerinden fazla bir şey kalmadı aklımda. Sözler uçuşup duruyor; hâlâ beynime o bir zamanlar kendi yazımda rastlayacağıma ihtimal bile vermeyeceğim anlamsız harf yığınları üşüşüyordu. Yalnızca karşımdaki o aydınlık yüzden yansıyan sevinçli anımsıyorum resimlerini anlatırken, bir de beni o küçücük hastane odasında bir konuk gibi ağırlayışını. Her yer tablolarla doluydu. Canla başla yaratılan el emeği çalışmalarla

karşılaşmak günün son darbesi oldu benim için. Beynim zonklamaya başladı. Kaçar gibi ayrıldım Krikor Amca'nın yanından.

Yazılması çok kolay bir haberdi. İstanbul'un azalmakta olan kültür zenginliğini vurgulayacak "Mozağin son parçalarından" diye de bir manşet atacaktım. Yazının bir yerlerinde mutlaka hoşgörü ve etnik çeşitlilik kalıpları geçecekti. Kendime saygıdan, mesleğime inançtan zaten eser kalmamıştı, beyin uğultuları eşliğinde en dibe vurma-
nın peşindeydim. Hani utanmasam yazıyı hazırlarken görüşmenin kayıt bandını bile dinlemeyecektim. Ama durmadan ressam Krikor Mirkoyan'ın yüzü ve o emek emek tabloları gözümün önüne geliyordu. Kayıt aletinin tuşuna bastım ve o eskilerin beyefendisi konuşmaya başladı:

"Demek gazetecisiniz hanım kızım. Sizden önce de birtakım muhabirler geldi, benimle mülakatta bulundular. Bu alakadan çok müteessir oldum." Ne kadar benzersiz bir üslubu olduğunu fark ettim; bütün eski zaman beyefendileri gibi karşısındakine saygıyla yaklaşıyor, üstelik de bu hanım kızını gazeteci sanıyordu; çünkü kendimi bu sıfatla tanıtmıştım.

O kaseti dinledikçe yüzümü al bastı. Sevindirici bir gelişme, en azından hâlâ utanabiliyormuşum. Ben onu Varlık Vergisi ve nostalji tablosuna hapsetmeye çalıştıkça o, son derece kibar ama bir o kadar da kararlı bir ifadeyle beni kendi gerçeklerine geri döndürmeye çalışıyordu. "Artık resme dönebilir miyiz, küçükhanım? Bir devrin sembolü olarak telakki olunmak ve öyle neşredilmek istemiyorum," diyordu vicdanımın sesi gibi. Beni rahatlatmalı mı bilmiyorum, ama aymazlıkta bir başıma değilmişim. Krikor Amca, daha önce karşılaştığı tutumdan hareketle uyarıyordu beni:

"Rica ederim bu hususa ihtimam gösteriniz. Sizden öncekiler beni hani neredeyse Varlık meselesinin bir

kurbanı olarak tanıttılar. Oysa ben hep tablolarımı anlatmıştım kendilerine. Bu şekilde vicdanımla hesaplaşıyordum, bırakmadılar.” O kaydedilmiş sözlerde gerçek cisimleşti; kulağımda uğultuya, gözümün önünde patlayan bir ışığa dönüştü. Kaseti durdurdum.

Bir yerlerim ağrıyordu, neresi olduğunu anlayamıyordum. O acıyı dindirmek için bilgisayarın karşısına geçtim; “Ressam” diye bir dosya açtım ve haberimi hazırladım. Krikor Mirkoyan o denli çıplak anlatıyordu ki kendini, tek yaptığım onun sözlerini bir kurguya oturtmak oldu. En zorunu en sona sakladım.

“Onu en iyi tabloları anlatır” diye bir başlık attım ve altına giriş yazımı –kelimenin tam anlamıyla– kustum:

Hayatını resmeden, resimlerini yaşayan bir usta Krikor Mirkoyan. O yüzden halen konuğu olduğu yer, bir hastane odasından çok galeri salonunu andırıyor. Bana gazeteci kimliğimi sorgulatan bir çıplaklıkla paylaştı dünyasını. Tasarladığım bütün sorular gereksiz ve yersiz kaldı, çünkü o “mozağin son parçalarından” kalıbıyla sunulmamaya kararlıydı. Yıllardır çaresizce kendi koca ayrıntılı küçük öyküsünü duyurmaya çalışıyordu. “Hoş görülmek” değil, yalnızca görülmek istiyordu.

Ona, “Bazı dış ülkelerin meclislerinde Ermeni soykırımına ilişkin yasa tasarılarının onaylanması konusunda neler düşünüyorsunuz?” diye sormadım. Asala terörüne ilişkin duygularını da ele almadım. Bir zamanların çokkültürlü İstanbul’u nostaljisini de yapmadık. Ermeniliği de dahil olmak üzere nesi var nesi yoksa hınçla, şefkatle, umutla ve isyanla tuvale akıtmıştı. Bütün dönemlerle ödeşmiş, kendisini damıtmıştı. Okuyacağınız satırlar, o tablolara atılmış söz rötuşları sadece. Özü yakalamak için Krikor Mirkoyan’ın resimleriyle göz göze kalmak gerekecek, ne de olsa bazı şeyler dile getirilemez.

Gazete basılınca kimselerin değil onun yanına gittim. Beni karşısında görününce şaşırdı; belli ki bir daha geleceğimi, söz verdiğim gazeteyi elimle getireceğimi hiç tahmin etmemişti. Kalın  er eveli gözlüğünü takıp röportajı dikkatlice okudu. Hiçbir şey demedi. Yerinden kalkıp zemini s rten adımlarla odanın öbür ucuna gitti. Döndüğünde elinde bir tablosu vardı, onu bana uzattı. "Dile getirilemeyenler için," dedi.

Ellerimiz birbirinde kaldı.

RASTLANTILAR ÜÇLEMESİ ÇİÇEKLİ ADAM (I)

“Çoklarından düşüyor da bunca
Görmüyor gelip geçenler
Eğilip alıyorum
Solgun bir gül oluyor dokununca”

Behçet Necatigil

Elinde bir demet çiçekle bir türlü gelmek bilmeyen bir kadını bekleyenlerin, kendilerini aptal yerine konmuş hissedip hissetmediklerini merak etti, elinde bir demet beyaz gülle bekleyen adam. Saatler öylesine düşman görünüyordu ki gözüne, başını o güllerin beyazlığından kaldıramıyordu. Onların aklıgı karşısında yüzünü daha bir al basıyordu.

Henüz umudun kendisini terk etmediği anlardaydı. Yüzünü kızartan duygular öfke ve heyecan karışımıydı. Fıskıyeli bir havuzun kenarında duruyordu, elinde güllerle. Suyun tekdüze sesinin etkisiyle beyni karıncalanıyordu. Neyi ya da kimi beklediği bulandı bir anda. Eski sevgilisi, yeni hiçbir şeyi olmayan bir kadını bekliyordu. O kadının dostluğunu ve güvenini ilk kez, aşkını da yeniden kazanmayı bekliyordu. Bütün bunlar için bir demet beyaz gülden medet ummak gülünç olsa da o, bu güllerle

kadına, eski ilişkilerinin kötü gölgesinden sıyrıldığını, onu hiçbir suçu olmayan bir dönemin izlerini taşıyan kaprislerle ve oyunlarla bunaltmayacağını kanıtlayacaktı. Şu beyaz güller kadar hesapsız ve temiz kalacaktı.

Hırpalanmış, iğdiş edilmiş bir ilişkiydi onlarınki. Çok iyi olabilirdi ve iyiliği oranında da kötü. Ne zamandır, o yüzde ellilik dilimin eksi yönündeydiler. Konuşmaların bağırışlı, suskunlukların sıkıntılı olduğu günlerdeler. Büyü gitmişti ya da kim bilir belki de hiç var olmamıştı.

“Belki de hiç var olmadık, ‘biz’ olmadık,” diye düşündü adam. Her şey ilk baştan beri o denli bildik bir biçimde ilerlemişti ki büyüünün oluşabileceği bir alan kalmamıştı. Bir arkadaş toplantısında tanıştırılmışlar ve genel beklentiye uygun olarak birbirlerinden hoşlanmışlardı. Kibar maskelerinin düştüğü ilk haftaların sonundaysa, bağdaştıramadıkları ve hoş göremedikleri farklılıklarıyla baş başa kalmışlardı. Hiç başlamayan bir şeyin sonuna böyle gelinmişti işte; birbirlerine batmaya başlamışlar, son noktada da su alan gemileri batıvermişti.

Keskin bir acıyla düşüncelerinden sıyrıldı. Sımsıkı tuttuğu güllerin dikenini batmıştı parmağına. Aklından geçenleri sezmişçesine bilge bir zamanlamayla parmağını kanatan diken, düşündüğü her şeyi onaylamış gibi geldi ona. Başını kaldırıp karşı kaldırırma baktı, bir grup turist kendisini süzüp kıkırdıyordu. Parmağını ağzına götürüp kanı emdi ve yürümeye başladı. Nereye gittiğini bilmiyordu, sadece artık o fısıkyeli havuzun kenarında duramayacağını anlamıştı. Elindeki gül demeti aşağı doğru sarkmış, başıboş sallanıyordu.

Karşıdan gelen genç bir kıza takıldı gözleri. Solgun yüzlü, incecik bir kızdı. Hızlı adımlarla ve çevresine hiç bakmadan yürüyordu. Nedenini kendisi de anlamadan ona doğru yürümeye başladı adam. “Affedersiniz,” dedi, “beklediğim insan gelmedi, bu çiçekleri size vermek isti-

yorum.” Kız, yabancıya şaşkın ve tedirgin gözlerle baktı. “Lütfen kabul edin. Bu çiçekler çöpe gitmesin, birine ulaşsın,” dedi genç adam yalvaran gözlerle. Kız, demeti göğsüne bastırdı. Adamsa onu rahatsız etmeyeceğini göstermek için ve kendi yaptığından kendisi de şaşkın bir halde hızlı hızlı yürüyerek meydanı geçti. Kız, arkasından bakakaldı.

Meydanın bitiminde adam, dalgın yürüyüşlü bir gençle çarpıştı. “Önüne baksana,” diye çıkıştı gence, birikmiş bütün öfkesiyle. Yağmur çiselemeye başlamıştı. Pardösüsünün yakasını kaldırdı ve koşmaya başladı. Delikanlı, adamın arkasından bakakaldı.

BEKLENEN KADIN (II)

“Damla kendini tamamlayınca damlar”

Özdemir Asaf

Kadın, telaşla donukluk arasında gidip geliyordu. Onca ay sonra yeniden buluşacaklardı. Çok zorlanıyordu hazırlanmakta. Birbirlerine yabancı olamayacak kadar tanıdık, artık tanıdık sayılamayacak kadar da yabancıydılar. “Ne bekliyorum bu buluşmadan?” diye sordu aynadaki aksine, karşısındaki gergin ifadeli kadından bir yanıt alamadı.

Kendisini cesaretlendirmeye çalıştıkça, bir zamanlar sevgilisi olan, şimdiyse hangi sıfatla adlandıracağını bilemediği o adamla yaptıkları kavgalar üşüşüyordu beynine. Bir kez karşılıklı bağrıışmak dahil olunca ilişkiye, yeni kavgalar bahaneye bakar olmuştu. Birbirini yerle bir ederken sevgiden ve beraberlikten söz etmek nasıl da gülünçtü.

Kitaplara, filmlere, şarkılara, resimlere, heykellere konu olan aşk nasıl da farklı bir şeydi oysa. Kavga ederek harcayacak zamanları yoktu sevenlerin, bütünleşme telaşındaydılar. Sadece iki kişiye özgü apayrı bir dil yaratıp kendi öz varlıklarını yitirmeden aynılaşıırken, dünya için-

de bir dünya kuruyorlardı. Ne zaman böylesi aşkların işaretine rastlasa, vitrin camının gerisinde duran ve asla ulaşamayacağı bir güzellik görmüşçesine ürperirdi kadın.

“Belki bu kez başarırız” dedi yüksek sesle. Aynadaki aksi, aylardır maruz kaldığı soru ve yorumlardan bunalmış bir halde içindeki her şeyi haykırıverdi: “Belki bu kez de ne demek? Aşk bu denli ucuz mu? Şans oyunlarına benzettiniz, maskara ettiniz aşkı. Bence artık siz de sussanız iyi edersiniz.” Kadın bu acımasız sözler karşısında iliklerine kadar ürperdi. Allıkların, pudraların gerisinde yüzü bembeyaz kesildi. Kendisi de biliyordu yaşadığının aşk olmadığını. Ama yalnızlığı, özü besleyecek bir süreç olarak görüp aşktan umudu kesmemek yürek istiyordu. Dünyadaki pek çok örnekte olduğu gibi kadın da kendisine tahammül edememiş ve karşısına çıkan kendisi gibi tahammülsüz ilk erkeğe “âşık” oluvermişti. Böylelikle sadece yalnızlıkların çoğaltılacağını bilemiyordu o zamanlar. Bu dersi öğrenmek öylesine ağrına gitmişti ki kötü de olsa sürmekte olan, alışılmış bir düzeni, yeniden tek başına kalmaya tercih etmişti. Aynadaki kadının ifadesine daha fazla dayanamayıp kendisini sokağa attı. Geç kalmamak için her gün tabana kuvvet kat ettiği metroya kadar olan yolda taksiye bindi. Tam da o gün değiştirilen yol akışından habersizdi. Her zamanki istasyona varmak için U dönüşleri yapıldığını fark edince dehşete düştü. Yarı yolda taksiden fırlayıp koşmaya başladı ama çok geç kalmıştı, istasyondan içeri girdiğinde metro hareket etmeye başlamıştı bile. Saçma olduğunu bile bile kendisini, vagonlardan birinin camını yumruklamaktan alıkoyamadı. Cam kenarında oturan genç kız bir an yerinden sıçradı ve okuduğu kitaptan başını kaldırıp korkuyla kadının yüzüne baktı. Kadının yüzündeki acıyı görünce bakışları yumuşadı. Metro tünelin içinde kaybolana kadar göz göze kaldılar.

Bir sonraki metro gelip de kadın meydana vardığında fıskiyeli havuzun kenarında sadece Kuzeyli turistler vardı. Yağan yağmura aldırmadan şarkılar söylüyorlardı. Kadın, yağmurun damla damla saçlarından süzüldüğünü hissetti. Beklememişti işte, bir şans daha vermemişti. Yenik adımlarla geri döndü. Tam o anda genç bir kız, yüzünü kaplayan koca bir beyaz gül demeti, bir bardan içeri girdi. Nedenini çözemedi ama o beyaz güller çok acıttı kadının içini. Taksiyle eve dönerken yüzü hep ıslaktı.

ÇİÇEKLENEN KADIN (III)

“Bazı insanlara yağmur yağıyordu
Ben zaten yıllardır seni bekliyordum”

Lale Müldür

Genç kız telaşlı adımlarla metrodan içeri girip pencere kenarındaki köşesine yerleşti. Misafir öğrenci olarak bulunduğu bu yabancı ülkenin metrolarına hâlâ alışamamıştı. Uyarı düdüğünden sonra kendisini vagonlardan içeri atanlardan biri, o hışımla kapanan elektronik kapıların arasında sıkışacak diye ödü patlıyordu. Kendisini korumak için sığınabileceği tek şey, her zaman olduğu gibi kitaplardı. Köşesine yerleşir yerleşmez kitabını açıyor, bir daha da başını hiç kaldırmıyordu.

Bu kentte bulunuşu hem bir rüya hem de bir kâbustu. Genç kız, duygularının bu çelişik durumuna da alışamamıştı. Başarılarıyla burs kazanıp gelmişti buraya ve üniversite, evi gibiydi. Kendisini o koca anfilere, eski kitap kokulu kütüphaneye ve yerleştiği küçük pansiyon odasına ait hissediyordu. Buraya kadarı işin rüya kısmıydı. Ancak sabahları şöyle bir selamlaştığı, bir de kaçırdıkları dersin notlarını istemek için ağızlarını açan gençler sayılmazsa hiç kimseyle insani bir ilişkisi yoktu. Doğdu-

ğu yerde hep o kadar çok dostu olmuştu ki, bunun ne denli büyük bir nimet olduğunu, dımdızlak kaldığı bu kentte anlayabilmişti ancak. Her gün umutla, kâbusun sona erdiği hissiyle uyanıyor, sonra yine dünün benzeri buz gibi bir gün yaşıyordu. Yarınlarla ilişkin sıcak hayallerden vazgeçeli çok olmuştu. Üzerine düşeni yapıyor ve bir mahkûm gibi her gecenin sonunda, eve döneceği tarihe odaklı takvimde, bir günün daha üzerini çiziyordu hınçla.

Bitişigindeki camın sarsıntısıyla yerinden sıçradı. Peronda bir kadın, hareket halindeki metronun peşi sıra koşarak çaresizce camı yumrukluyordu. Bir an göz göze geldiler. Kadın, artık çok geç olduğunu anlamışçasına koşmaktan vazgeçti. Genç kızın gözleri, metro tünelin içinde kaybolana kadar kadının gözlerinde takılı kaldı.

“İnsanların, ayrıntıları fark edecek zamanı yok,” diye düşündü. “Bu kadın da onlar için gelip geçen yüzlerce belirsiz yüzden biri sadece, bakılan ve unutulan. Onun neye yetişmeye çalıştığına ya da neyi kaçırdığına kim alıdırır?”

Meydana varınca hızlı adımlarla yürümeye başladı. Ruhunu çok yorgun hissediyordu bu akşamüzeri. Bir an önce pansiyondaki odasına gidip radyoyu, kendi anadilinde yayın yapan istasyona ayarlamayı ve sıcak yorganın altında, tanıdık seslerin arasında huzurlu bir uykuya dalmayı istiyordu. Karşısında bir adam dikilince ikinci kez yerinden sıçradı.

“Affedersiniz,” dedi adam, “beklediğim insan gelmedi, bu çiçekleri size vermek istiyorum.” Genç kız hem şaşırdı hem de tedirgin oldu, öylece durup beyaz gül demetine baktı. “Lütfen kabul edin, bu çiçekler çöpe gitmesin, birine ulaşsın,” dedi adam. Çiçeklerin duru güzelliğine daha fazla karşı koyamadı genç kız, demeti göğsüne bastırdı. Adam çiçekleri tutan genç kıza bir an için

bakıp hemen yanından uzaklaştı. Kız, bir süre adamın arkasından baktı.

Yağmur başlamıştı. Pansiyona kadar daha epey yolu vardı. Elindeki güzelim çiçekleri hemen havasız odaya tıkmaya kıyamadı. Bir süre elindeki buketi koklayarak meydanda yürüdü. Derken ışıklar içindeki o barı gördü. Garip bir coşku ve cesaretle meydanın kıyısındaki bardan içeri girdi. Sağına soluna dikkatlice baktı, bütün masalar doluydu. Yağmurun dinmesini bekleyenler kendilerini buraya atmışlardı. Genç kızın çevreye bakınan gözleri, dalgın dalgın önündeki kitabı okumakta olan delikanlıya takıldı. Genç adam tam da o anda, belirsiz bir dürtüyle, başını okuduğu kitaptan kaldırıncı göz göze geldiler. Adam, beyaz güllerin çevrelediği o soluk yüze, gördüğü şeye doyamamışçasına uzun uzun baktı. Sonra da elini kaldırıp yanındaki sandalyeyi işaret etti. Genç kız gülümseyerek masaya doğru ilerledi.

AY-RI

“Ak bir yaban güvercini gibiydin aşk
Vişnelere bulaştın kirlendi beyazın
Takılamayan telli duvak
Verilemeyen mendil
Düşlerde kaldın”

Behçet Aysan

Bazıları için gelinlik, vitrinlerin gerisinden izlenen bir kıyafet olarak kaldı. Damadın kalıbına uygun bir kostüm yoktu çünkü. Resmî kimliğin tecavüz ettiği alanda benliğin esamisi okunmuyordu. Anayasanın “Kim kime âşık olamaz?” hükmünün bilmem kaçınıcı fıkrası ihlal edilmişti bir kere; cezası da ölümcül olacaktı. Kadınla erkek, birbirlerinin nüfus kâğıdındaki bilgileri göz ardı ederek göz göze gelmişlerdi. Bilinmez bir anahtar, görünmez bir kapının kilidini açıvermişti. Aralanan yerin çıkmazı gösterdiğini fark etmek için çok erken, o açık kapıyı inkâr etmek içinse çok geçti.

Kadın vatanseverdi belki, adam da işgalci asker. Çocukları bebek değil, piçti böylesi bir ikilinin. Birbirlerinin dilini konuşamıyorlardı. Zaten kimliklerinin her ayrıntısı düşmandı karşısındakine. O yüzden yazılmamışlıklar üze-

rine kurdular birliklerini: Gölüşlü bir bakış, bakışlı bir dokunuş oldu onların dili. Yalnızca o iki insana ait, dünyevi olmayan bu gömüt dilin en adi çevirilerinin ortalığı kaplaması uzun sürmedi. Bir gece aynı anda dolunaya bakınca memleketlerinin çok uzakta olduğunu fark ettiler. Sürgünlüklerinde birbirlerine sarıldılar sımsıkı, hiçbir şey konuşmadılar.

Ertesi gün işgalci asker öldürüldü. Savaşın sonuna gelinmişti. Kurtuluş sevincine vatan haini kadından daha iyi bir meze düşünülemezdi hiç şüphesiz. Kadını kimin ihbar ettiği anlaşılamadı bile; belki yüz vermediği kindar bir yurttaş, belki de o işgalci askerle kadının kenetli gölgelerini gördüğünde, içinde tanımlamaktan korktuğu bir şeyler hissedenden kıskanç bir komşu kadındı. İhbarcılar, tarihin her döneminde olduğu gibi karanlıkta kaldı. Kadını, güneşin en acımasız saatinde göz kamaştıracak kadar aydınlık ama zifirî karanlık bir meydana getirdiler. İçlerinden ikisi kadının kollarını sırtına doğru büküp sicimlerle direğe bağladı. Sonra taarruza geçtiler. Birileri üzerindeki çiçekli elbiseyi lime lime parçaladı, birileri de kör makasla uzun saçlarını kökünden kesti. Fazlaca kesilen köklerden ince ince kan sızdı. Kadının piçi, ölü babasının çocuk gözleriyle kafası kazılı, kan kırmızıya bulanmış yaratığa bakıyordu dehşetle. Yaratık, o tanıdık ferah gülüşüyle gözlerinin ta içine bakınca onun kim olduğunu anladı çocuk. Meydan, anlamını henüz bilmediği bir sözcükle çağırıyordu kadını; "Fa-hişe!" diye bağıyorlardı. Çocuk, yabancıların yanlısını düzeltmek için bebek ciğerlerinin olanca hacmiyle bağırdı. "Anne, anne!"

Meydan sustu.

* * *

Bazıları için aydınlık, parmaklıkların arasından sızan cılız ışıkla hücrenin içinde yer değiştiren gölgeler olarak

kaldı. Onların düşünce kalıbına uygun bir yeryüzü parçası yoktu çünkü. Resmî görüşün tek kabul edilebilir gerçek olduğu alanda özgürlüğün esamisi okunmuyordu. Anayasanın “Ülke nasıl sevilmelidir?” hükmünün bilmem kaçınıcı fıkrası ihlal edilmişti bir kere; cezası da kötürümcül olacaktı.

Genç adam, tarihi ve geleceği döviz kurları misali sürekli değişen, dünyanın en sorunlu topraklarından birinde sorun dışında sabit bir-iki güzelliğin izini sürmüştü. Üstü başı kir pas içinde bir çocuğun tertemiz gözlerinde, günün alacakaranlığında birbirine sığınan âşıklarda, balık ekmeğin mis gibi kokusunda, emeğiyle günü tamamlamış, elinde küçük paketleriyle evinin yolunu tutanların yorgun ama dingin yüzlerinde aradıklarını bulmuştu. Belki kendisi de bu kentte birini sevdiğinden, dünya, bereketli bir filize tomurcuklanmayı, sabırsızca çatlamayı bekleyen koca bir tohum gibi görünmüştü gözüne. Eve girdince, başka memleketlerde gözlemlediklerinden yola çıkıp yereli, evrenselin doğrularıyla donatan bir yazı yazdı. Şimdiyse o yazı yüzünden kapatıldığı bu yerde, nedense uzun uzun kentini arşınladığı o akşamüstünü hatırlıyordu sürekli.

Sevdiği, ziyaret günlerinde karşısına geçtiğinde, o kadının suretinde görünmez bir kafeste çırpınan, her yeri yara bere içinde bir kuş görüyordu. O kuş, kanat kanat hayat getiriyordu dünyanın unutulmuş bir köşesine. Akşam olup da kuş çaresizce uzaklara uçunca da, ölüm süzülüyordu içeri, kanırta kanırta. Yaşamın gelişi öyle mutlandırıyordu ki kendisini, ölüme bir türlü alışamıyordu. Zifirî bir öfke, mahşerî bir isyan sarıyordu içini. Geceleri ayağının altından zemin kayıyordu sanki ya da sinsi bir zehir hücrelerine karışıyordu. Üzeri çentik çentik ömür kazılı duvarlarda yankılanıp yine gerisingeri kendisine dönen çığlıklarıyla uyanıyordu.

İçinin karanlığını bir tek ay ışığı aydınlatıyordu. Güneşin o nispet eder gibi parıldayan cascavlak sarı ışınlarına küseli epey olmuştu. Ayın solgun yüzü dosttu kendisine nicedir. Sevdığının de uykusuz gecelerde aynı ayın süzgün ışıltısına sığındığını bilmek avutuyordu haksızlık yorgunu kalbini. Öyle ayı, güneşi, gelmişi geçmişi konuştukları da yoktu yan yana geldiklerinde. Öteden beri damıtılmış olan sevda dilleri, her şeyden soyutlandıkları bu mekânda uhrevi bir sessizliğe bürünmüştü. Suskun bir sessizlik değildi aralarındaki, söze muhtaç değildi, hepsi o kadar. Ya da kesik cümleler haddinden fazla anlam yükleniyordu. “Dün gece ay vardı,” demek her şeyi anlatmaya yetiyordu.

Belki de yoksun bırakıldığı bu yeterlilikten korktu. Tıpkı ülkesine duyduğu sevda bir çeşit ihanet olarak damgalandığında içini kaplayan o keskin kırgınlıkla korktu. Tıpkı, “Başını belaya sokup sevenlerini heba edersen, sana oğul demem,” diyen çileli anasının yüzüne kapıyı çarptığı o günün gecesinde, döküntü bir bekâr odasından yayılan pişmanlıklı yalnızlıkla korktu. Öyle çok korktu ki sevdiği bir daha karşısına geldiğinde, “Artık gelme,” deyiverdi. Kuşun çırpınmaktan yorgun düşmüş kanatları iki yanına düştü. Bir şey demedi kadın, gitti.

Umudunu öldürmenin uyuşturucu acısına sığındı adam. En zoru artık gelmeyecek olanı, yokluğu beklediği bir sonraki ziyaretti. Bütün gün uyudu, ne güneşi ne ayı bildi. Zamanın iflah olmaz gücünü anımsadı bir kez daha, iliklerinde hissettiği bir tarifsizlikle. Sonra gün ışığının hüküm sürdüğü anlardan bir an, avluda bir güvercin ölüsüyle karşılaştı. Tesadüf kisvesine bürünen hayatın da acımasızlıkta zamandan aşağı kalmadığını fark etti hükümlü dünyasında. Kuşlardan ille de güvercin, yerlerden ille de bir hapishane avlusunda ölüvermişti. Uzun uzun baktı güvercin ölüsüne. Sırtüstü yatmıştı hayvan, bacak-

ları yukarı doğru çekilip kasılmıştı. Sanki yere düşmüş de düzelecek gibiydi. Düzelmedi.

Bir sonraki ziyaret gününde kötürüm uykularından uyandırdılar onu zorla. "İki ziyaretçin var," dediler. İki kadının gölgesini seçti uzaktan, aynı boydaydılar. Yaklaştıkça hatları belirginleşti; sevgilisine ve annesine dönüştü. Ufaldığını hissetti adam, anasının kollarına koştı çocuk kalbiyle. Kalabalıklar içinde elini bırakıp kaybolmuş da nice zaman sonra o güvenli ele teslim edilmiş gibi hissetti. "Oğlum" dedi anası ve göğsüne bastırdı parçasını. Parçası da iyice bir kokladı anasını ve o tanıdık koku da tahliye edilmenin huzurunu buldu.

O huzurun yaratıcısına döndü. Ellerini, gözlerini öptü sevdiğinin minnetle. Bir tanıdık kokuya daha uyandı hazla, özlemle. Hiçbir şey anlatmadan anlaşılmanın benzersizliğini ifade edecek söz bulamadı. Bir yanına sevdiğini, bir yanına anasını kattı; "Hoş gelmişsiniz," dedi neden sonra, "ne kadar geç gelmişsiniz."

ÇOK UZAK FAZLA YAKIN MECAL (I)

“Sonra yüzünü
iki eşit cepheye böldün,
biri uzak mesafeler için, birini bana verdin
hatıra olarak. Ve gittin.”

Yehuda Amihay

Posta kutusundaki o fazlaca tanıdık elyazılı zarfın önünde bir an kalakaldım. Öyle bir beklemiştim ki seni, karşımda bulunca da yanına varamadım. Tesellisiz bir öğleden sonrada hatırını kıramadığım bir arkadaşla buluşacaktım karşı yakada. Seni de yanıma alıp yola koyuldum. Daha önce de posta kutusundan böyle beklenmedik çıkışların olmuştu. Böyle zamanlarda mektubunu çantama koyup vapurda köşelerden bir köşe beğenirdim kendime. Vapurun düdüğü uğuldadığı anda da hışımla yırtardım zarfı. Çırılçıplak kalırdın karşımda.

Yola gitmiş olanın satırlarını yolda okumak ayrı bir anlam katıyor yazılanlara. Ruhlarımız birleşiyor sanki boşlukta ve benim o birleşmeyi hissetmeye ihtiyacım var; çünkü uzağıma düştüğünde, yaşadıklarımız; ortak gördüğümüz ve birbirimize anlattığımız bir rüya gibi geliyor bana.

Oysa ölümüne gerçeğiz. Sen gideli beri, birlikte kurduğumuz kozadan şöyle bir başımı uzatıp bakınca hep yalanlara tosluyorum. Koca hayatlar yalan olabilir mi? Oluyormuş, herkesin sahte gerçekleri kamu malı olmuş. Bana maruz kalması düşüyor.

Mektubunun çantamda, kalbimin gözlerimde olduğu o gün de bu kahredici tesadüflerden biri ortaya çıkmakta gecikmedi. Çantamdan seni çıkarmaya yeltenmiştim ki, leopar desen taytlı bir çift bacağın fazla yakın bir mesafede önümde durduğunu fark ettim. Bakışlarımı kaldırıncı durum daha da vahimleşti. Parlak muşambalara sarınmış, dipleri siyah, gerisi platin sarı keçe saçlı, koyu maun fondöten kalıplı, "porselen dişlerim ne güzel değil mi?" gülümseyişli bir yaratık bana bakıyor. Yüz tanıdık ama adını çıkaramıyorum. O yabancı kalınan tanıdıklardan. Bilmemkim aracılığıyla kalabalık bir yerlerde tanıştığın ve hayatın bu gülünç oyunları olmasa bir daha yolunun kesişmeyeceği insanlardan. O da benim adımlı anımsayamamış olacak ki "hayatım", "canikom" deyip durdu yol boyu. Rujlu dudaklarını yanaklarıma değdirmemeye büyük özen göstererek öper gibi yapıp üzerine boca ettiği parfümü tatma olanağı tanıdı bana. Boğulacak gibi oldum.

"Kireç gibisin şekerim, hayrola?" dedi, senin, "Yüzünde ay ışıyor," dediğin solgunluğuma. Hemen bir alay savaş boyası tavsiye etti, elmacıkkemiklerine doğru yayılarak sürülecekmış. "Gençliğine güvenme, bakımlı olmazsan erkekler seni beğenmez," dedi bir de. Kadının adını anımsama çabalarına son verdim. Birini anımsamamak yeterince açıklayıcı değil mi zaten?

Kadının da geçmişteki bir tanışıklığa gönderme yaptığı yoktu. Herhangi biriydim, monoloğunu sunabileceği bir soluk beniz. Hem konu da tam istediği noktaya gelmişti. "Bak canım, artık hemcinslerimiz dışında da raki-

bellerimiz var," diyerek şuh kahkahalar eşliğinde bir dergi çıkardı. Garip pırıltılarla gözünü diktiği sayfaları elime tutuşturdu. Vitrin mankenlerini andıran, çıplak göğüslü, silikondan yapılma kadınların fotoğrafları arasında kırmızı büyük puntolarla "Her yatağa uygun silikon Marilyn" yazıyordu. Şişme bebeklerin çağdaş versiyonu bu donuk bakışlı teknoloji harikası yaratıklara şöyle bir bakıp yazıya göz attım:

Cinsel fantezi sektöründe son buluş, gerçeğinden farksız silikon kadın. Üretici Amerikan şirketi, et dokusuna çok benzeyen silikon jel "RealDoll"ların mühim ayrıntılarını müşteri talebine göre hazırlıyor. Modeller iki değişik beden ve dört değişik yüzle tasarlanmış. Bedenlerden ilki narin, ikincisi ise hafif balıketi sevenler için. Göğüs tipi, ten rengi, yüz özellikleri, hatta cinsel organın kıl türü bile isteğe göre özel olarak üretiliyor. RealDoll'un dili gibi cinsel organı da ekstra yumuşak silikon bir maddeden üretilmiş. Gerçeklik duygusunu yaşatmak için klitoris bile eklenmiş. Elleri ise erkeğini kavrayacak biçimde tasarlanmış.

Kadın, şişme bebeklerden, kanlı canlı ama en az o bebekler kadar ruhsuz dilberlerin maceralarına geçti. Ağdacı salonlarının ağdadan daha yapışkan dedikodularını anlattı. "... İsmi lazım değil ama hakikaten çok aptal kız canikom. İnsan hiç bu devirde prezervatifsiz yapar mı o işi? Hem sonra hemen vermiş, olmaz ki, süründüreceksin erkek milletini bir parça..."

İlkokulun "Ali topu at" günlerinde bize hareket bildiren fiillerin karanlık yüzünü hiç göstermemişlerdi oysa. Girmek, yapmak, becermek, takmak, götürmek, vermek ve diğerleri masum kimlikleriyle karşımızdaydı.

Meğer sevişmenin "iş" kısmı sarmış ortalığı da ben

pek uzağında kalmışım güncel gelişmelerin. Üstelik adilik, karşılığını bekler. Sadece dinlemiş olmak doyurmaz o hastalıklı açlığı. Dibime sokulmuş olan kadın, imalı dedikodularla başlayıp kocasıyla yaşadığını iddia ettiği pembe dizi kokulu erotizmin ateşli ayrıntılarını iç gıcıklayıcı bir tonda fısıldadıktan sonra hin bir vurguyla, “Ya senin aşk meşk olayların ne vaziyette?” diye sorunca o doyumsuzluk noktasına gelmiş bulunduğumuzu anladım. Anladım ama anladığımla kaldım. O iştahı giderecek gıda bende ne arar? Ayrı bir telden dem vuruyorum, telin bir ucuna da sen tünemiş olmasan kanımla, canımla yaşadıklarımı deli saçması diye damgalayacaklar. Ben konuşmadıkça bunu yapamıyorlar, onun yerine kendi çıfıt çarşılarını döküyorlar orta yere. Çok sık yıkanıyorum o yüzden bu aralar.

Her aşkın dili yalnızca iki kişiliktir. Çoğunlukça paylaşılan sığ bir asgari müştereklik varsa uçuk, taşkın yüreklerin esamisi okunmuyor demektir. Kim anlayacak bizim suskun, derin, tutkulu, çocuksu, çaresiz, umutlu dilimizi? Seninle konuştuğum dili kimselere tercüme edemem ki. Söze dökemem yokluğunda içimi acıtan özelemlerimi: öpüşmemizi bile değil, o ilk yanaklarımızı sürtüp birbirimizi koklayışımızı, sarılarak titreyişimizi, titreyerek sarılışımızı. Seninle doyasıya, doyasıya, başsız sonsuz, dönüşsüz, doğduran, dolduran, boşaltan, var eden, yok eden, en şefkatli, en şiddetli, en bizli, tek bizli, yalnız sen ve ben, yaşamın tarihini yazmak, kimselere okutamamak, gözlerimiz, bir tek göz olmak, bir tek dudak, nereye dokunsak orası olmak, saç, ter, tükürük, sularımız olmak, kaymak, tutunmak, seni içime içime, seni dolmak, bir an olmamak, ellerin, parmaklarım, yaşamı soluduğum, boğulduğum ağzın, ille de ısırgan dişlerimiz, girişken dilimiz, sokulgan bedenlerimiz, sanki hiçbirimiz değil, avucumuzda saçlar, sonra damarlar, kemikler,

insanlığımız, hayvanlığımız, hepsi bir olabilmek için, yalnızlığımız artık uğuldamasın, pencerelerin, kapıların ötesinde kalsın diye. Dünyanın en güzel yorgunluğu bu, dünyanın en güzel yolculuğu.

“Ya senin aşk meşk olayların ne vaziyette?” Ruhunun vadilerinde uzun uzun yankılanan soruya karşılık neden sonra, “Mecalim yok,” diyebildim. Bunca şeyi anlaşılır kılmaya mecalim yok demek istemiştim ama devamını getirmeye fırsat kalmadı. Kadın, tamamlanmamış sözlerimin üzerine, vapurun yan açığında oturanların fırlattığı simit lokmalarını havada kapan martılar gibi atıldı. “Mecalim yok demekle olur mu hiç ayol. Yaşın kaç, başın kaç. Bunlar en güzel yılların. Elini sallasan ellisi birden peşinden gelmeli. Abla sözü dinle, şöyle bir giyin kuşan, boyan. Bak nasıl dört dönüyorlar çevrende. Ama şöyle iyice bir cilveleşeceksin, öyle hemen tadına baktırmak yok, tamam mı şekerim?”

“Olur,” dedim. Bu küçük sözcük bazen mucizeler yaratır, saçmalıkları noktalar. Öyle de oldu yine. Kadın, dediklerinin hiçbirini yapmayacağımı (onun gözüyle bakıldığında zaten ne yapsam benden ümit yoktur büyük bir olasılıkla) bile bile, onaylandığı için hoşnut bir halde, parfümünün ve allığının tadına bir kez daha baktırıp kalabalıkların arasından yitti gitti. Bitti.

Bittiğine emin olunca vapurdan indim. Açıktan buram buram deniz esiyordu, senin için de içime çektim. Bence sen de tam o anda iç çektin. Derin derin nefes alıp arkadaşımın yanına vardım; beni olmuş bulduğum, şu anda olduğum ve olacağım hallerimle seven bir insana. Bir sinemaya sığındık. Koca perdede insanların kesişen yazgıları vardı; isyanlar, kabullenişler, bile bile lades değişler. Sadece başımla, yaşımla onayladım. İkiye ayrılıyor insanlar – kendi hayatlarını izleyenler, kendi filmlerini yaşayanlar. Hep birlikte sokakların karanlığına dağıldık.

Mektubunu okumak, kent ışıklarının peşimiz sıralarda döne döne ışıldadığı dönüş vapuruna kısmet oldu. Yine korkularımı boşa, inancımı, umudumu haklı çıkararak geldin. İçim ısındı, ayazım dindi, çiçek kokularımı saçtım beni içine çeken bir burna. Ferah bir koku vardı senin üzerinde de. Sanki çimenler vardı, usul usul bir dere. Akşam ay vardı sanki, cırcırböcekleri, ahşap kokusu, kulübe, döşek, sen, ben...

Denizkızı olsam saçlarımın ağına seni takar, derinlikler boyu peşim sıra sürüklerdim. Hiçbir ada seni bırakabileceğim bir yer gibi görünmezdi gözüme. Sen de taşını, toprağını, yuvanı ben bellerdin. Denizkızı değilim. Vapurdan yine yalnız indim.

Mektubunu günlük hayatımın aktığı her yerde tekrar tekrar okudum. Her seferinde farklı şeyler buldum. Bir keresinde dolmuştayken dünyadan aya götüren bir karayolu gördüm, gündüz ışığında görünmeyen o aya. Gökyüzündeki o saklı ayla konuştum gündüz vakti. "Kimsin sen?" diye sordun tutkudan kendine bile yabancılaşmış bir sesle. "Aykızı," dedim, "ben Aykızı'yım." Senin kollarına tutundum sonra, sarmaşık gibi dolandım sana, gözündeki ay ışığına konmaya.

Demem o ki mektubunu pek fena okudum sevgili. Nasıl anlatacaktım?

MERAM (II)

“Saçlarını okşadım
Geldiğin yöne doğru,
Çağırdık birbirimizi,
Yol boyunca geçtiğimiz, ama
Durup uğramadığımız kentlerin adını sayar gibi”

Yehuda Amihay

Şırıltılı sesini duymayan mekanik gürültülerle kaplandı her yan sevgilim. Bilgisayar uğultusundan yalnızlığın bütün ezgileri yaratılır; kasılmışlığın, baş ağrısının, göz yanmasının, imansızlığın, ten hasretinin şarkısı çıkar.

Bir yerin yabancı olması turist duygusu veriyor insana. Yadırgadığın bir şeylere rastlayınca, “Buraların insanı değilim,” bahanesine sığınabiliyorsun, sanki coğrafi tanıdıklık çözümlemüş gibi. Gurbetteyim dediğimde asıl kastettiğim senin bağrından sürgün oluşum. O bağır, doğduğum topraklardan katbekat geniş, uçsuz bucaksız, bereketli bir ülke. Gözümü kapattığımda bir bahar günüyle buğday tarlalarında seninle yuvarlanıyor oluyorum. Ağaçları mavi, göğü yeşil, bulutları kara kara senin gözlerin görüyorum. Gülümsüyorsun bana başakların arasından. Yaşamı, o gölgeli, güneşli, gülümseyen yüzünden biliyorum.

Gözlerimi açtığımdaysa bir kış günüyle kendimi bu pahalı görkem kentinde, yalnızlar kalabalığının içinde buluyorum. O denli yalnızlar ki yanlarında irili ufaklı iki üç köpek bulunduruyorlar. Banklarda oturup dalgın dalgın sigara ve şarap içiyorlar, tek kişilik yemeklerde gazetelerini okuyorlar. Sonra da saatlerine bakıp yola koyuluyorlar. Donuk bir yüzle ve hızlı adımlarla yürüyorlar. İçlerinde yaşattıkları bir senleri olmadığını düşünüyorum.

Başımı göğe çeviriyorum. Ay çıkmış, ay yüzün belirmiş tepemde. Seyrine doyamıyorum. Gece kalabalıkları sarıyor etrafımı, anlamadığım bir dilde haber programları, filmler, şarkılar oluyor. Kalabalık öksüzü kalıyorum, seni yanımda istiyorum. Zaten bende olanı istemek ne kadar saçma aslında. Görünürde yanında olmayışım bizzat kendi tercihlerimin sonucu, onu da biliyorum. İyi de, seçenek diye sunulanlar ambalajı farklı, özü aynı bir dayatmadan ibaretse, o test sorularındaki “hiçbiri” ibareli “e” şikkını işaretlemek sence bir seçim mi? Devir değişti, globalleştik. Doğru söyleyeni artık sadece dokuz köyden değil ülkelerden kovuyorlar. Bir anda sürgün turistlere dönüşüyor insan işte böyle.

Köklerim çağırıyor; taşım, toprağım, dağım, suyum çağırıyor. İnandığım doğrular benim onurum. Göze aldıklarımın dolayı asla pişmanlık duymadım. Farklı ve meşakkatli yollara baş koyduğum için kendimi enayi de hissetmedim. Dar yoldan cayanların dönüşleri keskin olur. Ne ihanetler, ne ikiyüzlülükler gördüm, yine de yılmadım. Ama birlikte yola çıktıklarım bile beni dımdızlak bırakırken senin hep yanı başımda kalman beni âciz kıldı. Artık seçimlerimden etkilenen biri vardı, dünyama sırf benim uğruma dahil olan, bir yandan da kendi bağımsız varlığını ortaya koymak için yılmadan mücadelesini veren biri.

Hesaplaşmalarım oldu, yaşanacak sıkıntıları anlatma-

ya çalıştım. Ama sen zaten benden önceki döneminde kaçış yorgunu, yanıtsız soru bezginiydin. Tek istediğin susmamızdı. Göz göze kalıp artık bahane bile bulmadan birbirimize dokunmamızdı. Öyle de oldu. Sözlerimiz, gözlerimiz, o herkeslerden saklı koca ruh dehlizlerimiz sevişti ilk önce. Bedenler yalnızca bizi izlediler kan ter içinde.

Düşüncelerimdeki tutarlılığım –ya da kimilerine göre dik başlılığım– yüzünden yerim yurdum belirsiz oldu hep. Sana bir yuva sunamadım. Sense bana kuşları gösterdin. “Özgürlüğün simgesi kuşların her göç ettikleri yerde yeni baştan en güzel yuvaları kurmaları rastlantı olmasa gerek. Bizim de taşınabilir yuvalarımız var, birimizin bağı rı neredeyse orada kurulu,” dedin.

Koşulların, zamanın ve mekânın ötesinde yaşamakta olan bir şeyi açıklamaya çalışmanın anlamı yok. Aşk olasılık tanımaz ki zaten, ya vardır, yaşanır ya da yoktur, ağza bile alınmaz. Bir ömür herkese laf anlattım, tartıştım, kavga ettim, ikna ettim, için için konuşan suskunluğu ise seninle tadıp sevdim. O zamandan beri de kimseye meram anlatacak halim yok. Beni anlayan bir kerede ve ta iliğime kadar anladı, gerisi de abes kaldı.

Bu kentin kadınlarında seni görmeye olanak yok. Bir tek mültecilerin yüzünde tanıdık izlere rastlayabiliyorum ama öyle hüznü bir ifadeleri var ki bakmaktan vazgeçiyorum, seni üzgün halinle hatırlamak istemiyorum. Bu sefer de garip ayrıntılarda beliriveriyorsun. Buralarda da martılar var, bana seni yaşatan martılar. Martılarla ve sisle aran hoş değildir, bir bunu bilirim. Nedenini, niçinini anlatmadın hiç. “Martılardan ve sisten hazzetmem,” derken sanki bir yerlerden düşüyormuş gibi çıkan sesin ve buz kesen gözlerin kalmış hatırımda. Geçenlerde gecenin koyu kuytusunda kocaman, fosforlu beyaz bir martı hemen kıyıcığımdan süzüldü. Meğer martılar gece vakti kentin

tepelerinde, gündüz gözüyle denizin üzerinde olduğundan daha güzelmış. Yanımda olup o martıya benimle bakabilmeni, bir martıya gülümseyebilmeni istedim.

Kıyafetlerin bensiz yıpranıyor, onları çıkarıp giydiremiyorum sana. Yenilerini benimle siftah edişinin mutluluğunu yaşayamıyorum. Bu liste uzadıkça uzar. Sen bu mektupta bile beni yaşarsın, ben de senin yaşadıklarını ruh gözümle görürüm. Bu nedenle hüznölendirici anılarımda ya da kavuşma ümitli gelecek hayallerimde değil, senden ayrı olduğumu bildiğim ama seninle bir olduğum bugünlerimdesin.

Ta içimden de kopsa yazdığım her söz yavan kalıyor. Gözümün bebeğindeki, kalbimin vuruşundakini, beynimin zonklayışındakini açıklayamıyor. Bazen gecenin bir vakti, yazdığım şu kâğıtları lime lime etmek istiyorum ama sessizliğimi iyiye yormayacağını bildiğimden yine uysal uysal atıyorum o zarfı ince delikten içeri. Ben o delikten süzülebilir miyim hiç? Olanca varlığımla o küçük kutunun önünde kalakalıyorum. Mektubum, günlük hayatımın gölgesi, sana geliyor.

Ne denli aydınlık da olsa bir gölge bu sana sunduğum, ben değil. Elbette her şeyimle yanında olabildiğim günler de gelecek, hem de bize hasretin kanırtıcılığında sıcak yaz öğleden sonraları gibi uzuyormuş gibi gelen çok yakın zamanlarda. Birbirimize kavuştuğumuz anda o aralık (ayrılık değil) hiç yaşanmamış gibi olacak. Gözümü kapatıyorum, göğsünde bir mıknaatla sen belirliyorsun. Hüüp diye sana çekiliyorum ve yapışıyorum koparılamamacasına.

Her günümün diğerine devrettiği bir yük var omuzlarımda. Gündelik uğraşlar bittiğinde olanca ağırlığıyla ortaya çıkıyor, uyutmuyor geceleri. Yokluk maddeleşirmiş, kütle kazanır da çöreklenirmiş yüreklere. Bir organ olarak kalbinin ezildiğini hissedermiş insan. Hissedermişim. Dert,

dermanını da beraberinde getiriyor. Senli zamanları düşünüyorum yeniyetmeler gibi. Bulut gibi günlerdi, “Bakın,” diyene kadar gelip geçti. Şimdiyse önümde, bakmakla gelip geçmeyen koca bir kent var, güzelim. Ama bu ne mene bir göz bozukluğuysa, baktığımda gördüğüm kent olmuyor. Hep senin gözlerin oluyor kent, hep senin dudakların. Her ikisini de öpüyorum ben de, her ikisini ve ötesini.

Mektubunu okumak, kent ışıklarının peşimiz sıra sulara döne döne ışıldadığı dönüş vapuruna kısmet oldu. Yine korkularımı boşa; inancımı, umudumu haklı çıkararak geldin. İçim ısındı, ayazım dindi, çiçek kokularımı saçtım beni içine çeken burna. Ferah bir koku vardı senin üzerinde de. Sanki çimenler vardı, usul usul bir dere. Akşam ay vardı sanki, cırcırböcekleri, ahşap kokusu, kulübe, döşek, sen, ben. Denizkızı olsam saçlarımın ağına seni takar, derinlikler boyu peşim sıra sürüklerdim. Hiçbir ada seni bırakabileceğim bir yer gibi görünmezdi gözüme. Sen de taşını toprağını, yuvanı ben bellerdin. Denizkızı değildim. Vapurdan yine yalnız indim.

Karin Karakaşlı, 1998'de Yaşar Nabi Nayır Ödülü'nü kazanan ilk kitabı *Başka Dillerin Şarkısı*'yla bir dilde yazılan ama bütün dilleri kucaklayan sımsıcak öyküler anlatıyor bize. İstanbul'a, yaşamaya ve İstanbul'u yaşamaya dair.

12 TL
KDV DAHİL

can yayinlari.com twitter.com/canyayinlari facebook.com/canyayinevi

ISBN: 978-975-07-3544-8

